

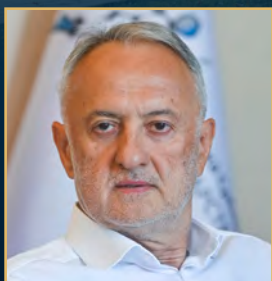

Дипос

МАГАЗИН

*Dipos Magazine
Issue No. 5*

Непоновљив бисер архитектуре Београда *Unique Architectural Gem of Belgrade*

МИНИСТАР ЗОРАН ГАЈИЋ

*Србија је земља
у којој се
живи за спорт*

MINISTER ZORAN GAJIĆ

SERBIA IS WHERE
PEOPLE LIVE FOR SPORTS

АМБАСАДОР ГОРАН АЛЕКСИЋ

*Свет јесте бржи, али
дипломатија не сме
да буде брзоплета*

AMBASSADOR GORAN ALEKSIĆ

THE WORLD MAY BE FASTER, BUT
DIPLOMACY MUST NOT BE HASTY

**АМБАСАДОР
НИКОЛА НЕДЕЉКОВИЋ**

*Грчка је друго
име пријатељства*

AMBASSADOR NIKOLA NEDELJKOVIĆ

GREECE IS SYNONYMOUS
WITH FRIENDSHIP

Hvala što letite sa nama

do više od 80 destinacija

САДРЖАЈ CONTENTS

У ФОКУСУ

EXPO у Београду

Сан који се претвара у стварност

СТР. 14

IN FOCUS

EXPO in Belgrade

Dream Becoming Reality

P. 14

СУСРЕТ СА ИСТОРИЈОМ

Др Александар Растовић

Чедомиљ Мијатовић
је последњи викторијанац
Србије

СТР. 28

A MEETING WITH HISTORY

Dr. Aleksandar Rastović

Čedomilj Mijatović
Is the The Last
Victorian of Serbia

P. 28

МОСТ СА СВЕТОМ

Проф др

Надежда Басара

Свакодневно живим
љубав према Србији

СТР. 56

A BRIDGE TO THE WORLD

Professor Dr

Nadežda Basara

Living the Love
for Serbia every Day

P. 56

СПОРТСКИ МЕРИДИЈАНИ ХЕРОИНЕ СРПСКОГ СПОРТА

СТР. 112

SPORTS MERIDIANS HEROINES OF SERBIAN SPORTS

P. 112

ИМПРЕСУМ

Дипос магазин

Издавач:

Друштво за издавање
некретнина Дипос
д.о.о. Београд
Сердар Јола 17
11040 Београд
www.dipos.rs

Одговорна уредница:

Ивана Милосављевић

**Текстови,
дизајн и прелом:**
PR i marketinška agencija
5magazine д.о.о.
Видовданска 26
11000 Београд
www.5magazine.rs

Штампа:

Birograf comp d.o.o.
Београд

Илази
полугодишње

IMPRESSUM

Dipos Magazine

Publisher:

Property
management and
rental company
Dipos d.o.o. Belgrade
Serdar Jola 17
11040 Belgrade
www.dipos.rs

Editor-in-Chief:

Ivana Milosavljević

**Texts, design,
and layout:**
PR and marketing agency
5magazine d.o.o.
Vidovdanska 2b
11000 Belgrade
www.5magazine.rs

Printing:

Birograf comp Ltd.
Belgrade

The magazine
is published
twice a year

Снага жена у темељу заједништва

RS

Заједница у којој жене и мушкарци сарађују равноправно, достојанствено, са поштовањем, и без одмеравања снага, једини је прави пут развоја одрживе будућности.

Више од века је прошло од антологијских победа Розе Луксембург и Кларе Цеткин, као и хиљада знаних и незнаних жена које су храбро устале у борбу за лепшу будућност, али овакве, јасне и недвосмислене поруке су нам и даље потребне. Њихова вредност је у томе што подсећају не само на нужност побољшања положаја жена, већ и на све њихове таленте и потенцијале, као и свеукупан допринос друштву.

Женска снага је силна. Број „Дипос магазина“ који је пред вама доноси обиље таквих сведочанстава. Где сједињена моћ женске енергије може боље да се види него у подвизима наших спортисткиња, посебно у дресу са државним грбом? Њихове медаље су оде патриотизму и снази заједништва. О томе нам подједнако добро говоре витрине наших спортских савеза, пуне трофеја са највећих светских такмичења.

ПРИЧА О СРБИЈИ НЕ МОЖЕ БИТИ испричана без херојског портрета снажне, постојане и пожртвоване жене. Нема је без Милунке Савић, Љубице Чакаревић, Макрене Спасојевић или Надежде Петровић. Свака од њих била је Ахил у женском телу и истинска икона овог тешког, али и славног раздобља српске историје.

И име Наталијине рамонде, симбола страдања и жртве које је Србија поднела у Првом светском рату, а о којој пишемо у овом броју, везано је за једну посебну жену у српској историји - краљицу Наталију.

Ако би се у националној историји тражио еталон ненадмашне женске снаге, мудрости, политичке вештине, али и спремности на жртву, тешко би се нашао бољи од светитељског лика кнегиње Милице, удовице и мајке, владарке и визионарке, државнице и књижевнице, монахиње и дипломате. И зато је слављење њеног имена у манастиру Љубостиња важно подсећање и подстрек нама женама да не одустајемо ма каква искушења живот поставио пред нас.

О женској снази сазнали смо доста и у разговору са проф. др мед. Надеждом Басаром, једним од водећих стручњака за трансплантацију матичних ћелија у Немачкој и Европи и најцењенијим онкологом хематологом али и према сопственом признању породичном женом, мајком, лекаром и хришћанком.

Сви ови примери показују да је живот борба, али и да су жене од искона борци надљудске снаге, коју показују када је најтеже и када је потребно преузети одговорност, неретко и судбинску. И зато је важна подршка и додатна снага заједнице. Оснаживање жена није и не сме бити подела, а снага није у надметању, него у сарадњи. Једино тако ће будућност заснована на поштовању, достојанству и равноправности, у којој ћемо ми, жене, моћи да у потпуности искористимо све наше стваралачке снаге и бити реалност а не прокламација.

А баш то дугујемо себи самима, нашим мајкама и бакама, као и свим славним женама наше историје.

Бојана Мартиновић

Директорка „Дипоса“ ♦

The Strength of Women as the Foundation of Community

EN

A community in which women and men collaborate as equals, with dignity and respect, but without competing against each other, is the only true path to building a sustainable future.

More than a century has passed since the iconic victories of Rosa Luxemburg and Clara Zetkin, and since thousands of women both known and unknown bravely stood up to fight for a better future. However, we still need these clear and unequivocal messages. Their value lies in the fact that they not only remind us of the necessity to improve the position of women, but also of all their talents and potentials, and their overall contribution to the society.

The power of women is immense. This issue of Dipos Magazine brings a multitude of such testimonies. Is there any better place to witness the unified power of female energy than in the achievements of our sportswomen, particularly when they play for the national team? Their medals are an ode to patriotism and the strength of unity. This is equally evidenced by the display cases of our sports associations, filled with trophies from the most significant international competitions.

NO STORY OF SERBIA CAN BE told without the heroic portrayal of the strong, committed and dedicated woman. There is no story of Serbia without Milunka Savić, Ljubica Čakarević, Makrena Spasojević, or Nađežda Petrović. Each of them was as strong as Achilles and could be considered a true icon of this difficult, yet glorious era in Serbian history.

The very name of Natalie's ramonda, a symbol of Serbian suffering and sacrifice in the First World War, which we are covering in this issue, is also tied to a remarkable woman in Serbian history – Queen Natalie.

If one were to seek the epitome of ultimate female strength, wisdom, political skill, and readiness to sacrifice, one would not have to look past the saintly figure of Princess Milica, widow and mother, ruler and visionary, stateswoman and writer, nun and diplomat. And that is why the celebration in her memory at Ljubostinja Monastery is an important reminder and an incentive for us women not to give up regardless of the temptations that life has in store for us.

We learned a lot about female strength in conversation with Professor Nađežda Basara, PhD, one of the leading experts in stem cell transplantation in Germany and Europe, a highly acclaimed haematologist, and, by her own definition, also a family woman, mother, doctor, and Christian.

ALL OF THESE EXAMPLES SHOW THAT life is a constant struggle, and that women have long since fought with superhuman strength, demonstrated at the hardest and often fateful times, when it is necessary to take responsibility. That is why support and additional strength provided by the community is important. The empowering of women is not and should divide us, as strength lies not in competition, but in collaboration. That is the only way for a future based on respect, dignity and equality, in which we as women will be able to fully harness all of our creative powers, to become a reality, and not just a proclamation.

We owe this to ourselves, to our mothers and grandmothers, and to all celebrated women in our history.

Bojana Martinović

Dipos Director ♦

ЗОРАН ГАЈИЋ

МИНИСТАР
СПОРТА У ВЛАДИ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ZORAN GAJIĆ

MINISTER OF SPORT
IN THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF SERBIA

Србија је земља у којој се живи за спорт

Serbia is Where People Live for Sports

*Нема великих и малих
спортшова, свака медаља
јоједнако сија и промовише
нашу земљу у свету, каже
министар спорта у Влади
Републике Србије Зоран Гајић*

*There are no 'big' or 'small' sports.
Each medal is equally important and
serves to promote our country on
the global stage, says the Minister
of Sport in the Government of the
Republic of Serbia, Zoran Gajić*

RS

Медаља није само добар резултат на такмичењу, она је и огледало здравља нације и назнака животних навика нараштаја које долазе. Спорт има важну улогу у одрастању деце, њиховом психофизичком здрављу и васпитању. Не смемо занемарити ни спортску дипломатију, коју чини мрежа наших спортских радника који заузимају руководећа места у светским и европским конфедерацијама и федерацијама. Ту су и резултати српских репрезентација и спортиста, који су свакодневно у жижи интересовања медија широм планете. Све то заједно доприноси позитивном имиџу Србије, подиже њен међународни рејтинг и оправдава инвестиције.

Да је српски спорт изузетан амбасадор наше земље и један од најбољих њених промотера широм планете истиче у интервјуу за „Дипос магазин“ министар спорта, наш најтрофејнији одбојкашки селектор и легенда овог спорта Зоран Гајић. Некадашњи тренерски ас и главни неимар највиших узлета Србије у игри преко мреже данас са највишег места

EN

Medals won at international competitions are not just good results, but a reflection of the health of a nation and an indication of the lifestyle habits of future generations. Sport plays a crucial role in the upbringing of children, their psychological and physical health and development. We should not overlook sports diplomacy, which consists of a network of our sports officials working in the world and European confederations and federations. There are also the results of Serbian national teams and athletes, which are in the centre of attention of global media on a daily basis. All of this contributes to a positive image of Serbia, raising its international rating and justifying investments.

The fact that Serbian sport is an exceptional ambassador of our country and one of the best channels for its promotion worldwide is highlighted in an interview with Dipo Magazine by the Minister of Sport, our most successful volleyball coach and legend of the sport, Zoran Gajić. The former champion coach and main architect of greatest Serbia's successes in the game

**Убеђен сам да ће ЕХРО
променили нашу земљу. То није
флоскула већ идеја у коју као већ
искусан човек искрено верујем
и за коју ћу уложити њу да се
реализује према његовим**

руководи сложеним механизмом стварања спортских резултата. Поносан је на државну спортску политику која не прави разлику између спортова и спортиста. Важне су, како каже, само две ствари – рад и резултати.

„Нема великих и малих спортова. Медаља на Олимпијским играма је подједнако је златна у одбојци или кошарци као и у теквонду, стрељаштву или веслању. Сви који играју за репрезентацију и проливају зној у дресу са грбом и заставом за мене су спортске звезде. Били први, трећи или последњи, све који се одазову да се боре за Србију, сматрам истинским патриотама и шампионима“, истиче Гајић.

Београд ће 2027. године бити домаћин Специјализоване изложбе ЕХРО. Коју прилику ова манифестација пружа српском спорту за међународну промоцију, и на који начин Министарство спорта планира да је искористи?

Значај одржавања Специјализоване изложбе ЕХРО за нашу земљу је изузетно велики. Од 15. маја до 15. августа 2027. окупиће се у Београду велики број земаља које ће промовисати своје вредности, знања, постигнућа. Мото ове изложбе је „Спорт и музика за све“ што значи да ће Министарство спорта све своје капацитете усмерити на успешно организовање овог догађаја. Промовисаћемо не само наше врхунске спортисте и њихове резултате, већ ћемо нашу земљу представити као земљу у којој се спорт искрено воли и за који се живи.

Изложба ће бити изузетна прилика да промовишемо све оно што Србија у овом тренутку има у области спорта. План нам је да организујемо и више догађаја којима ћемо афирмисати значај здравих стилова живота и редовног бављења физичким активностима. Врхунски спортисти континуирано ће упућивати поруке младима да је битно бавити се спортом, али и да је важно како се хране, како проводе своје слободно време. Тема укључивања великог броја младих у систем редовног физичког вежбања је посебан изазов не само за нас већ и за ЕУ. Истраживања Европске комисије од 2009. до 2022. године показују пад физичке активности и код грађана ЕУ, док су код

RS

Најважнији је последњи одиграни меч

Који меч вам је био највећи изазов у спортској каријери, а који њена круна?

Вероватно је да ће вам сваки тренер исто одговорити – увек је највећи изазов последњи меч. Ако побеђујете 10, 20, 30, 40 година и имате први следећи меч и изгубите га, успех се замагљује. То је професија у којој никада не можете да се опустите јер је сваки меч највећи изазов. Наравно, постоје важне утакмице: финала европских, светских првенстава, олимпијада, финала плеј-офова држава... Најмирнији сам био на полуфиналним и финалним мечевима, јер је екипа тада увелико спремна и ту више нема изазова. Највеће узбуђење носи припрема екипе, пре почетка такмичења, од чега зависи и резултат. Круна моје каријере биле су све финалне утакмице, а имао сам привилегију да учествујем и водим екипе које су биле део финалних мечева олимпијских игара, светских и европских првенстава и великог броја клупских такмичења.

EN

The Most Important Game Is the Last One Played

Which game did you find the most challenging in your sports career, and which one was your biggest accomplishment?

Most coaches will probably tell you the same – the biggest challenge is always the last game. If you have been winning for 10, 20, 30, or 40 years and you lose your last game, your success can fade. This is a profession where you can never relax, because each game that follows is your biggest challenge. Of course, the most important games are the final matches of European and world championships, Olympic Games, or playoff finals in national championships. I was always most relaxed in the semi-final and final matches, because at that point the teams were absolutely ready to play and there were no more challenges. The biggest excitement came with preparing the team before the start of the competition, because it is this period that directly impacts the final outcome. The crowning achievement of my career were all of the final matches, and I had the privilege of participating and coaching teams that played in the finals at the Olympic Games, world and European championships, and many national club competitions.

I am positive that EXPO will change our country for the better. This is not a cliché, but an idea that I sincerely believe in as a man of experience, and I will do my best to make it come true according to plan

of volleyball today manages the complex mechanism responsible for creating sports results. He is proud of the state policy that pays equal attention to all sports and athletes. Only two things matter, he says – effort and results.

‘There are no ‘big’ or ‘small’ sports. A medal in the Olympics in volleyball or basketball is equal to medals in taekwondo, shooting, or rowing. I consider all those who play for the national team and work hard in the jersey bearing our national flag and coat-of-arms to be sport stars. Whether they come first, third, or last, I see all those who answer the call to compete for Serbia as true patriots and champions’, Gajić adds.

In 2027, Belgrade will host the EXPO Specialised Exhibition. What kinds of opportunities does this event offer for the international promotion of Serbian sports, and how does the Ministry of Sport plan to use them?

The importance of the EXPO Specialised Exhibition for our country is remarkable. Between 15 May and 15 August 2027, representatives of numerous countries will gather in Belgrade to showcase their values, knowledge, and achievements. The motto of the exhibition is ‘Sport and Music for All’, which means that the Ministry of Sport will dedicate all of its resources to the suc-

cessful organisation of the event. We will promote not only our top athletes and their results, but also present our country as a place that truly loves and lives for sports.

EXPO will be an excellent opportunity to showcase everything that Serbia currently has to offer in the field of sports. Our plan is to organise several events before EXPO to promote the importance of healthy lifestyles and regular physical activity. Top athletes will continuously deliver messages to young people on the importance of practicing sports and on the significance of what they eat and how they spend their free time. The involvement of a large number of young people in the system of regular physical exercise is a specific challenge not only for us, but for the EU as well. The surveys conducted by the European Commission between 2009 and 2022 show a drop in physical activity among EU citizens, while the results in our country are even worse.

EXPO will be an opportunity to raise the awareness of the youth on the importance of exercise, not with the aim of becoming professional athletes, but to become healthier, fitter, and happier. All of this demonstrates the enormous importance of EXPO and means that there is no room for the politicizing of the topic. Personally, I am convinced that EXPO will change our country. This is not a cliché, but an idea that I honestly believe in as a man of experience, and I will do my best to help it come to fruition according to plan.

How big of an incentive to domestic sports will be the construction of the multi-functional National Stadium in Surčin, with an impressive capacity of 52000 seats?

First of all, let us go back in time. Belgrade was the candidate city for the organisation of the 1992 Olympics, and one of its biggest advantages was the properly built and well-positioned sports infrastructure. According to the number of sports venues, stadiums, and halls, Belgrade at that time had the highest number of sports facilities in the world per person, which made us eligible for the candidacy. Today, the situation has changed, but the construction of the National Stadium will usher in a totally new future. We will get an opportunity to organise the most prestigious sports and cultural events. We will have the chance to compete for the organisation of major football competitions with neighbouring countries, as our stadium will be among the most modern in Europe. All of these activities will significantly contribute to a higher influx of funds into the state budget, which will be used

RS

нас резултати још слабији.

ЕХРО ће бити прилика да пробудимо свест младих о вежбању, не да би постали врхунски спортисти, већ да би били здравији, способнији и срећнији. Све ово нам говори да је значај овог догађаја огroman и да нема места политизацији ове теме. Лично, убеђен сам да ће ЕХРО променити нашу земљу. То није фlosкула већ идеја у коју као већ искусан човек искрено верујем и за коју ћу уложити труд да се реализује према плановима.

Колики ће подстрек домаћем спорту бити изградња мултифункционалног Националног стадиона у Сурчину, капацитета импресивних 52.000 места?

Најпре, вратимо се мало у прошлост. Београд је био кандидат за организацију Олимпијских игара 1992. године, а један од највећих адута у кандидатури била је квалитетно позиционирана и изграђена спортска инфраструктура. Београд је, према становништву и броју хала, стадиона и дворана, у то време био град са највише изграђених спортских објеката на свету, што нас је квалификовало за кандидатуру. Данас у том смислу ствари не стоје тако добро, али изградња Националног стадиона доноси нам сасвим нову будућност. Добијамо прилику да организујемо врхунске спортске и културне догађаје. Имаћемо могућност да са суседним државама конкуришемо за организацију великих фудбалских такмичења, јер ће стадион бити један од најмодернијих у Европи. Све ове активности значајно ће допринети и већим приливима у државни буџет одакле ће се финансирати изградња спортске инфраструктуре у школама и за потребе рекреативног и клупског спорта.

У последњим годинама видимо значајне државне инвестиције у спортске објекте

– од стадиона и хала до тренинг центара. Који су кључни пројекти у наредном периоду, и како ће они дугорочно допринети развоју спорта у Србији?

Влада Србије у претходном периоду је направила низ веома важних резултата у овој области, а свакодневно се ради на спортској инфраструктури широм земље. Изградили смо Национални тренинг центар на Кошутњаку у оквиру Републичког завода за спорт и медицину спорта, где сваког дана тренирају наши најбољи спортисти. На Новом Београду градимо најмодернији тренинг центар за одбојку, као и Акватик центар. Све оно о чему су генерације спортиста сањале сада се остварује. Наши тренинг центри су опремљени са најквалитетнијом опремом и реквизитима, имамо модерне центре за опоравак и спортску медицину. Стварамо најбоље услове да се наши врхунски спортисти припремају у Србији, али и да угостимо спортисте из иностранства.

Упркос недвосмисленој популарности великих спортова – фудбала, кошарке, одбојке, атлетике, Србија је стекла и солидан рејтинг у теквонду, стоном тенису, веслању и другим. Који од ових спортова видите као прилику која би могла да се најбоље искористи кроз будуће успехе и резултате?

Србија на системски начин подржава и унапређује систем спорта, не раздвајајући дисциплине на мале и велике. Већ више од десет година немамо примедба спортиста на услове за припреме и такмичења. Учинили смо све да наши олимпијски кандидати имају све услове да се припремају, а врхунска постигнућа подразумевају и финансијски подстицај. Изградили смо јасан систем, критеријуме за награђивање и спортисти више не живе у неизвесности. Да је овакав систем добар показује и све већи број странаца који желе да

Изградња Националног стадиона доноси нам сасвим нову будућност и обиље шанси за организацију највећих догађаја

The construction of the National Stadium will bring an entirely new future and plenty of opportunities to organise the biggest events

EN

to fund the construction of sports infrastructure in schools and for the needs of recreational and competitive sports.

We have recently witnessed significant state investment in sports facilities – from stadiums and halls to training centres. What are the key projects in the coming period and how will they contribute to the development of sports in Serbia in the long run?

The Government of Serbia has recently achieved a number of important results in this area, and sports infrastructure is being constructed daily all over the country. We have built the National Training Centre at Košutnjak within the National Institute for Sports and Sports Medicine, where our best athletes practice every day. In Novi Beograd we are building a modern training centre for volleyball, as well as the Aquatic Centre. Everything that generations of athletes dreamed of is now becoming a reality. Our training centres have the best equipment

and facilities, and we have modern recovery and sports medicine centres. We are creating the best conditions for our top athletes to train in Serbia and also to host athletes from abroad.

Despite the obvious popularity of major sports, such as football, basketball, volleyball, and athletics, Serbia now enjoys a solid rating in taekwondo, table tennis, rowing, and other sports. Which of these sports do you consider to be an opportunity for future success and results?

Serbia has been systematically supporting and developing its sports system, without distinction between 'small' and 'big' sports. For more than ten years we have had no complaints from athletes about the conditions for practicing and competing. We have done our best to ensure that our Olympic candidates can train. The highest of achievements also require financial incentives, and we have built a clear system and criteria for rewards, so the athletes no longer have

RS

се такмиче за наше националне тимове, иако смо фокусирани на нашу децу, а не на „увоз“ шампиона.

Нема дилеме да Србија своју репутацију у свету добрим делом дугује и спортским успесима. Како видите српски спорт за десет година – не само кроз резултате и медаље, већ и кроз његову улогу у друштву, образовању и међународној афирмацији земље?

За десет година видим Србију као земљу која осваја рекордни број медаља на ОИ, али и где је више од 70 одсто грађана редовно физички активно. Видим земљу са изграђеном спортском инфраструктуром у школама, као и праведан спорт без допинга, намештања мечева и насиља. Велики број спортских стручњака који унапређују спорт уз помоћ најмодерније технологије и вештачке интелигенције, као и развијену спортску медицину и спортску науку. Очекујем да Србија постане земља која организује највећа спортска такмичења, са стабилним клубовима у најбољим европским лигама. Такође видим и социјално збринуте тренере, високо мотивисане професоре који организују врхунске часове физичког васпитања у школама и на универзитетима... Другим речима, видим светлу будућност српског спорта.

Као селектор мушке одбојкашке селекције припадате генерацији која је исписала историју овог спорта у Србији. Који фактори су кључни за изградњу не само једне успешне репрезентативне генерације већ и стварање дугорочног одрживог концепта рада и атмосфере у националном тиму?

У колективним спортовима пресудна је и најважнија снага клубова. Клуб је основна ћелија производње олимпијских шампиона, светских и европских првака. Ту се селектирају млади играчи између пете и 11 године, уче се, усавршавају и стичу спортско мајсторство. Касније, уласком у репрезентацију, савези организују националне селекције. Клубови су најзаслужнији за то што смо ми поред СССР једина земља на свету која има олимпијске шампионе у пет колективних игара: фудбал, кошарка, одбојка, рукомет и ватерполо.

У будућој стратегији спорта до 2035. трудимо се да ојачамо позицију наших клубова, јер они стварају темељ за резултате и предуслов су и репрезентативних успеха.

Да ли вам данас недостају одбојка и такмичења? Како видите актуелни тренутак српске одбојке?

Одбојка ми понекад недостаје, понекад не, тешко могу да одговорим. Ипак, сигурно је да ћу се по завршетку овога што сада радим, бавити тренажним послом, пре свега са млађим категоријама. Својим искуством желим да помогнем младима, а и мени ће то бити добра рекреација. Актуелни тренутак овог спорта има два лица – у женској одбојци имамо велику масовност, а недостаје нам више квалитета. У мушкој немамо масовност, али из малог броја играча успевамо да дођемо до квалитетних па и вансеријских играча. Клубови, који су основна ћелија производње олимпијског шампиона, европских и светских првака, требало би да се замисле како раде селекцију и где је њихово место у производњи шампиона.

Да ли су вам нека искуства из спортске каријере нарочито помогле у вођењу Министарства спорта?

Срећом, у Министарство нисам дошао без искуства. Претходно сам био потпредседник, затим и председник Скупштине ОК „Војводина“, а седам година сам био на челу Одбојкашког савеза Србије. Без тог искуства, заиста не знам како бих се снашао у свему овоме. Овако, све што се дешава у Министарству спорта сам гледао и доживео са друге стране стола. Лично, посебно ми је важно што сам остварио и универзитетску каријеру, као асистент и професор на тренерским школама, јер сам се тако дубоко упознао са проблематиком не само спорта већ и физичке културе уопште. ♦

Поносни смо на спортисте са инвалидитетом

Србија може да се похвали и успесима спортиста са инвалидитетом?

То нас чини посебно поносним. Држава подједнако инвестира у спорт особа са инвалидитетом, нарочито у сегменту награђивања за постизање врхунских спортских резултата. Наша политика је да спортисти са инвалидитетом имају иста права и самим тим исту висину награда као и спортисти без инвалидитета. Конкретно, на иницијативу председника Александра Вучића Влада је пред Олимпијске игре изменила Уредбу о националним признањима и новчаним наградама и повећала премије за освајање медаља. Тако су за освојену златну медаљу спортисти добили 200.000 евра, а исти износ су добили и параолимпијци освајачи медаља. И ово показује да Србија дели вредности хуманости, једнакости и равноправности што су постулати демократског цивилизованог друштва.

EN

to live in uncertainty. The fact that this system is working is evidenced by the growing number of foreign athletes who wish to compete for our national teams, even though we remain focused on our children and not on ‘importing’ champions.

Serbia surely owes some of its global reputation to sports successes. How do you see Serbian sports in ten years – not only in terms of results and medals, but also in terms of its role in the society, education, and international promotion of the country?

In ten years, I see Serbia as a country winning a record-breaking number of medals in the Olympics, and as a country in which more than 70 percent of citizens are regularly active physically. I see a country with well-developed sports infrastructure in schools and with fair sports without doping, match-fixing, or violence. I also see many sports experts working to develop sports with the help of latest technology and artificial intelligence, and a well-developed sports medicine and sports science. I expect Serbia to become a country that organises the biggest sports competitions, with stable clubs competing in the best European leagues. I also see coaches who are socially supported, and highly motivated professors organising high-quality lessons of physical education in schools and universities. In other words, I see a bright future for Serbian sports.

As the coach of the men’s national volleyball team, you belong to the generation that made Serbian volleyball history. Which fac-

Proud of Athletes with Disabilities

Serbian athletes with disabilities have also been very successful?

That makes us feel very proud. The state invests equally in para sports, particularly in the segment of rewards for top-level sports results. Our policy is to have equal rights and therefore equal prizes for athletes with disabilities and for those without. It was at the initiative of President Aleksandar Vučić that the Government amended the Decree on national awards and financial prizes before the Olympic Games and raised the bonuses for medals won. That is how athletes were given 200,000 euros for a gold medal, including Paralympic medal winners. This also shows that Serbia shares the values of humanity, equality, and fairness, which are the tenets of a democratic and civilised society.

tors are key in building not just a successful generation in the national team but also in creating a long-term sustainable concept of work and atmosphere in the national team?

In team sports, the crucial thing is the strength of clubs. A club is the basic unit for the production of Olympic, world, and European champions. This is where young players are selected between the ages of 5 and 11. They are taught, trained, and given the necessary skillset. Later on, when they join the national team, sports associations take over the organisation of national selections. Clubs are the main reason why we are the only country apart from the Soviet Union which has won Olympic gold medals in five different team sports: football, basketball, volleyball, handball, and water polo.

In the future Sports Strategy until 2035, we will try to strengthen the position of clubs, since they are the foundation for our results, and a precondition for national team successes.

Do you miss volleyball and competitions today? How do you see the state of play in Serbian volleyball today?

Sometimes I do miss volleyball, but sometimes I do not, it is difficult to say. Still, I am certain that after I finish what I am doing right now, I will work as a coach again, primarily with younger categories. I wish to use my experience to help young people, and the exercise will do me good. Currently, the sport is experiencing two opposites – in women’s volleyball we have mass participation, but lack more quality. In men’s volleyball we lack the mass participation, but even from the restricted talent pool, we are able to develop high-quality players, even outstanding ones. The clubs, which are the basic unit for the production of Olympic, world, and European champions, should reassess their selection procedure and reconsider their place in the development of champions.

Have your experiences in your sports career helped you run the Ministry of Sport?

Fortunately, I did not join the ministry without prior experience. Before, I was first the vice-chair and then the chair of the Assembly of Vojvodina Volleyball Club, and I spent seven years managing the Volleyball Association of Serbia. Without that experience, I really do not know how I would have managed. But, fortunately, I was able to observe and experience everything that was going on in the Ministry of Sport from the other side. Personally, I find it important that I also attained a career in the university, as teaching assistant and professor in coaching schools, because this provided me with in-depth knowledge about the matters of sport and physical culture in general. ♦

У ФОКУСУ / IN FOCUS

ЕХРО У БЕОГРАДУ

Сан који се претвара у стварност

Истовремено са изградњом грандиозног сајамског комплекса у Сурчину, који ће бити епицентар саме Специјализоване изложбе 2027. године, одвија се тиши, али подједнако важан процес – културни преображај Београда. Управо он отвара врата једном новом Београду, који ће, осим модерном инфраструктуром, бити додатно обogaћен и понудом својих музеја, галерија и културних установа

EXPO in Belgrade

Dream Becoming Reality

Parallel with the construction of the grandiose complex in Surčin, which will be the epicentre of the Specialised Exhibition in 2027, there is a quieter but equally important process that is going on – the cultural reshaping of Belgrade. This will open the door to a new Belgrade, with more museums, galleries and cultural institutions, along with modern infrastructure

Престоница Србије увелико се спрема за 2027. годину и организацију Специјализоване изложбе ЕХРО, догађаја за који се најављује да ће променити лице града и начин живота његових становника. Док се у Сурчину, уз велику пажњу јавности, подиже грандиозни сајамски комплекс, који ће бити епицентар саме манифестације, паралелно се одвија тиши, али подједнако важан процес – културни преображај главног града. Захваљујући томе, на сцену ступа један нови Београд, град који ће, осим модерном инфраструктуром, бити додатно обogaћен понудом својих музеја, галерија и културних установа.

ЕХРО, према свом идејном концепту и филозофији, неће бити изложба која ће на тренутак привући пажњу света – његова суштина је наслеђе. Бројне установе културе, које деценијама чувају огромно национално и светско благо, захваљујући великом државном подухвату, добиће боље услове за рад и презентацију својих збирки. Планира се и отварање нових музеја, који ће унапредити културну понуду и претворити Београд у савремени центар културног и уметничког живота. Циљ бројних пројеката је да Београд 2027. што боље прикаже своју богату заоставштину, историју и културну традицију, али и да се створи континуум улагања у неговоње баштине. ЕХРО ће тако постати прилика за стварање модерног културног оквира у којем ће Београд показати не само лице града у изградњи, већ и образ метрополе која уме да

Врхунска признања за српску кухињу

Многобројни посетиоци изложбе ЕХРО у Осаки уживали су и у аутентичној српској кухињи у ресторану у оквиру павиљона. Посебну пажњу привлачила су традиционална јела попут ћевапчића и сласних ванилица, а апсолутни хит и најпродаванији производ била је ненадмашна пита са месом, која је добила посебну награду и сврстана међу пет најтраженијих производа. Ресторан је освојио импресивно друго место на најпопуларнијем јапанском порталу за претрагу ресторана „Табелог“, у оквиру целокупне понуде на ЕХРО, а понео је и звање најбољег из иностранства.

Будући Музеј Николе Тесле
Future Nikola Tesla Museum

Београд ће, у склопу припрема за изложбу, добити нови Природњачки музеј на Ушћу, као и Музеј уметности 21. века. Музеј града Београда уселиће се у адаптирану зграду у Ресавској улици

чува, негује и представља своје наслеђе, не само странцима, него и генерацијама које долазе.

Историјски музеј Србије, национална кућа сећања на прохујале векове, после 62 године постојања, добиће нови дом, а као изложбени простор намењена му је зграда старе Главне железничке станице на Савском тргу. Богате збирке ове установе која, између осталог, чува материјална сведочанства српских династија, завређују да буду адекватно презентоване. Збирка реконструкција круна, одежда и осталих инсигнија српских средњовековних владара (која је посебна тема у овом броју „Дипос магазина“), као јединствена временска капија захваљујући којој можемо изблиза да видимо династије Немањић, Лазаревић или Бранковић, само је део историјског памћења похрањеног у

Тhe capital of Serbia is actively preparing for the 2027 Specialised EXPO Exhibition, the event which will change the face of the city and the way of life of its residents. While a grandiose exhibition complex is being constructed in Surčin, which will be the epicentre of the event, there is a quieter but equally important process going on simultaneously – the cultural reshaping of the capital. This will mark the emergence of a new Belgrade, enriched with new museums, galleries and cultural institutions, in addition to modern infrastructure.

EXPO, according to its conceptual design and philosophy, will not just briefly attract global attention – its essence lies in legacy. Numerous cultural institutions, preserving immense national and international heritage, will receive improved conditions for their operating and exhibiting of their collections through this major national undertaking. New museums will also be opened, which will enrich the city's cultural offer and turn Belgrade into a modern centre of cultural and artistic life. These projects will serve to help Belgrade showcase its rich heritage, history, and cultural tradition in 2027, and also to create a continuum of investment in the preservation of heritage. This is how EXPO will become an opportunity to create a modern cultural framework in which Belgrade will exhibit not only the face of a developing city, but an image of a metropolis able to preserve, nurture, and present its heritage, not only to foreign visitors, but to the future generations as well.

The Historical Museum of Serbia, national institution of memory of centuries past, will receive its new home after 62 years of existence. Its exhibition space will be the building of the old main railway station at Savski Square. The museum's diverse collections, including material evidence of Serbian dynasties, deserve to be properly presented. The collection of reconstructions of crowns, garments, and other regalia of Serbian medieval rulers (featured in this issue of Dipos Magazine), which serves as a unique portal allowing to see up close the Nemanjić, Lazarević, and Branković dynasties, is just part of the historical memory stored in the museum, which undoubtedly deserves adequate premises.

Within the preparations for the exhibition, Belgrade will receive a new Museum of Natural History at Ušće Park, and the Museum of 21st Century Art. The City of Belgrade Museum will move into the renovated building on Resavska Street

Prestigious Awards for Serbian Cuisine

Numerous visitors to the Osaka EXPO had the opportunity to enjoy authentic Serbian cuisine in the pavilion restaurant. Especially popular were traditional dishes such as ćevapčići and the delicious vanilica cakes, but the smash hit was the unmatched meat pie, which received a special prize and was ranked among the top five most sought-after items. The restaurant won an impressive second place in the most popular Japanese restaurant reservation portal 'Tabelog', among all restaurants at EXPO, and was chosen as the best international restaurant.

Along with the reviving of historical heritage, Belgrade is working on promoting its great scientific minds. In that spirit, the Belgrade cultural institution with the most global renown, the Nikola Tesla Museum, which houses a collection of patents, documents, and personal items of one of the greatest inventors in the history of humankind, will be moved to the old Milan Vapa paper factory on Vojvode Mišića Boulevard, in a space 25 times larger than the current one.

The design that won the international competition, created by one of the most prestigious international architectural studios, the renowned Zaha Hadid Architects, was inspired by Tesla's vision of magnetic fields and wireless energy transmission. From the entrance, through spherical surfaces and circles, visitors will be guided to the large atrium. The most impressive part of the museum will be the gallery featuring the iconic electrical transformer with the capacity of 12 million volts. It is already becoming clear that the future Nikola Tesla museum will be among the most attractive landmarks of Belgrade, to the pleasure of the international and local audiences, by finally showcasing the incredible heritage of the marvellous genius from Smiljan in a proper and dignified manner.

Parallel with these major projects, the detailed restoration of the former Military Academy building on Resavska Street is also ongoing. The surface area of around 17,000 square metres will house the rich collections of the Museum of the City of Belgrade. The reconstruction has been going on for almost a year, and includes an extensive transfor-

овој установи која свакако завређује и адекватан простор.

Уз оживљавање историјског наслеђа, Београд ради и на афирмацији својих научних великана. У том духу, глобално најпознатија београдска установа културе – Музеј Николе Тесле, која чува збирку патената, докумената и личних предмета једног од највећих изумитеља у историји човечанства, сели се у некадашњу фабрику хартије Милана Вапе у Булевару војводе Мишића, у простор чак 25 пута већи од садашњег.

Победничко решење добијено међународним конкурсом, које потписује један од најпрестижнијих светских архитектонских бироа, чувене Захе Хадид, инспирисано је Теслином визијом магнетних поља и бежичног преноса енергије. Од улаза, преко сферних површина и кругова, посетиоци ће бити вођени до великог атријума, а најимпресивнији део музеја биће галерија са иконичним електричним трансформатором, капацитета 12 милиона волти. Већ сада се наслућује да ће будући Теслин музеј бити један од најатрактивнијих објеката у Београду и место где ће, на задовољство светске и домаће публике, коначно на прави и достојан начин бити презентована невероватна заоставштина чудесног генија из Смиљана.

Паралелно са овим великим пројектима, у току је и комплексна обнова некадашње зграде старе Војне академије у Ресавској улици, површине око 17.000 квадратних метара, у коју ће се уселити богате збирке Музеја града Београда. Радови трају већ око годину дана, подразумевајући изузетно обимну трансформацију унутрашњости, тако да ће од старог здања, изграђеног 1899. године, практично остати само спољни зидови и фасада. Иза фасаде се гради готово потпуно нови објекат, укључујући све елементе конструкције од темеља до крова. Амбициозна реконструкција, чија је вредност процењена на око 42 милиона евра, дароваће Београду модеран и репрезентативан музеј у коме ће бити похрањени артефакти вишемиленијумског трајања српске престонице. Чињеница да је у својој историји Београд разаран и бомбардован чак 40 пута, те да су бројна сведочанства његовог постојања заувек нестала у згариштима, довољно говори о значају овог музеја у домаћим, али и интернационалним оквирима.

На потезу ушћа Саве у Дунав – једне од неуралгичних тачака нашег града - у оквиру урбанистичког пројекта „Парка Ушће“, посебна пажња посвећена је изградњи два нова објекта која ће знатно обогатити културни идентитет града. Међу њима се истиче Природњачки музеј, који ће нићи преко пута „Палате Србија“. Његов дизајн тежи визуелној интеграцији са Великим ратним острвом и минималном утицају на околно зеленило. Објекат ће бити делимично укопан, са озелењеном фасадом и кровом према „Палати Србија“, док ће према Дунаву имати стаклену површину. Кровни вртови ће бити проходни и доступни посетиоцима, чиме се ствара утисак да зелена површина парка није прекинута и да се музеј стопио са природом. Унутрашњост ће садржати изложбене просторе, депое, административне канцеларије, библиотеку и кафе/ресторан.

Надомак Природњачког музеја подиже се и Музеј уметности 21. века. Његова позиција биће у централном делу Блока 15, на пресеку зоне која спаја постојећи Музеј савремене уметности и Булевар Николе Тесле са Главном алејом. Објекат је замишљен као издужена правоугаона структура,

Србија атрактивна јапанским инвеститорима

Како је истакао Микеле Салгарело из компаније „Beyond Limits“, која је конструисала павиљон Србије у Осаки – истински архитектонски драгуљ, циљ није био да објекат импресионира пуком величином, већ снажном и инспиративном поруком, што се показало као апсолутни погодак, посебно код јапанске публике, која изузетно цени природу и зеленило, али и представника привредног живота Јапана.

Да се Србија представља као атрактивна инвестициона дестинација потврдио је и министар финансија Сениша Мали, нагласивши притом да су односи између две земље у порасту и да је ЕХРО у Осаки заправо показна вежба за Србију.

„Желимо још инвеститора из Јапана. Србија је земља раста и земља прилика. Ако се питате зашто да дођете баш сада – зато што имамо детаљан план даљег развоја, а ЕХРО 2027 у Београду је централни део тог плана“, поручио је Мали.

Павиљон у Осаки
Pavilion in Osaka

mation of the interior, meaning that practically only the outer walls and façade will remain of the old edifice from 1899. Behind the façade, a completely new structure is being built, including all structural elements, from the foundations to the roof. This ambitious reconstruction, estimated at around 42 million euros, will provide Belgrade with a modern and representative museum, which will store artefacts from the millennia of the capital's history. The fact that Belgrade

[Belgrade's cultural institution with the most global renown, the Nikola Tesla Museum, will move into the former Milan Vapa paper factory. The design by the famous Zaha Hadid Architects was chosen in the international competition](#)

was bombed as many as 40 times in its past and that significant evidence of its history disappeared forever in the ashes, speaks volumes about the importance of this museum both locally and internationally.

At the confluence of the Sava and the Danube – one of the most important points of the city – within the urban development project of Ušće Park, special attention has been paid to the construction of two new structures, which will significantly enrich the cultural identity of the city. One is the Natu-

ral History Museum, which will be erected across from the Palace of Serbia. Its design strives towards visual integration with the Great War Island and will have minimum impact on the surrounding greenery. The structure will be partially embedded into the ground, with a green façade and rooftop facing the Palace of Serbia, whereas the façade facing the Danube will be made of glass. The rooftop gardens will be walkable and open to visitors, which will create the impression of continuity with the park's green surface and make it seem like the museum has blended with nature. The interior will include exhibition areas, storage areas, administrative offices, a library, and café/restaurant.

Right next to the Natural History Museum, the Museum of 21st Century Art will also be constructed. It will be positioned in the central part of Block 15, at the intersection of the zone connecting the existing Museum of Modern Art with Nikola Tesla Boulevard and the Main Alley. The structure was designed as an elongated rectangular form embedded into the terrain, with the main entrance from the alley and a direct underground connection to the Museum of Modern Art. The total surface area shall cover 25,000 square metres and the building

Serbia to Attract Japanese Investors

According to Michele Salgarello of Beyond Limits, the company that constructed the Serbian pavilion in Osaka – a true architectural gem, the purpose was not for the structure to impress with its size, but with its strong and inspiring message, which was a total success, particularly among the Japanese public, which deeply values nature and greenery, and among the representatives of Japan's business community.

Serbia's attractiveness as an investment destination was also confirmed by the Minister of Finance, Siniša Mali, who highlighted that the relations between the two countries are on the rise and that EXPO in Osaka was in fact an opportunity to showcase Serbia.

'We want even more investors from Japan. Serbia is a growing country and a land of opportunity. If you are wondering why you should come right now – it is because we have a detailed plan of further development, and EXPO 2027 in Belgrade is central to the plan', Mali said.

укупана у тло, са главним приступом из алеје и директном подземном везом са Музејом савремене уметности. Укупна површина износиће 25.000 квадратних метара, а биће висок до 20 метара, колико и Музеј савремене уметности. Завршетак оба пројекта на овом потезу предвиђен је до почетка EXPO 2027.

Да наслеђе, у комбинацији са иновативним решењима и одрживости, чини покретачки дух концепта EXPO, показала је и овогодишња Светска изложба, одржана у јапанском граду Осака. Овај глобални догађај, где је Србија, као једина земља Западног Балкана која се самостално представила, имала изузетно ефектан и запажен наступ, био је и више од изложбе – прилика за стицање искуства драгоценог за организовање овако великих манифестација.

Под називом Society of Play или „Друштво игре“, иновативни српски павиљон очарао је стотине хиљада посетилаца из целог света и постао једна од најупечатљивијих атракција на EXPO 2025. Инспирисан је живописним београдским Ратним острвом, оличењем нетакнуте природе усред урбаног окружења, и визионарски претворен у блистави пример одрживости, уникатну „плутајућу шуму“, српски павиљон побрао је похвале медија, посетилаца и организатора. Више од 95 одсто материјала од којих је павиљон изграђен је рециклабилно, а 80 одсто је употребљиво изнова. Због тога може да се лако демонтира и поново сагради на новој локацији по завршетку EXPO у Осаки.

Павиљон Србије у Осаки није одисао само одрживим дизајном, већ и симболиком. Назив „Друштво игре“ и подне површине објекта, које су направљене од истог материјала као атлетске стазе, представљају прозор у будућност који пружа поглед на један од најзначајнијих планетарних догађаја у 2027. години – Специјализовану изложбу EXPO у Београду, чија тема ће бити „Игра(ј) за човечанство“. Осака је, између осталог, била и глобални

излог концепције и идејних порука које ће афирмисати предстојећа београдска изложба, од које се очекује да на најбољи начин мапира нашу земљу на креативној, научној, технолошкој и иновативној карти савременог света. Наступ на јапанској изложби EXPO идеална је увертира пред београдски спектакл заказан за 2027.

„Јапан је ветеран када је реч о светским изложбама – EXPO 2025 у Осаки је њихова пета велика међународна изложба. Нама, као домаћинима наредне специјализоване изложбе, статус посматрача пружио је јединствену прилику да учимо из прве руке. Наш тим је имао прилику да сагледа све – од најситнијих логистичких детаља, преко управљања протоком посетилаца и безбедносних процедура, до начина на који се гради наратив једног павиљона. Најважнија лекција је да EXPO није само инфраструктура, већ пре свега емоција коју домаћин преноси свету“, истиче Јеринић.

Да организација највећег догађаја у историји главног града Србије тече према планираној динамици показао је и први састанак за планирање међународног учешћа на Специјализованој изложби EXPO 2027, на којем је било присутно више од 150 земаља, које су том приликом упознате са темом изложбе и плановима за локацију, садржај и сарадњу.

„Реакције су биле изузетно позитивне – и то нам је додатни ветар у леђа. Следећи важан корак је други састанак за планирање међународног учешћа, који ће бити одржан почетком 2026. године. Овај догађај биће кључан за потврђивање и конкретизацију националних учешћа, као и за представљање детаљних планова павиљона и садржаја. Биће то тренутак када ће земље партнери јасно дефинисати свој допринос EXPO у Београду и тиме обезбедити његову глобалну видљивост и атрактивност“, предочио је Јеринић.

До сада је учешће на EXPO 2027 у Београду потврдило најмање 119 земаља, а очекује се да ће Србија током трајања Специјализоване изложбе угостити више од четири милиона посетилаца из бар 120 држава, због чега се улажу огромни напори у додатно развијање инфраструктуре, енергетике и пољопривреде. Граде се Национални стадион, сајам, тематски паркови, стамбени и пословни објекти, железничка пруга, променада на обали реке Саве, пешачке и бицилистичке стазе...

„Припреме теку према плану. Радови на комплексу у Сурчину напредују планираном динамиком и сваког дана правимо корак ближе великом отварању. Мање од две године нас дели од почетка, што нас додатно мотивише да одржимо фокус, темпо и енергију“, напоменуо је Јеринић. ♦

Данило Јеринић,
директор EXPO 2027
Danilo Jerinić,
Director of EXPO 2027

will be 20 metres tall, just like the Museum of Contemporary Art. Both projects are expected to be finalised before the start of EXPO 2027.

The fact that heritage, together with innovative solutions and sustainability, makes the driving spirit of EXPO's concept, was also demonstrated at this year's World Exhibition held in Osaka, Japan. This global event, in which Serbia was the only Western Balkan country with its own presentation and had a highly effective and popular performance, was more than just an exhibition – it was an opportunity to gather experience which will be precious in the organisation of manifestations of this scope.

Under the title 'Society of Play', the innovative Serbian pavilion charmed hundreds of thousands of visitors from all over the world and became one of the most striking attractions of EXPO 2025. Inspired by the vibrant Belgrade War Island, the embodiment of intact nature surrounded by an urban environment, which was turned by visionaries into a shining example of sustainability and a unique 'floating forest', the Serbian pavilion was universally lauded by the media, visitors, and organisers. More than 95 percent of materials used for the construction of the pavilion were recyclable, and 80 percent reusable. That is why it can easily be disassembled and reconstructed at a new location after the EXPO in Osaka ends.

The Serbian pavilion in Osaka was not just an example of sustainable design, but also symbolism. The title 'Society of Play' and the materials used for the pavilion's floors which are identical to the material used for athletic tracks symbolise a window to the future with a view of one of the most important planetary events in 2027 - the Specialised EXPO Exhibition in Belgrade, whose theme will be 'Play for Humanity'. Osaka also served as

a global demonstration of the concepts and ideas that will be promoted at the upcoming Belgrade exhibition, which is expected to put our country on the creative, scientific, technological, and innovative maps of the modern world. The appearance at the Japanese EXPO exhibition was therefore the ideal introduction to the Belgrade spectacle scheduled for 2027.

'Japan has had plenty of experience in world exhibitions – EXPO 2025 in Osaka is their fifth large international exhibition. As hosts of the next specialized exhibition, we were able to observe and learn firsthand. Our team was able to follow everything – from the tiniest logistics details, managing the flow of visitors and safety procedures, to the ways in which the narrative of a pavilion is built. The biggest lesson is that EXPO is not just infrastructure, but the emotion that the host is conveying to the world,' highlights Jerinić.

The fact that the organisation of the biggest event in the history of the Serbian capital is developing according to the planned schedule was confirmed by the first EXPO 2027 International Planning Meeting, attended by more than 150 countries. At the event, the participants were informed about the theme of the exhibition and the plans for the location, content, and cooperation.

'The reactions were extremely positive – and this is what motivates us. The next important step is the second International Planning Meeting, which will be held in early 2026. This event will be key for the confirmation and concretisation of national participation and for the presentation of detailed designs for pavilions and attractions. In this meeting, the partner countries will clearly define their contributions to EXPO in Belgrade, thus ensuring its global visibility and appeal,' Jerinić explains.

So far, at least 119 countries have confirmed their participation at EXPO 2027 in Belgrade. It is expected that during the Specialised Exhibition, Serbia will host more than four million visitors from at least 120 countries, which is why major efforts are being invested in the additional development of infrastructure, energy, and agriculture. Construction projects include the National Stadium, exhibition complex, theme parks, residential and commercial buildings, railroads, promenade along the Sava River, as well as pedestrian and cycling tracks.

'Preparations are going according to plan. Works on the Surčin complex are developing in line with the schedule and every day we are one step closer to the grand opening. We have less than two years to go, which is an additional motivation to maintain our focus, tempo, and energy,' Jerinić states. ♦

Њ. е. Горан Алексић,
амбасадор Републике Србије у
Уједињеном Краљевству Велике
Британије и Северне Ирске

H. E. Goran Aleksić,
Ambassador of the Republic of
Serbia to the United Kingdom of
Great Britain and Northern Ireland

Свет јесте бржи, али дипломатија не сме да буде брзоплета

*The World May Be Getting
Faster, but Diplomacy Must
Not Be Hasty*

RS

Данас живимо у мултиполарном свету. Иако не постоји хегемонија једне силе, светска сцена је комплексна, непредвидива и конфликтна, што је посебан изазов за савремену дипломатију. Чињеница да је свет бржи не значи да дипломатија треба да буде брзоплета. Класична, традиционална дипломатија подразумева миран и осмишљен приступ решавању спорова, очувању мира, изградњи мостова и поверења. Дипломатија је прво, дискретно и веома важно средство за одбрану земље од спољашњих изазова и претњи, а неопходно и за афирмацију њеног угледа у свету. Делује у функцији очувања политичке и економске стабилности земље, њених интереса и међународног угледа, уз стално сагледавање безбедносних аспеката. Све то чини на поуздан, дискретан и институционално утемељен начин, што често остаје ван очију јавности.

Актуелни тренутак у међународним односима, али и улогу дипломатије у савременом свету, за „Дипос магазин“, овако описује Горан Алексић, један од најiskusнијих српских дипломата, са каријером дугом више од три деценије. Представљао је Србију у важним европским престоницама – Атини, Кијеву и Риму, а учествовао је у раду бројних

EN

We are living in a multi-polar world. Even though no single global power enjoys global hegemony, the international stage is complex, unpredictable, and filled with conflicts, which is a challenge for modern diplomacy. The fact that the world is moving ‘faster’ does not mean that diplomacy should be hasty. The classic, traditional diplomacy implies a calm and well-designed approach to resolving disputes, preserving peace, building bridges, and establishing trust. Diplomacy is, first and foremost, a discreet but essential tool to protect one’s country from foreign challenges and threats, and it is necessary for the promoting of the country’s reputation worldwide. It serves to preserve the political and economic stability of a country, its interests and international reputation, while constantly reviewing all of the safety aspects. All of this is done in a reliable, discreet, and institutionally grounded fashion, which often happens away from the public eye.

This is how Goran Aleksić, one of the most experienced Serbian diplomats, with a career spanning over three decades, describes the current state of affairs in international relations and the role of diplomacy in the modern world for Dipos Magazine. Mr Aleksić has represented Serbia

Током дуго каријере,
ишао сам кроз сва звања –
од аиашеа до амбасадора. Мој
иофеесионални иуи био је дуи
и изазован, а сваки најредак
доносио је задовољство и нову
одговорност

Throughout my long career, I
went through all diplomatic ranks
– from attaché to ambassador.
My professional journey was
long and challenging, and each
advancement brought satisfaction
and a new responsibility

RS

међународних тела и организација. Данас, као амбасадор Републике Србије у Лондону, наставља да развија дијалог и јача везе са светом, ослањајући се на богато знање и дугогодишње искуство у међународним односима.

Дипломатија је уписана у код ваше породице, па сте од најранијег узраста упознати са свим њеним финесама. Колико се овај позив променио последњих деценија?

Одлука да наставим породичну традицију имала је своје предности, али и недостатке. Рано упознавање са дипломатским начином живота, понашања и специфичним обавезама, свакако су предности, док су недостаци били одвојеност од земље, шире породице и пријатеља, као и нужна социолошка и културна интеграција по повратку у средину којој припадате.

У дипломатску службу бивше СФРЈ ступио сам 1991. године. У то време, то је била моћна, добро организована и селективна дипломатска служба државе која је играла истакнуту ролу на глобалној хладноратовској сцени. У многим аспектима, имала је улогу „треће суперсиле“ због несврстаности и међународне подршке коју је та политика имала. То је огроман капитал који смо прихватили и који нам је, срећом, и данас у новим околностима доступан. Дипломатија је претрпела огромне промене. Развој технологије променио је начин на који функционише: од времена када су се међудржавне посете припремале месецима и годинама, а информације се преносиле готово искључиво телеграмима и шифрама, до данашње праксе када политички актери често воде разговоре без посредника, а бројне информације су доступне тренутно и широко јавности. Све то утицало је на улогу дипломатске службе, њен значај и видљивост.

Постоји ли тренутак у каријери који је на посебан начин обликовао ваш професионални дипломатски рад?

Током дуге каријере, прошао сам кроз сва звања – од аташеа до амбасадора. Мој професионални пут био је дуг и изазован, а сваки напредак доносио је задовољство и нову одговорност.

Осврнуо бих се на догађаје из деведесетих година и распад Југославије, са чијим се последицама наша дипломатија на извесан начин и данас суочава. Памтим своје учешће у нашој делегацији на Самиту Покрета несврстаних земаља (ПНЗ) у Џакарти септембра 1992. године, коју су предводили тадашњи ми-

нистар спољних послова Владислав Јовановић и амбасадор Павле Јевремовић. У завршном извештају наше делегације са тог самита, на којем је било замрзнуто чланство СРЈ у ПНЗ, иако смо били једна од земаља оснивача, закључено је да ће се ерозија спољнополитичке позиције наше земље наставити и да су пред нама нови дипломатски изазови, тешкоће, па и међународна изолација. Ово тачно виђење и процена пратили су и обележили моју каријеру.

Што се тиче остварених дипломатских резултата, желео бих да истакнем, пре

Сустрет са британским краљем Чарлсом Трећим у Лондону.
Фото: Приватна архива

*Meeting with King Charles III in London.
Photo: Private archive*

Лондон је значајан глобални актер са историјским, политичким, економским, војним утицајем и огромном меком моћи. Као амбасадор, имам циљ да продубим билатералне односе у свим сегментима од обостраног значаја

London is an important global actor with historical, political, economic, and military influence, and with significant soft power. As the ambassador, my goal is to deepen bilateral relations in all segments of mutual importance

EN

in major European capitals – Athens, Kyiv, and Rome, and worked in many international bodies and organisations. Today, as the ambassador of the Republic of Serbia in London, he continues to establish dialogue and build ties with the world, relying on his extensive knowledge and years of experience in international relations.

Diplomacy is encoded in your family, and you have been familiar with all of its nuances from a very young age. How much has this vocation changed over the previous decades?

There were both advantages and disadvantages related to the decision to continue with my family tradition. The fact that I was able to learn about the diplomatic way of life, behaviour, and specific obligations from an early age was definitely an advantage. On the other hand, the disadvantages included being away from my country, extended family, and friends, as well as the inevitable need for sociological and cultural reintegration upon returning to the community where I actually belong.

I joined the diplomatic service of former Yugoslavia in 1991. At that time, it was a powerful, well-organised and well-selected diplomatic corps of a country that played a prominent role on the global Cold War stage. In many aspects, it acted as the ‘third super power’, because of its non-aligned status and international support that policy enjoyed. This is an immense legacy that we accepted, which, fortunately, is still available to us, even in these new circumstances. Diplomacy has experienced major changes. The development of technology changed the way in which it operates: from the time when international visits used to be prepared for months or even years and when information was transmitted almost exclusively by telegrams and codes, to today’s practice where political players often talk directly without any intermediaries, and plenty of information is available instantly to the general public. All of this had an impact on the role of the diplomatic service, its importance, and visibility.

Is there a moment in your career that particularly shaped your work as a professional diplomat?

Throughout my career, I went through all diplomatic ranks – from attaché to ambassador. My professional journey was long and challenging, and each new step brought with it a feeling of both satisfaction and new responsibility.

I would like to reflect on the events from the 1990s and the breakup of Yugoslavia, the consequences of which our diplomacy is still dealing

with to some extent. I remember my participation in our delegation at the Non-Aligned Movement Summit in Jakarta in September 1992, led by the then Minister of Foreign Affairs Vladislav Jovanović and ambassador Pavle Jevremović. In our delegation’s final report from the summit, in which FR Yugoslavia’s membership in the Non-Aligned Movement was frozen, even though we were one of the founding countries, it was concluded that the erosion of the foreign policy position of our country would continue and that we were facing new diplomatic challenges, and even international isolation. This assessment, which turned out to be true, shaped and defined my entire career.

In terms of diplomatic results, I would like to especially highlight the successes which required team work, dedication, and strategic effort. These include, among other things, our activities in the protection of cultural and historical heritage at UNESCO in 2015, and the diplomatic lobbying for Serbia’s candidacy to host the Specialised World Exhibition EXPO 2027. I am proud of the fact that diplomatic achievements, such as these, testify to the resolve, knowledge, and perseverance of the teams of which I was a part. This clearly shows that diplomacy is a combination of individual skill and team effort, and how crucial perseverance, patience, and trust in national goals are.

Serbia is practically unique in Europe in that it bases its foreign policy course on the UN Charter, respect of all international stakeholders and traditional friendships. How open is the modern world for such a consistent approach?

The goals and scope of Serbia’s foreign policy and diplomacy are somewhat specific relative to other European countries. Serbia is not a global power, but Serbian diplomacy has to be active internationally to preserve its state and national interests. Our foreign policy consistently relies on the principles of the UN Charter, international law, and equal respect for all. This approach brings credibility and predictability, and is a clear testimony to the fact that Serbia strives for universal values and principles which are the basis for a stable international order. However, modern-day relations are increasingly revealing a gap between the declarative commitment to these values and political practice, particularly when it comes to the interests of major powers. Unfortunately, we often witness selective interpretations of international law, where geopolitical and pragmatic interests supersede universal norms.

In that context, Serbia’s position is specific – not only does it defend its vital interests con-

RS

свега, успехе који су захтевали тимски рад, посвећеност и стратешки наступ. То укључује, поред осталог, наше активности на заштити културне и историјске баштине у Унеску 2015. године, као и дипломатско лобирање за кандидатуру Србије за домаћина Специјализоване светске изложбе ЕХРО 2027. Поносним ме чини чињеница да дипломатски успеси, попут оних, сведоче о решености, знању и истрајности тимова којима сам припадао. Ту се најјасније види колико је дипломатија спој индивидуалног умећа и тимског рада, и колико су истрајност, стрпљење и вера у националне циљеве од пресудног значаја.

Србија је својеврсни европски феномен који је свој спољнополитички курс засновао на Повељи УН, поштовању свих међународних актера и поштовању традиционалних пријатељстава. Колико је савремени свет отворен за такав принципјелан приступ?

Спољна политика и дипломатија Србије, по својим циљевима и обиму, има одређене специфичности у односу на друге европске земље. Србија није глобална сила, али српска дипломатија мора да активно делује на глобалном плану како би заштитила своје државне и националне интересе. Наша спољна политика доследно се ослања на принципе Повеље УН, међународног права и једнаког поштовања свих. Такав приступ доноси кредибилитет и предвидљивост и јасно сведочи о томе да се Србија залаже за универзалне вредности и принципе који су темељ стабилног међународног поретка. Међутим, савремени односи све више показују раскорак између декларативне посвећености овим вредностима и политичке праксе, посебно када је реч о интересима великих сила. Нажалост, често сведочимо селективном тумачењу међународног права, где геополитички и прагматични интереси превладавају над универзалним нормама.

У том контексту, позиција Србије је специфична – она не само да доследно брани своје виталне интересе, већ и указује на потребу доследног поштовања међународног права као темеља односа између држава, као што увек наглашавамо у одбрани наше позиције по питању Косова и Метохије.

Иза вас је дипломатска каријера која вас је водила кроз више европских држава. Колико је важно да се дипломата прилагоди земљи службовања, менталитету и локалним обичајима? Колико му то помаже у свакодневном раду?

Дипломатија је сложена професија која захтева универзалне вештине – комуникације, преговарања, познавања страних језика, међународног права. Мало је занимања чији су задаци и циљеви непромењени вековима. То важи за дипломатију, која је незаобилазно средство комуникације између држава и влада. За успешан рад у свакој новој држави неопходно је познавање локалног језика, историје, културе и обичаја. Државе, на неки начин, развијају историјске обрасце понашања и реаговања у одређеним ситуацијама, а њихово познавање олакшава њихово дешифровање.

Искуство показује да дипломатија 21. века није заснована искључиво на формалним протоколним односима, већ и на вештинама савремене комуникације и коришћења медијских и дигиталних платформи. Управо та комбинација знања, вештина и способности на прилагођавање чини дипломату спремним да успешно штити и заступа интересе своје земље и унапређује односе са земљом службовања.

Тренутно обављате функцију амбасадора у Уједињеном Краљевству. Који је ваш дипломатски приоритет у Лондону?

Србија и Уједињено Краљевство су дугорочни партнери, са историјским наслеђем и значајним могућностима за унапређење сарадње. Лондон је значајан глобални актер са историјским, политичким, економским, војним утицајем и огромном меком моћи. Као амбасадор, имам циљ да продубим билатералне односе у свим сегментима од обостраног значаја. На политичком плану, радимо на интензивирању дијалога на свим нивоима. Ангажујемо се на промовисању и заштити националних и државних интереса Србије у УК. Настојимо да побољшамо међусобно разумевање и даље јачамо перспективе наших односа. Србија има потенцијал за инвестиције и сарадњу, а британске компаније и инвеститори показују све веће интересовање за наше тржиште. Место и улога Србије у региону отвара британским инвеститорима бројне пословне могућности које ће, верујем, искористити.

Посвећени смо, такође, унапређењу културне размене и догађаја који приближавају два народа. Желимо да представимо и подстакнемо веће разумевање за српску културу и историју. Такође, Британија има изузетну академску традицију и од великог је значаја за Србију да што више наших студената и стручњака има прилику да стиче знање на британским универзитетима и да их примени у Србији. ♦

Понosan сам на тимске успехе попут заштите културне и историјске баштине у Унеску 2015. године и дипломатско лобирање за кандидатуру Србије за изложбу ЕХРО 2027

I am proud of the team successes such as the protection of cultural and historical heritage at UNESCO in 2015 and the diplomatic lobbying for Serbia's bid for EXPO 2027

EN

sistently, but also highlights the need to consistently adhere to international law as the basis for relations between countries, as we always emphasize in defending our position regarding Kosovo and Metohija.

Your diplomatic career took you through several European countries. How important is it for a diplomat to adapt to the host country, to their mentality and local customs? How helpful is this in their daily work?

Diplomacy is a complex profession that requires universal skills such as communication, negotiation, foreign language proficiency, and understanding international law. There are few vocations whose tasks and goals have remained unchanged for centuries. This applies to diplomacy, which is a mandatory communication tool between countries and governments. To be successful in any new country, one must know the local language, history, culture, and customs. Countries, in a way, develop historical patterns of behaviour and reaction in certain situations, and being familiar with these patterns makes it easier to interpret them.

We know from experience that the 21st century diplomacy is not based solely on the formal protocolary relations, but also on the skills of modern communication and usage of media and digital platforms. It is this combination of knowledge, skills and ability to adapt that makes a diplomat ready to successfully protect and represent the interests of their country and improve relations with the host country.

You are currently the ambassador to the United Kingdom. What is your diplomatic priority in London?

The long-standing partnership between Serbia and the United Kingdom carries a significant historical legacy and offers many opportunities to improve cooperation. London is an important global actor with a historical, political, economic, and military influence, as well as significant soft power. As the ambassador, my goal is to deepen the bilateral relations in all segments that are mutually beneficial. From a political standpoint, we are working to intensify dialogue across all levels. We are engaged in promoting and protecting the national and state interests of Serbia in the UK. We are striving to improve mutual understanding and strengthen the prospects of our relations. Serbia has the potential for investment and cooperation, and UK companies and investors are exhibiting more and more interest in our market. Serbia's place and role in the region is opening up numerous business opportunities for the investors from the UK, and I am sure that these will be taken advantage of soon.

We are also dedicated to improving the cultural exchange and events that bring the two nations together. We wish to present and encourage a higher understanding for Serbian culture and history. Also, the UK has a remarkable academic tradition and it is crucial for Serbia to have many of our students and experts study at UK universities and then apply that knowledge in Serbia. ♦

Проф. др Александар Растовић, историчар

ЧЕДОМИЉ МИЈАТОВИЋ

*је последњи
викторијанац
Србије*

RS

Свестрани економиста, политичар, дипломата, историчар и публициста оставио је дубок траг у многим областима и својеврсни је мост између српског и британског народа. Професор др Александар Растовић, директор Историјског института у Београду и експерт за српско-британске односе, наглашава да проучавање узајамних веза нема значај само за научну јавност већ је и важан путоказ српској политици и друштву за адекватно одређење према улози и утицају велике империјалне силе као што је Велика Британија на простору Балкана и овог дела Европе

Чедомиљ Мијатовић, један од најдаровитијих српских дипломата и уједно један од најутицајнијих политичара и министара иностраних дела Кнежевине и Краљевине Србије, био је личност посебног сензитивитета и разуђених интересовања. По основној вокацији економиста и утемељитељ економске науке у

Србији, али истовремено и пасионирани зналац историје, љубитељ новинарства, први стални српски новински дописник из Лондона и са лондонске берзе, највреднији преводилац са енглеског на српски језик у 19. веку. У три наврата био је министар иностраних послова Србије, човек од посебног поверења краља Милана. Његови политички узорци били су енглески политичари Вилијам Еверт Гледстон и лорд Роберт

Сесил Солзбери. Као вешт дипломата, омиљен у британским дипломатским и јавним круговима због своје углађености, господског стила понашања, одличног знања енглеског језика, у три наврата је био српски посланик у Лондону (1884-1886; 1895-1900; 1902-1903). После Мајског преврата 1903. остао је да живи у Лондону до смрти 1932, непрекидно заступајући српске интересе у Британији.

EN

Prof. Aleksandar Rastović, PhD

Čedomilj Mijatović *Is the Last Victorian of Serbia*

A versatile economist, politician, diplomat, historian, and publicist, he left a profound mark in many fields and acted as a bridge between the Serbian and British peoples. Professor Aleksandar Rastović, PhD, director of the Institute of History in Belgrade and expert for Serbian-British relations, highlights that studying mutual connections is not important only for the scientific community, but is also an important guide for Serbian politics and society in defining an appropriate stance towards the role and influence of a major imperial power such as the United Kingdom in the Balkans and this part of Europe

Čedomilj Mijatović, one of the most gifted Serbian diplomats and one of the most influential politicians and ministers of foreign affairs of the Principality and Kingdom of Serbia, was a person of an exceptional sensibility and wide-ranging interests. Economist by vocation, the founder of economics in Serbia, and a passionate

connoisseur of history and journalism, first permanent Serbian reporter from London and the London Stock Exchange, the hardest working translator from English to Serbian in the 19th century. On three occasions he served as the Minister of Foreign Affairs of Serbia, and was a trusted advisor of King Milan. His political role models included English politicians, such as William Ewart Gladstone and Lord Robert Cecil

Salisbury. As a skilled diplomat, popular in the British diplomatic and public circles due to his refinement, gentlemanly demeanour, and excellent command of the English language, he served as Serbian envoy to London on three occasions (1884-86; 1895-1900; 1902-1903). Following the May Coup of 1903, he remained in London until his death in 1932, constantly advocating for Serbian interests in Britain.

RS

*Мијатовић је добро
познавао лондонско
друштво, одлично је
говорио енглески језик
а политички узор
били су му енглески
политичари Вилијам
Гладстон и лорд
Солзбери*

Портрет Чедомиља Мијатовића, човека који је својим делом и свеукупним ангажманом повезао Србију и Уједињено Краљевство овако исцртава проф. др Александар Растовић, научни саветник и директор Историјског института у Београду. Као врсни познавалац дипломатских и политичких односа Србије и Велике Британије, он наглашава да ова ренесансна личност српске политике, дипломатије, економије и културе, заједно са супругом Елоди Лотон Мијатовић, заузима незаобилазно место у проучавању британско-српских односа, друге половине 19. века, посебно у културној равни. Разговор о Мијатовићу неминовно води и у шири контекст српско-британских односа у прошлости и садашњости. Јер тешко да постоји личност која боље повезује Београд и Лондон, Србију и Енглеску, српску и британску круну него што је то „последњи викторијанац“.

КО ЈЕ БИО ЧЕДОМИЉ МИЈАТОВИЋ?

„Мијатовић је био познат по брзом склапању нових познанстава и пријатељстава у британским политичким и друштвеним круговима. Веома добро је познавао викторијанско друштво, изврсно говорио енглески језик, имао лепе манире који су импоновали представницима тамошње интелектуалне и политичке елите. Иначе, важио је за великог англофила и Енглези су га веома ценили. Начинио је превод многих капиталних енглеских књига”, указује Растовић и подсећа и на важне хуманитарне и просветитељске мисије његове супруге Елоди Лотон.

Академик, банкар и највећи левантинац

Мијатовић је рођен у Београду 1842. године. На Лицеју, где је студирао права професори су му између осталих били и Јосиф Панчић и Ђура Даничић, а блиски пријатељи Милутин Гарашанин, Милан Кујунџић Абердар, Љубомир Каљевић... Као признати стручак чак осам пута је био министар финансија у српским владама. Круна његовог рада у овој области био је закон којим је Народна банка Србије постала независна финансијска институција. Испрва је био близак Ристићу и младоконзервативцима, да би потом постао један од вођа Напредне странке. Краљ Милан и аустријски посланик у Србији Кевенхилер сматрали су га „највећим левантинцем међу српским политичарима“.

Два пута је биран за председника Српске краљевске академије наука. Такође, био је посланик у Букурешту и Цариграду, као и делегат Србије на првој Хашкој конференцији 1899.

EN

This is how the portrait of Čedomilj Mijatović, a man whose endeavours and engagement connected Serbia and the United Kingdom, is painted by Professor Aleksandar Rastović, PhD, scientific advisor and director of the Institute of History in Belgrade. As a topmost expert of diplomatic and political relations between Serbia and the United Kingdom, he highlights that this Renaissance personality of Serbian politics, diplomacy, economics, and culture, together with his wife, Elodie Lawton Mijatović, occupies an indispensable place in the study of British-Serbian relations in the second half of the 19th century, particularly in the domain of culture. Any discussion about Mijatović is bound to take us into a wider context of Serbian-British relations in the present and the past. There is hardly anyone who connected Belgrade and London, Serbia and England, Serbian and British crowns, better than this ‘last Victorian’.

WHO WAS ČEDOMILJ MIJATOVIĆ?

‘Mijatović was known for quickly making new acquaintances and friendships in British political and social circles. He had an excellent understanding of the Victorian society,

Academician, Banker, and Greatest Levantine

Mijatović was born in Belgrade in 1842. At the Lyceum, he studied law under such professors as Josif Pančić and Đura Daničić, and socialised with the likes of Milutin Garašanin, Milan Kujundžić Aberdar, Ljubomir Kaljević... As a renowned expert, he served as Minister of Finance in Serbian governments no fewer than eight times. His efforts in the field of finance were crowned by the adoption of the Law on the National Bank of Serbia, which made the National Bank an independent financial institution. At first he was close to Ristić and the young conservatives, but later became one of the leaders of the Progressive Party. King Milan and the Austrian emissary to Serbia Khevenhüller believed that Mijatović was the ‘greatest Levantine among Serbian politicians.’

He was elected twice as President of the Serbian Royal Academy of Sciences. He also served as emissary to Bucharest in 1894 and to Istanbul in 1900, and was the Serbian delegate to the first Hague PeaceConference in 1899.

*Mijatović was well
acquainted with the
London society, spoke
excellent English, and
his political role-models
were English politicians
William Gladstone and
Lord Salisbury*

spoke perfect English, had refined manners, all of which impressed the members of their intellectual and political elites. He was also known for being a major Anglophile and was highly appreciated by the English. He translated numerous important books from the English language’, Rastović adds and highlights the important humanitarian and educational missions of his wife Elodie Lawton.

RS

„Многобројним везама са различитим круговима енглеског друштва и текстовима у енглеској штампи, она је у великој мери популарисала српски народ у Енглеској. Посебно значајну улогу је одиграла у организовању хуманитарних акција за време српско-турских ратова 1876–1878. године, када је сакупила значајну материјалну и новчану помоћ за српску војску и дала моралну подршку ослободилачкој борби српског народа. Међутим, њен највећи допринос је био у сфери преводилаштва. Најзначајније дело из области историје које је објавила била је књига *Историја модерне Србије* изашла у Лондону 1872. године, преко које је желела да упозна енглеску јавност са посебним карактером и животом српског народа и генезом српске државе. Ово важно историографско дело остало је неоправдано заостављено, па чак и заборављено у српској историографији“, додаје Растовић.

Наш саговорник истиче огромне Мијатовићеве заслуге у ширењу истине о Србији и српском народу у британској јавности крајем 19. и на почетку 20. века. Иако изопштен из српског друштва након Мајског преврата 1903. године као велики обреновићевац, он је све до смрти неуморно радио на популарисању српске ствари у британској јавности. То је посебно дошло до изражаја током Великог рата када је објављивао бројне новинске текстове у престижним британским листовима у којима је образлагао ратне циљеве Србије, али и упознавао британско мњење са трагичним размерама рата и ратних разарања. Писао је и о катастрофалним последицама епидемија и болести у Србији и апеловао на Енглеze да прикупе помоћ у храни и лековима за угрожено српско становништво“, напомиње професор Растовић.

Значај пара Мијатовић-Лотон наш саговорник је уочио проучавајући шири оквир српско-британских

Елоди Лотон, Мијатовићева супруга
Elodie Lawton, Mijatović's wife

Током Великог рата објављивао је бројне новинске текстове у престижним британским листовима у којима је образлагао ратне циљеве Србије, али и упознавао британско мњење са трагичним размерама рата и ратних разарања у Србији и апеловао на Енглеze да прикупе помоћ у храни и лековима за угрожено српско становништво“,

метнула се потреба да се дубље истраже политички, привредни, културни односи између Кнежевине и Краљевине Србије и Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске у 19. и у 20. веку. Био је то амбициозан пројекат који је подразумевао дугогодишња обимна истраживања дипломатске и остале архивске грађе, проучавање бројне стране литературе, али и домаће библиографије о српско-британским односима у прошлости.

ДОСИТЕЈЕВА МИСИЈА У ЛОНДОНУ

„Свеобухватно проучавање односа између Србије и Велике Британије нема значај само за научну јавност већ је важан путоказ и српској политици и друштву да се адекватно одреди према улози и утицају велике империјалне силе као што је Велика Британија на просторима Балкана и овог дела Европе, поготово ако се узме у обзир чињеница да су велике европске силе кроз историју увек сматрале Балканско полуострво зоном свог посебног интересовања. Што се тиче Британије, она је посебно у 19. и у 20. веку била заинтересована за осетљиви балкански простор преко кога су водили најкраћи путеви према Египту и Индији – њеној најважнијој колонији која је колоквијално сматрана ‘драгуљем британске круне’“, каже Растовић.

Почеци узајамних веза датирају с краја 18. века када је умни Доситеј Обрадовић боравио у Лондону где је 1784. и 1785. године успоставио прве контакте са најзначајнијим представницима енглеског културног и друштвеног миљеа. Званично дипломатски, а тачније речено конзуларни односи између Кнежевине Србије и Уједињеног Краљевства успостављени су 3. јуна 1837. године, када је први британски конзул пуковник Лојд Хоџес предао у Крагујевцу, тадашњој престоници Кнежевине Србије, акредитивна писма кнезу Милошу Обреновићу. Од тада до краја Првог светског рата међу-

EN

‘Through her many connections with different circles of the English society and texts published in the English press, she significantly popularised the Serbian people in England. She played a particularly important role in organising charity events during the Serbian-Ottoman wars in 1876-78, when she raised significant material and financial assistance for the Serbian army and gave her moral support to the Serbian freedom fighters. However, her biggest contribution was in the sphere of translation. Her most significant historical book was *The History of Modern Serbia*, published in London in 1872, with the goal of acquainting the English public with the specific character and life of the Serbian people and the creation of the Serbian state. This important piece of historiography was unjustly neglected, even forgotten in Serbian historiography,’ Rastović adds.

Our interlocutor highlights enormous Mijatović's contributions to spreading the truth about Serbia and the Serbian people in the British public sphere in the late 19th and early 20th centuries. Even though excluded from the Serbian society following the 1903 May Coup as a major supporter of the Obrenović dynasty, he continued working tirelessly until his death to popularise the Serbian agenda in the British public. This was especially obvious during the Great War when he published many articles in prestigious British papers in which he explained the war goals of Serbia and informed the British public about the tragic consequences of the war and destruction. He also wrote about the disastrous effects of epidemics and diseases in Serbia and called for the English to collect aid in food and medicine for the suffering Serbian population’, Professor Rastović adds.

Our interlocutor noticed the importance of the Mijatović-Lawton couple by studying a wider frame of Serbian-British relations, which had not been thoroughly explored in earlier Serbian historiography. In preparation for academic research for his MA thesis and then his PhD with professors and colleagues (academicians Mihailo

During the Great War he published many articles in prestigious British papers explaining the war goals of Serbia and informed the British public about the tragic consequences of the war and destruction in occupied Serbia

Vojvodić, Čedomir Popov, Slavenko Terzić), there was a need to delve deeper into the political, economic, and cultural relations between the Principality and Kingdom of Serbia and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in the 19th and 20th centuries. This was an ambitious project which entailed years of extensive research of diplomatic and other archival materials, studying numerous foreign sources and the domestic bibliographic sources on Serbian-British relations in the past.

ДОСИТЕЈ'С МИСИЈА У ЛОНДОНУ

‘A comprehensive study of relations between Serbia and the United Kingdom is not relevant only for the academic community but also acts as an important guide for Serbian politics and society in taking an appropriate stance towards the role and influence of a major imperial power such as the United Kingdom in the area of the Balkans and this part of Europe, especially having in mind the fact that

major European powers have always considered the Balkan Peninsula a zone of special interest. As for the United Kingdom, it was particularly interested in the sensitive Balkan region in the 19th and 20th centuries, as it was on the shortest route to Egypt and India – its most important colony, commonly referred to as the ‘jewel of the British crown’, says Rastović.

Mutual relations date back to late 18th century when the learned Dositej Obradović resided in London where in 1784 and 1785 he established first contacts with the most prominent representatives of the English cultural and social milieu. Official diplomatic or consular relations between the Principality of Serbia and the United Kingdom were established on 3 June 1837, when the first British consul Lloyd Hodges delivered his letters of accreditation to Prince Miloš Obrenović in Kragujevac, the capital of the Principality of Serbia. Until the end of the First World War, mutual relations underwent several ups and downs, having been interrupted between 1903 and 1906 because of the assassination of King Aleksandar Obrenović and Queen Draga Mašin. Also, in 1886, after Serbia gained independence and received international recognition at the 1878 Congress of Berlin, relations between the two countries were elevated to the highest level, which was confirmed by the decision of Queen Victoria to appoint George Hugh Wyndham in 1886 as the first Envoy Extraordinaire and Minister Plenipotentiary.

‘Having explored the extensive archival materials, we concluded that the British policy towards Serbia over almost two centuries of mutual relations was shaped by the basic principles of its Balkan policy (preventing the creation of a strong and independent union of Balkan peoples and countries and Russophobia). Over these decades there was a prevailing opinion and concern that Serbia was an exponent of Russian politics in the Balkans, and this influenced the UK Government's position towards the aspirations of the Serbian people in the Balkans, defining their policy towards the Serbian Government and state’, Rastović explains.

RS

Почеци узајамних веза Србије и Британије датирају с краја 18. века када је умни Доситеј Обрадовић боравио у Лондону, где је 1784-1785. године успоставио прве контакте са најзначајнијим представницима енглеској културној мисли

собни односи прошли су кроз више узлазно-силазних етапа, с тим што су у периоду од 1903. до 1906. године прекинути због убиства краља Александра Обреновића и краљице Драге Машин. Иначе, 1886. године, након што је Србија на Берлинском конгресу 1878. године стекла независност и добила међународно признање, односи двеју држава су подигнути на највиши ранг, што је потврђено одлуком краљице Викторије да 1886. године у Србију пошаље Џорџа Хјуа Виндхема – првог изванредног и опунomoћеног посланика.

„Истражујући обимну архивску грађу, дошли смо до закључка да је британска политика према Србији током скоро два века међусобних односа била условљена основним принципима њене балканске политике (спречавање стварања снажне и независне заједнице балканских народа и држава, као и русофобијом). У британској политици и дипломатији преовладало је током свих ових деценија мишљење и сумња да је Србија експонент руске политике на Балкану и у складу с тим начелом британска влада се одређивала према хтењима српског народа на Балкану и на основу тог начела одређивала је своју политику према српској влади и држави“, указује Растовић.

Интереси великих сила на различите начине укрстили су се поводом источног питања, које је означавало сукоб европских сила око наслеђа османске државе на Балкану и у источном Медитерану. Поред Хабзбуршке монархије и касније Аустроугарске, за османске територије на Балкану нарочито у 19. веку биле су заинтересоване и Француска, Русија, као и Велика Британија, чија се спољнополитичка стратегија заснивала на мишљењу да по сваку цену треба очувати османску државу као важну баријеру

за продор руског утицаја на Балкану, у подручје Црног мора, ка мореузима Босфору и Дарданелима, односно ка топлим морима Средоземља. Академик Милорад Екмећић је говорио да су руско-британски односи више од два века били прожети русофобијом, која је била дубоко укоренењена у британској политици и друштву.

„Британска антипатија, која је добијала обресе мржње, није била ограничена само на руску политику већ се преливала и на руску књижевност, друштвену и филозофску мисао. Практично све што је долазило из Русије наилазило је на одбојан став у британској јавности. Само кратко, током светских ратова, односи двеју држава били су пријатељски. Ако се узме обзир чињеница о постојању снажне британске русофобије онда треба разумети и однос британске политике и дипломатије према српском питању, Србима и Србији.”

Односи у сенци русофобије

“Наравно, у односима између Србије и Велике Британије од 1837. године било је и момената када су они били релативно добри - током балканских ратова и у Великом рату. Ипак, званична британска политика према нама током скоро 190 година дипломатских односа зависила је од тога да ли руски уплив у Србији расте или слаби“, јасан је професор Растовић.

Он подсећа и да се увек када је према проценама из Лондона руски утицај у Србији јачао, српска политичка и интелектуална елита односно српска држава и друштво су оптуживани да су „играчка у руским рукама“. У том смислу нарочито су жигосани кнез Михаило Обреновић у 19. веку, као заступник изградње балканске федерације која би се налазила под руском контролом, као и

Никола Пашић у прве две деценије 20. века као парадигма „великосрпске политике и концепта“.

„Српска држава и њени политички репрезенти, али и бројни представници из интелектуалних кругова су увек све чинили што је у њиховој моћи да изграђују добре и пријатељске односе са Великом Британијом. Такав је случај и са садашњом српском политиком. Та наша жеља за пријатељством са Великом Британијом показала се и током Првог и Другог светског рата када смо били ратни савезници, односно налазили смо се у истом блоку победничких држава. Међутим, спремност за сарадњу и равноправне односе треба да буде обострана да би дала резултате“, наводи професор Растовић. ♦

EN

The beginning of mutual relations between Serbia and Britain date back to the late 18th century, when the learned Dositej Obradović resided in London, where in 1784-1785 he established first contacts with the most significant representatives of the English cultural milieu

The interests of major powers collided concerning the Eastern Question, which signified the clash between the European powers regarding the heritage of the Ottoman Empire in the Balkans and the Eastern Mediterranean. In addition to the Hapsburg Monarchy and subsequently Austria-Hungary, the Ottoman territories in the Balkans were particularly interesting in the 19th century for France, Russia, and the United Kingdom, whose foreign policy

strategy was based on the opinion that the Ottoman Empire should have been preserved at all costs to serve as a barrier to Russian influence in the Balkans, in the Black Sea, and towards the Bosphorus and Dardanelles straits and the warm seas of the Mediterranean. Academician Milorad Ekmečić said that for more than two centuries Russian-British relations were imbued with Russophobia, which was deeply rooted in British politics and society.

“The British anti-Russian sentiment which bordered on hatred was not limited just to Russian politics but also extended over to Russian literature, social, and philosophical thought. Practically everything coming from Russia was met with rejection in the British public. Just for a short while, during the two world wars, the relations between the two countries were amicable. The existence of strong British Russophobia inevitably influences our understanding of the relationship of British policy and diplomacy towards the Serbian Question, Serbs, and Serbia.

RELATIONS IN THE SHADOW OF RUSSOPHOBIA

Of course, in the relations between Serbia and the United Kingdom since 1837, there have been times when they were relatively good – particularly during the Balkan Wars and in the Great War. Still, official British policy towards Serbia during nearly 190 years of diplomatic relations depended on whether Russian influence in Serbia was growing or weakening, states professor Rastović.

He adds that whenever the Russian influence was perceived to be growing in Serbia, Serbian political and intellectual elites, and the Serbian state and society were accused of being a ‘puppet in Russian hands.’ In that sense, Prince Mihailo Obrenović was particularly stigmatised in the 19th century, as a proponent of the idea of starting a Balkan federation under Russian control, as was Nikola Pašić during the first two decades of the 20th century, perceived as the embodiment of the ‘policy and concept of Greater Serbia’.

“The Serbian state, its political elite, and many representatives from intellectual circles did everything in their power to build good and friendly relations with the United Kingdom. Such is the case also with current Serbian politics. Our desire for friendship with the United Kingdom was evident during the two world wars when we were allies and belonged to the same alliance that won the war. However, the readiness for cooperation and equal relations should be mutual in order to be fruitful, concludes Professor Rastović. ♦

РИЗНИЦА ДИПОСА
DIPOS'S TREASURY

Непоновљив бисер архитектуре Београда

Вила са препознатљивом степенишном кулом, у Улици Андре Николића 17, прави је драгуљ у портфолију непокретности којима управља Друштво „Дипос“. Имајући дубоку свест о јединствености овог објекта, његовој високој естетској вредности и значају за архитектонску и градитељску историју Београда, наше Друштво предано и са много љубави брине о овој непокретности у власништву Републике Србије, одржава је и чини све да континуирано плени својим изворним шармом, стилем и лепотом

EN

Unique Architectural Gem of Belgrade

The villa with a recognisable staircase tower, at 17 Andre Nikolića Street, is a true gem in the real estate portfolio managed by Dipos. Being deeply aware of the uniqueness of this building, its high aesthetic value and significance for the architectural history of Belgrade, our company is looking after this property owned by the Republic of Serbia with dedication and affection, maintaining it with great care, and doing everything to help it continue to impress with its original charm, style, and beauty

RS

На једној изузетној адреси, у мирном и елегантном београдском насељу Сењак, налази се јединствен бисер портфолија непокретности којима управља Друштво „Дипос“.

Објект који плени својим јединственим изгледом и готово бајковитим елементима, простире се на 406 м². Подигнут је уочи Другог светског рата, 1940. године, као плод неимарске визије познатог архитекта Војислава Ђокића и пуних 85 година импресионира шармом и непоновљивом естетиком.

Реч је о комфорној, стилски беспрекорној и елегантној резиденцији, окруженој зеленилом која нуди специфичну атмосферу и истински комодитет. Комбинацијом више врста камена, опеке уз топле боје зидова, са видљивом цоклом и наговештајем бондрука, вила одише миром, спокојем, али и јасно наглашеним ексклузивитетом.

Улична фасада изведена је тако да подсећа на фламанске куће, док је унутрашња фасада, потпуно другачије дизајнирана. Са гвозденим украсима и различитим угловима кровне конструкције, складна и живахна, она даје јединствену топлину дома и висок естетски доживљај.

Ђокић јенеспорно као инспирацију користио не само традицију британских сеоских вила него и мотиве средњовековља, витешких епова, старих двораца и великашких палата. Ту атмосферу препознајемо у купастом стрмом крову степенишног торња, карактеристичног за château style у архитектури. Под њим је округла кула у којој је смештено складно и моћно спирално степениште. Целокупном утиску доприносе велики прозори са округлим украсима од витражног стакла на којима су мотиви витешких оклопа, шлемова, штитова, перјаница и хелебарди.

Уколико сте заинтересовани за живот или рад у некој од непокретности из нашег портфолија, посетите наш сајт www.dipos.rs или нам се обратите путем е-мејла: office@dipos.rs или zakup@dipos.rs. Биће нам задовољство да организујемо разгледање расположивих некретнина, а посебно да заједно са вама одаберемо управо ону у којој ћете се осећати као код куће. Јер ми смо „Дом за цео свет“.

EN

At an exceptional location, inside the quiet and elegant Belgrade neighbourhood of Senjak stands a unique gem in the real estate portfolio managed by Dipos.

This building, which captivates with its distinctive appearance and almost fantastical elements, covers the surface area of 406 m². It was built on the eve of World War II, in 1940, as a result of the vision of renowned architect Vojislav Đokić and has been impressing with its charm and unparalleled aesthetics for 85 years.

This is a cosy, stylistically impeccable and elegant residence, surrounded by greenery, offering a special atmosphere and genuine comfort. With the combination of different varieties of stone, brick, and warm wall colours, with a dominant plinth and a hint of bundwerk, the villa exudes peace, calm, and a strong sense of exclusivity.

The façade facing the street was designed in the style of Flemish houses, whereas the inner façade has been designed quite differently. With iron ornaments and varying angles in the roof construction, which add a sense harmony and dynamics, the home offers a special feeling of warmth and a highly aesthetic experience.

Đokić was obviously inspired not only by the traditional British village villas but also by the motifs of the Middle Ages, chivalric epics, old castles, and aristocratic palaces. This atmosphere is reflected in the conical steep roof of the staircase tower, typical of the château architectural style. Beneath the roof is a round tower with a harmonious and powerful spiral staircase. The overall impression is complemented by the large windows featuring circular decorations made from stained glass

If you are interested in living or working in one of the properties from our portfolio, please visit our website at www.dipos.rs or contact us via email: office@dipos.rs or zakup@dipos.rs. We would be pleased to arrange a viewing of the available properties and, most importantly, to help you choose the one where you will truly feel at home. Because we are "A Home for the Whole World."

RS

На објекту посебно плени безброј детаља, којима је поклоњена пуна пажња. Гвоздени звекир на улазним вратима, већ са првим корацима јасно поручује да ступање у ову палату није само свакодневна рутина већ и јединствено путовање у историју. Као део градитељске традиције средњовековних замкова, срећемо ковано гвозђе, као материјал који комбинован са храстовим дрветом, кући даје утисак моћи, чврстине и сигурности. Изузетан утисак остављају и спољашњи окови на прозорима, шарке на вратима, браве, лустери, па чак и мале елегантне кваке којима се изнутра отварају прозорска крила.

Главни салон, изведен у духу рустичних кућа, али и са елементима романичких и готских палата, налази се под сводом који носи главни стуб импресивно украшеног капитела. Везу са природом наглашава гредни плафон, а

топлини амбијента доприносе камини, низ масивних двокрилних врата и игра светлости витражног стакла на прозорима.

Тик уз централни салон, смештена је рад-на соба са библиотеком и камином, док горњи спрат, до кога се долази преко степеништа и проласком кроз моћни готички лук, крије простране собе са елегантним високим бал-конским прозорима.

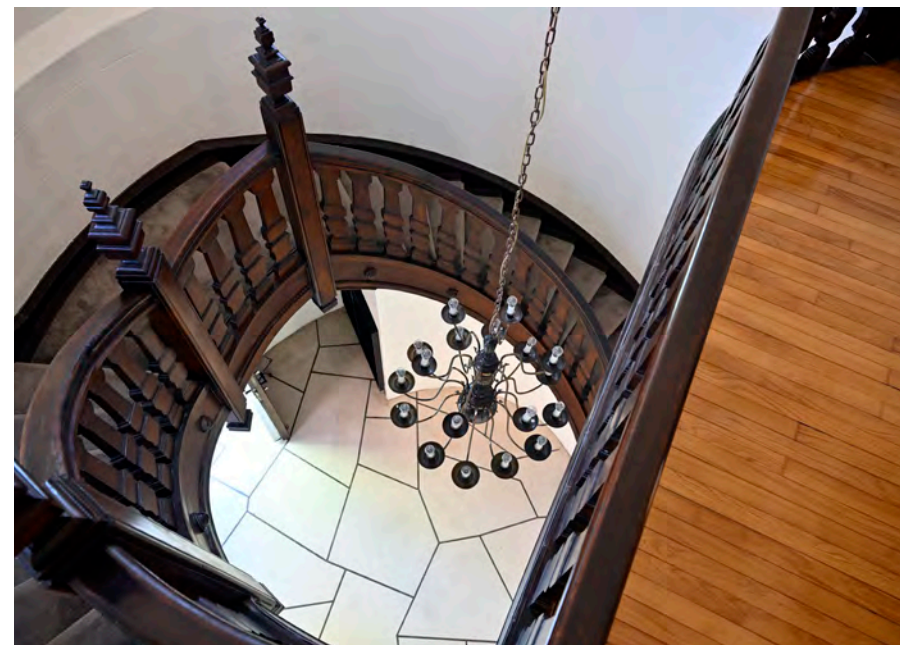
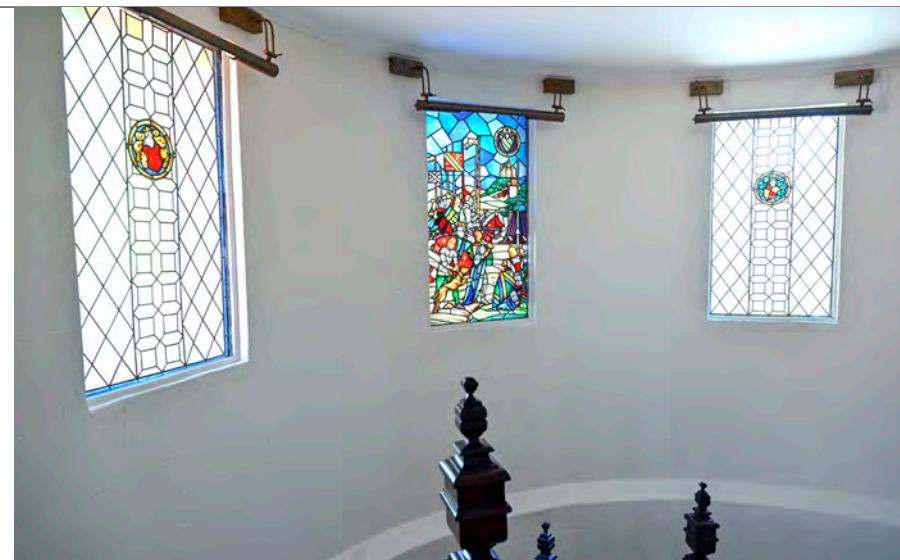
Двориште нуди посебан угођај у свако доба године. Парцела је окружена дрвећем, средишњи део заузима поплочани плато окружен травњаком, а лепоти дворишног дела допри-носе старе магнолије, као и складни кандела-бри за ноћу расвету.

Без обзира да ли сте или нисте љубитељ ру-стичне архитектуре, једно је сигурно: ова кућа остаје непоновљив бисер архитектуре наше земље и савршени избор оне који траже је-динствен дом са душом. ♦

Холивудски стил

О креатору овог здања и његовом опусу сазнајемо захваљујући љубазности Друштва архитеката Србије: Ђокић је био париски студент, који је стварао под утицајем француске традиционалне архитектуре класицизма. У потрази за личним печатом, пројектујући резиденцијалне породичне објекте примакао се такозваном холивуд стилу, који је као естетска категорија подразумевао одређени ниво гламура, луксуза и практичности.

„Основни концепт варира идеју инспирисану енглеском 'Country house'. Степенишна кула доминира прочељем, а кровови различитих висина и косина са истакнутим димњацима допуњују утисак питорескног. Зидови су грубо обрађени и местимично обложени каменом. Укупан утисак је рустичност и тајанственост“, наведено је у импресивној монографији „Архитектура резиденција и вила Београда 1830-2000“.

Hollywood Style

We have learned more about the designer of this house and his opus thanks to the Union of Architects of Serbia: Đokić studied in Paris and worked under the influence of traditional French classicistic architecture. In searching for his personal mark, when designing residential family buildings, he came close to the so-called 'Hollywood Style', which aesthetically entailed a certain level of glamour, luxury, and practicality.

'The basic concept is a variation on the English country house theme. The staircase tower dominates the front of the house, whereas the roofs of different heights and slopes with protruding chimneys contribute to a picturesque effect. The walls have a rough texture and are partially covered with stones. The overall impression is rustic and mysterious', states the impressive monograph *Architecture of Belgrade Residences and Villas 1830-2000*.

EN

with painted motifs of knights in armour, helmets, shields, plumes, and halberds.

Close attention was paid to a myriad of charming details all over the building. The iron door knocker signals from the very first step that entering this palace is not just a routine act but a unique trip back through history. As part of the architectural tradition of medieval castles, wrought iron is used as a material that, combined with oak wood, lends a feeling of power, might, and security to the home. Equally impressive are the external window fittings, door hinges, locks, chandeliers, and even the small and elegant handles that open the window panes from the inside.

The main salon, designed in the spirit of rustic houses with elements of Romanesque and Gothic palaces, is located beneath a vaulted ceiling supported by the main pillar with an impressively designed capital. The connection with nature

is accentuated by the beamed ceiling, whereas the warm atmosphere is ensured by fireplaces, a series of massive double doors, and a play of light in the stained glass windows.

Right next to the central salon is the den with library and fireplace, whereas the top floor, which can be reached via a staircase, passing through a powerful Gothic arch, hides spacious rooms with elegant and tall balcony windows.

The yard is a special feature in any time of the year. The plot is surrounded by trees, while the central area contains a paved plateau encircled by a lawn. The yard is further embellished by old magnolia trees and charming cast iron candela-bra for night-time lighting.

Whether or not you appreciate rustic architecture, one thing is certain: this house remains a unique architectural gem of Serbia and is the perfect choice for those looking for a special home with soul. ♦

ИНТЕРВЈУ / INTERVIEW

Њ. е. Никола Недељковић,
АМБАСАДОР РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
У РЕПУБЛИЦИ ГРЧКОЈ

Грчка је друго име пријатељства и братске блискости

H. E. Nikola Nedeljković,
AMBASSADOR OF THE REPUBLIC OF SERBIA
TO THE HELLENIC REPUBLIC

*Greece Is Synonymous
with Friendship
and Brotherhood*

RS

Навршило се тачно 146 година од како су Србија и Грчка званично успоставиле дипломатске односе, али везе српског и грчког народа сежу много дубље у прошлост, у време борбе за национално ослобођење, у доба Карађорђа и Риге од Фере. Наши народи увек су били на истој страни историје. Борећи се за универзалне вредности и цивилизацијске тековине, заједнички смо славили многе победе, укључујући и тријумфе у оба светска рата. И у данашњим изазовним временима, Грчка показује да је велики пријатељ наше земље. Подржава наше ставове у питањима од виталног државног и националног интереса Србије, пре свега у контексту непризнавања тзв. Косова. Такође, пружа чврсту подршку нашем путу ка пуноправном чланству у Европској унији - каже за „Дипос магазин” Никола Недељковић, амбасадор Србије у Грчкој. Наш саговорник наглашава да му је изузетна част што представља Србију у земљи са којом нас спајају дубоке историјске, духовне и културне везе, као и доказано пријатељство.

„Као амбасадор настојаћу, не само да очувам сећање на славне тренутке у нашој историји, већ и да осигурам да ће пријатељство и сарадња наших двеју држава и народа и у будућности бити додатно ојачана и унапређена“, истиче амбасадор.

Који историјски пример Вама лично највише значи као сведочанство трајних и дубоких веза српског и грчког народа?

За мене, а уверен сам и за све Србе, то је не-сумњиво острво Крф и период Првог светског рата. Мало је догађаја у историји који су толико снажно утицали на истинско повезивање два народа, као време када је српска војска, након албанске голготе, нашла уточиште на грчком тлу. Због тога је у српском народу острво Крф познато и као „острво спаса“, а оближње острво Видо, нажалост, као „острво смрти“ и „плава гробница“.

На Крфу, острву које Србија никада неће и не може да заборави, у тренуцима највећих страдања и искушења, српска војска је пронашла нову снагу, нову наду и одатле је кренула у ослобођење отаџбине. Крф, који је широм отворио своја врата и срце за исцрпљену српску војску, тако је постао трајни симбол саосећања и солидарности. Иза победничке борбе на Солунском фронту и ратног тријумфа, нажалост, остало је још једно гробље – Српско војничко гробље на Зејтинлику. Зато се са посебним пијететом сећамо херојства српске војске која је, својом несебичном жртвом и истрајном борбом у Великом рату, донела слободу нашем народу и показала шта

значе част, храброст и љубав према отаџбини.

Традиционално, и ове јесени у Грчкој смо обележили годишњице искрцавања српске војске на Јонска острва и пробоја Солунског фронта. Централну државну комеморативну свечаност на острву Видо предводио је премијер Србије проф. др Ђуро Маџут.

Како бисте описали тренутне односе између Србије и Грчке?

Управо на темељима историјске блискости, солидарности, духовних и културних веза почивају и данашњи изузетни политички односи и стратешка сарадња Србије и Грчке, под руководством председника Вучића и премијера Мицотакиса. Однос личног пријатељства двојице лидера и њихови редовни сусрети снажно доприносе интензивирању српско-грчке сарадње на свим нивоима.

Највиши ниво односа између Србије и Грчке формализован је Заједничком декларацијом о успостављању стратешког партнерства коју су потписали председник Вучић и премијер Мицотакис у Атини 2019. године. Такође, велики значај придајемо и Високом савету за сарадњу између Србије и Грчке којим копредседавају председник Вучић и премијер Мицотакис.

РАДИМО НА ОСНИВАЊУ УДРУЖЕЊА СРБА У ГРЧКОЈ

Колико је бројна српска заједница у Грчкој и какав је њен положај?

Не постоје прецизни подаци о бројности српске заједнице у Грчкој. У сарадњи са Министарством за дијаспору, интензивно радимо на оснивању Удружења Срба у Грчкој. Амбасада у Атини веома је посвећена додатном приближавању Срба који живе на територији Грчке матици, што чинимо и у сарадњи са Генералним конзулатом у Солуну, али и нашим почасним конзулима на Крфу, Криту и Кефалонији. Веома је важан рад Српске допунске школе која баштини традицију прве српске школе у Грчкој основане у Солуну 1916. године. Настава се данас одвија у Атини, Солуну, Волосу, Лариси, Катеринију, Лептокарији и на Криту. Више од 300 полазника школе је и ове године наставило да учи према програму Министарства просвете осмишљеном за нашу децу у иностранству. Уз то, настојимо да, у Амбасади Србије у Атини, окупљамо српску заједницу, нарочито при обележавању државних и верских празника.

Наши држављани увек могу да се обрате и Амбасади Србије у Атини и Конзулату у Солуну. Од ове године, нашим грађанима доступни смо и преко социјалних мрежа и дежурних телефонских линија, који су доступни 24 часа дневно.

EN

It has been exactly 146 years since Serbia and Greece officially established diplomatic relations, but the ties between the Serbian and Greek peoples are much older and date back to the national liberation struggles, to the times of Karadorde and Rigas Feraious. Our nations have always been on the same side of history. In fighting for universal civilizational values, we have celebrated many victories together, including triumphs in the two world wars. Even in the challenging times of today, Greece has proven itself as a true friend of Serbia. They have been supporting our positions in matters of vital state and national interests of Serbia, primarily in the context of their non-recognition of so-called Kosovo. They are also firmly supporting our path towards full-fledged accession to the European Union - says Nikola Nedeljković, Ambassador of the Republic of Serbia to Hellenic Republic, for ‘Dipos Magazine’.

Mr Nedeljković highlights that he is honoured to represent Serbia in a country with which we have deep historical, spiritual, and cultural ties, as well as a proven friendship.

‘As ambassador, I will aim not only to preserve the memory of glorious moments of our history, but also to make sure that the friendship and collaboration between our two countries and peoples in the future continues to strengthen and improve’, states the ambassador.

Which historical example means the most to you personally as a testimony to the lasting and deep connections between the Serbian and Greek peoples?

For me, and surely for all Serbs, this is without a doubt the island of Corfu and the period of World War I. Few events in history have had such a strong impact on the establishing of meaningful ties between two peoples as the time when the Serbian army, following the Great Retreat across Albania, found their refuge on Greek soil. That is the reason why for Serbs the island of Corfu is known also as the ‘Island of Salvation’, and the nearby islet of Vido, unfortunately, as the ‘Island of Death’ and the ‘Blue Tomb’.

On Corfu, an island that Serbia will not and cannot forget, at times of greatest suffering and temptation, the Serbian army found new strength and new hope, and it is from here that it travelled back to liberate its homeland. Corfu, which opened its doors and hearts wide for the exhausted Serbian army, therefore became a lasting symbol of compassion and solidarity. Unfortunately, behind the victorious fighting at the Salonica front and war triumph, there remains another cemetery – the Serbian Military Cemetery at Zeitenlik. That is why we remember with

Веома је важно што имамо развијен политички дијалог, као и што постоји обострана воља за његово додатно интензивирање. С тим у вези, Амбасада Србије у Атини иницирала је реализацију бројних посета званичника наше две земље.

У последњих годину дана, Грчку су посетили премијер проф. др Ђуро Мацут којем је, овом приликом, додељена и титула почасног доктора Медицинског факултета Универзитета у Атини, министар спољних послова Марко Ђурић, министарка за државну управу и локалну самоуправу Снежана Пауновић, министар за европске интеграције Немања Старовић, министар здравља Златибор Лончар, министарка рударства и енергетике Дубравка Ђедовић-Хандановић, министар без портфеља задужен за дијаспору Ђорђе Милићевић, као и високи званичници Министарства спољних послова.

Са друге стране, у Београду смо угостили премијера Грчке Кирјакоса Мицотакиса, министра унутрашњих послова Теодороса Ливаниоса, министра грађевинарства и саобраћаја Христоса Димаса и министра националне одбране Никоса Дендијаса.

Каква је тренутна економска размена наше две земље и који су потенцијали за њено даље развијање?

Неупитно је снажно опредељење, јасно показано и од председника Вучића и премијера Мицотакиса, да изузетан ниво политичких односа буде праћен и једнаким нивоом економских односа наших двеју држава.

У том светлу, тежимо да са Грчком најпре по-

већамо обим спољнотрговинске размене, те нам је посебно драго што је, из године у годину, присутан тренд њеног раста. Наш циљ је да покушамо да најпре подигнемо робну размену на милијарду евра, чиме би, заједно са туризмом, наши односи имали економски збир од две милијарде.

Такође, желимо да даље јачамо нашу сарадњу у домену инвестиција, енергетике, транспорта, туризма, пољопривреде и прехрамбене индустрије, нових технологија, уз реализацију заједничких инфраструктурних пројеката.

Видимо и да је све већи број наших инвеститора заинтересован за програм „златних виза“ у Грчкој. То није само потврда атрактивности грчког тржишта некретнина, већ и показатељ да српски инвеститори траже нове прилике ширење свог пословања. Подржавамо овај тренд, као и сваки корак који доприноси и повезивању привреда наших двеју држава и бољој позицији наше земље у региону.

Веома је важна и реализација заједничких инфраструктурних пројеката. Огроман је стратешки потенцијал могућег прерастања брзе пруге Београд-Будимпешта у модернизовану железничку везу Будимпешта-Београд-Солун-Атина. Управо и деоница до Суботице, коју је недавно отворио председник Вучић, представља важан корак у том правцу. Додатно, пројектом изградње брзе пруге Београд-Ниш много брже ће се путовати и према Грчкој, а Србија ће постати средиште железничке мреже која повезује централну Европу и са Солуном и Атином.

Не могу да изоставим огроман значај и развојну снагу коју одржавање ЕХРО 2027 у Београду

great reverence the heroism of the Serbian army which brought freedom to our people through its selfless sacrifice and relentless struggle in the Great War, showing the true meaning of honour, courage, and patriotism.

We marked another anniversary of the landing of the Serbian army to the Ionian islands and the breakthrough of the Salonica front this autumn in Greece, as is the tradition. The central state commemoration on the island of Vido was led by Prime Minister of Serbia Prof. Đuro Macut, PhD.

How would you describe the current relations between Serbia and Greece?

It is on the foundations of historical closeness, solidarity, spiritual, and cultural ties that the exceptional modern-day political relations and strategic cooperation between Serbia and Greece are based on, under the leadership of

WE ARE WORKING ON FOUNDING A SERBIAN ASSOCIATION IN GREECE

How big is the Serbian community in Greece and what is its current status?

There is no accurate data on the size of the Serbian community in Greece. In cooperation with the Ministry of the Diaspora, we are intensively working on founding a Serbian Association in Greece. The Embassy in Athens is highly committed to bringing the Serbs living in the territory of Greece closer to their homeland, which we are doing in collaboration with the General Consulate in Thessaloniki and our honorary consuls on Corfu, Crete, and Cephalonia. The work of the Serbian Supplementary School, which continues the tradition of the first Serbian school in Greece founded in Thessaloniki in 1916, is extremely important. The teaching today takes place in Athens, Thessaloniki, Volos, Larissa, Katerini, Leptokarya, and on Crete. More than 300 students have continued attending lessons this year according to the curriculum designed by the Ministry of Education for our children living abroad. We are also striving to gather members of the Serbian community at the Serbian Embassy in Athens, particularly on the occasions of state and religious holidays.

Our citizens can always contact the Serbian Embassy in Athens and our Consulate in Thessaloniki. Starting from this year, we will be at the disposal of our citizens via social networks and emergency phone lines which are available 24/7.

President Vučić and Prime Minister Mitsotakis. The personal friendship between the two leaders and their regular meetings strongly contribute to the intensifying of Serbian-Greek cooperation across all levels.

The highest level of relations between Serbia and Greece was formalised by the Joint Declaration on the Establishing of Strategic Partnership which was signed by President Vučić and Prime Minister Mitsotakis in Athens in 2019. Major importance is also attached to the High Council for Cooperation between Serbia and Greece, which is co-chaired by President Vučić and Prime Minister Mitsotakis.

It is very important that we have a well-developed political dialogue, and that there is readiness to further strengthen it. Therefore, the Embassy of Serbia in Athens has initiated the organization of many visits of officials from the two countries.

Over the past year, Greece was visited by the Prime Minister, Prof. Đuro Macut, PhD, who was awarded the title of honorary doctor of the Athens Medical School of the University of Athens, the Minister of Foreign Affairs Marko Đurić, Minister of Public Administration and Local Self-Government Snežana Paunović, Minister of European Integration Nemanja Starović, Minister of Health Zlatibor Lončar, Minister of Mining and Energy Dubravka Đedović-Handanović, and Minister without Portfolio in charge of the diaspora Đorđe Milićević, along with high-ranking officials of the Ministry of Foreign Affairs.

On the other hand, in Belgrade we welcomed the Prime Minister of Greece Kyriakos Mitsotakis, Minister of the Interior Theodoros Livanios, Minister of Infrastructure and Transport Christos Dimas, and Minister of National Defence Nikos Dendias.

How big is the current economic exchange between our two countries and what are the potentials for its further development?

There is evidently a strong commitment, demonstrated by President Vučić and Prime Minister Mitsotakis, to follow up the exceptional level of political relations with equally strong economic relations between our two countries.

In that regard, we are striving to firstly increase the volume of foreign trade exchange with Greece, and we are particularly pleased that it has been growing year after year. Our goal is to first try to raise the goods trade to one billion euros, which would, together with tourism, bring the total value of our economic cooperation to two billion euros.

We also wish to continue developing our co-

RS

доноси за Србију. Грчка је била једна од првих земаља која је званично потврдила своје учешће на овој важној глобалној манифестацији. Нема сумње да ће грчки павиљон бити један од најпосећенијих.

Српски и грчки народ чврсто су повезани и православљем. Наши теолози студирају и усавршавају се у Грчкој, а неизоставна тачка је Хиландар - духовни и културни светлионик српског народа. Које кораке наша амбасада чини у очувању и афирмацији Хиландара као заједничког културно-духовног моста две земље?

Једна од најважнијих повезница српског и грчког народа свакако је наша православна вера.

Традиционално, бројни српски теолози своје академско образовање стичу у братској Грчкој. Подсетио бих и да је патријарх српски господин Порфирије последипломске студије похађао на Богословском факултету у Атини, где је стекао и звање доктора наука.

Хиландар је средиште српске духовности и есенција српског народа, изграђен заслугом и визијом великог жупана Стефана Немање и његовог сина Растка - Светог Саве.

Света царска српска лавра Хиландар је важно место ходочашћа и најбогатија ризница средњовековне баштине српског народа. Овај манастир је важан део заједничког православног наслеђа Србије и Грчке, трајна веза два народа и сведочанство наше вековне духовне и културне блискости.

Амбасада Србије у Атини континуирано одржава контакте са игуманом и братијом манастира. Редовно посећујемо манастир, присуствујемо догађајима које манастир организује и помажемо монахе. Амбасада је, такође, у редовном контакту са грчким властима задуженим за Свету Гору, пре свега са гувернером Алкивиадисом Стефанисом.

Након великог пожара 2004. године, Србија је уложила значајна средства у обнову и заштиту Хиландара. Радови на објектима захваћеним пожаром готово су потпуности завршени, а буџетска подршка Владе овом манастиру годинама расте. Света Гора, јединствени Богородичин врт, духовна је срж православља и место мира у времену глобалних криза. Због тога је њено очување од великог значаја не само за Србију и Грчку, већ и за целокупно православље. Амбасада Србије у Атини, у оквиру своје надлежности, наставиће да подржава Хиландар и да ради на промоцији његове духовне, културне и историјске улоге.

Шта је у Грчкој на Вас лично оставило посебно јак утисак током службовања у

Грчкој?

Ако бих морао да издвојим једну ствар, онда би то био осећај братске блискости који Срби у овој земљи осећају на сваком кораку. Грци нас дочекују са топлином и поштовањем, као народ који им је близак по духу, вредностима и историјском наслеђу. Тај осећај отворености и пријатељства није ствар формалности, већ саставни део свакодневице. Нагласио бих и да, и у свакој прилици, мој тим и ја наилазимо на несебичну помоћ и подршку наших грчких колега, што дубоко ценимо.

У многобројним разговорима са Грцима уверио сам се колико су деведесете године и НАТО агресија на нашу земљу, не само дубоко уткани у колективно сећање, већ и колико снажну емоцију и осећај поноса због исказане солидарности изазивају у грчком народу. Грчки градови и општине, Грчка православна црква, организације и појединци слали су преко потребну помоћ,

СВЕ ВИШЕ ГРКА УЖИВА У ЛЕПОТАМА СРБИЈЕ

Српски туристи традиционално бирају Грчку као дестинацију за годишњи одмор, али протеклих година је у порасту и број грчких туриста који посећују Србију.

„Наша национална компанија Ер Србија, поред постојећих шест редовних линија, увела је и седму – за острво Миконос. Додатно, Ер Србија реализује и чартер летове за још додатних 5 дестинација у Грчкој. Такође, веома нам је драго што је у процедури и отварање нашег Конзулата на Миконосу, на челу са почасним конзулом. С обзиром на све веће интересовање грчких туриста за аутентичне облике путовања, активно радимо да Грцима приближимо Србију као дестинацију која нуди богат садржај, од богате културно-историјске баштине, развијеног гастрономског и винског туризма, до верског туризма.

Због великог броја српских грађана који аутомобилима путују на одмор у Грчку и пуно проблема и нелагодности током чекања на граници, приоритети Амбасаде били су превазилажење гужви на граничним прелазима, посебно на Евзонију, преко којег улази највећи број туриста из Србије, и што брже успостављање обједињене електронске наплате путарине. Министар унутрашњих послова Грчке Теодорос Ливаниос је приликом посете Београду представио планове за потпуну реконструкцију Евзонија, уз уверавање да ће да ће се радови завршити 2027. године. Премијер Мицотакис нагласио је да ће грчка Влада инвестирати 25 милиона евра у овај гранични прелаз. Као резултат свих наших активности, уведен је низ мера од стране надлежних у Грчкој што је довело до минималних задржавања на овом граничном прелазу током лета“, објашњава амбасадор Недељковић.

EN

operation in the domains of investment, energy, transport, tourism, agriculture and food industry, and new technologies, by implementing joint infrastructure projects.

We are witnessing that more of our investors are interested in the ‘golden visa’ programme in Greece. This is not just a confirmation of the attractiveness of the Greek real estate market, but also an indicator that Serbian investors are looking for new opportunities to expand their businesses. We are supporting this trend as well as any other steps that contribute to the connecting of the economies of our two countries and to a better positioning of our country in the region.

Also important is the implementation of joint infrastructure projects. There is an enormous strategic potential behind the expansion of the high-speed railway between Belgrade and Budapest into a modernised railway connecting Budapest, Belgrade, Thessaloniki, and Athens. The section to Subotica, which was recently opened by President Vučić is an important step in that direction. Also, with the construction of the high-speed railway between Belgrade and Niš, it will be faster to travel to Greece, and Serbia will become the central point of the railway network connecting Central Europe with Thessaloniki and Athens.

I cannot leave out the great importance and development potential that the organisation of EXPO 2027 in Belgrade will bring to Serbia. Greece was among the first countries that officially confirmed their participation in this important global manifestation. There is no doubt that the Greek pavilion will be among the most popular.

Serbian and Greek peoples are also closely linked by Orthodoxy. Our theologists study in Greece, and Hilandar Monastery – the spiritual and cultural beacon of the Serbian people is also located in Greece. What steps is your embassy taking to preserve and promote Hilandar as a joint cultural and spiritual bridge between the two countries?

One of the most important bonds between the Serbian and Greek peoples is definitely our Orthodox faith.

Traditionally, many Serbian theologians have acquired their academic education in brotherly Greece. I would like to remind you that Serbian Patriarch Porfirije completed his post-graduate studies at the Faculty of Theology in Athens, where he obtained his doctoral degree.

Hilandar is the seat of Serbian spirituality and the crucial element of the Serbian nation, built owing to the vision of Great Prince Stefan

Nemanja and his son Rastko – Saint Sava.

The holy Serbian monastery of Hilandar is an important pilgrimage site and the richest treasury of the medieval heritage of the Serbian people. This monastery is a vital part of the joint Orthodox heritage of Serbia and Greece, a permanent bond between the two peoples and a testament to the centuries of our spiritual and cultural closeness.

The Embassy of Serbia in Athens is maintaining regular contact with the hegumen and the brotherhood of the monastery. We regularly visit the monastery, attend events they organise, and support the monks. The embassy is also in permanent contact with the Greek authorities in charge of Mount Athos, primarily with governor Alkiviadis Stefanis.

After the great fire of 2004, Serbia has invested significant resources in the renewal and preservation of Hilandar. The reconstruction of the structures damaged by the fire is almost fully completed, and the budget support of the Government to this monastery has been growing for years. Mount Athos is a unique centre of monasticism, the spiritual heart of Orthodox Christianity and a place of calm in the time of global crises. That is why its preservation is of utmost importance not only for Greece and Serbia, but for the whole of Orthodoxy. Serbian embassy in Athens will continue to support Hilandar within the scope of its mandate and will continue to promote its spiritual, cultural and historical importance.

What were you most impressed by during your time of service in Greece?

If I had to single out one thing, it would be the feeling of brotherly closeness that Serbs in this country are met with at each step. Greeks welcome us with warmth and respect, as a people they find close to them in spirit, values, and historical heritage. This feeling of openness and friendship is not a matter of formality, but an integral part of everyday life. I would also emphasize that in every circumstance my team and I encounter the selfless help and assistance from our Greek colleagues, which is something we deeply appreciate.

Through my many conversations with Greeks, I was able to understand how much the 1990s and the NATO aggression against our country are deeply embedded in their collective memory and how strong the emotions and their sense of pride are because of the solidarity the Greek people showed at the time. Greek towns and municipalities, the Greek Orthodox Church, organisations and individuals were sending the desperately needed humanitarian aid, and

RS

а многе грчке породице примале су српску децу и бринуле о њима. Посебно се памте концерти подршке Микиса Теодоракиса, чији је ангажман оставио дубок траг.

Не заборављају Грци, али не заборављамо ни ми.

Неизмерно ми је драго што је, на предлог Амбасаде Србије у Атини, председник Вучић одликовао гувернера Јонских острва Јаниса Трепеклиса Орденом српске заставе, за заслуге у развијању и учвршћивању сарадње и пријатељских односа између Србије и Грчке. Трепеклис је доказани пријатељ наше земље који је био ангажован у организацији протесних окупљања и блокада аеродрома на Крфу током бомбардовања 1999. године.

Не заборавља се ни солидарност коју је и грчка спортска заједница показала у тешким временима. Наша земља је због санкција била искључена из готово свих међународних такмичења, али грчки спортски клубови организовали су пријатељске утакмице и долазили у Београд и онда када то други нису смели или хтели. То је био израз искреног пријатељства и поштовања који је трајао. Највећа имена нашег спорта део своје каријере провела су у грчким клубовима, а овај тренд наставља се и до данас.

Поменули сте бројне пројекте који ће додатно учврстити блискост наша два народа. Какви су планови Амбасаде у Атини за наредни период?

Активно ћемо радити на додатном интензивирању политичког дијалога, а посебно на продубљивању економске сарадње, најпре кроз повећање трговинске и туристичке размене и инвестиција. Такође, наставићемо да радимо на

унапређењу сарадње у области културе, спорта, образовања и науке, као и зближавању наших локалних заједница.

Следеће године очекује нас и изузетно важан јубилеј – 110 година од искрцавања српске војске на Крф.

Осврт заслужује и изузетно значајна иницијатива коју смо започели маја ове године, а коју планирамо да наставимо. Амбасада Србије, у сарадњи са Музејом жртава геноцида у Београду и грчком фондацијом „Не заборављамо“, организовала је изложбу у Атини у знак сећања на огромне жртве и страдања српског народа током Другог светског рата. Посебан сегмент изложбе односи се и на стравичне злочине почињене над Србима у Јасеновцу који ће остати запамћен као највеће стратиште српског народа. Ужасна страдања искуствено су позната и грчком народу, те је изложба употпуњена и потресним фотографијама које сведоче о трагичним догађајима из периода нацистичке окупације Грчке. Широј јавности можда није толико познато да је Хитлер, „Директивом број 25“ из марта 1941. године, наредио здружен напад на краљевине Југославију и Грчку. Овај историјски документ одскоро је у поседу Музеја жртава геноцида у Београду. Амбасада Србије настоји да ову изложбену поставку представи широм Грчке, почев од Солуна, Крфа, Пелопонеза, Кефалоније до Крита.

Желимо и да што више наших градова и општина развија највиши ниво сарадње и партнерства и то кроз форму братимљења, нарочито у областима које директно доприносе доброби грађана и развоју локалних заједница Србије и Грчке. ♦

EN

many Greek families took in Serbian children and looked after them. Especially memorable are also benefit concerts by Mikis Theodorakis, whose activism has made a lasting impression.

Greeks remember, and so do we.

I am extremely glad that at the proposal of the Embassy of Serbia in Athens, President Vučić awarded the governor of the Ionian islands Ioannis Trepeklis with the Order of the Serbian Flag, for his contribution to the development and strengthening of cooperation and friendly relations between Serbia and Greece. Mr Trepeklis is a proven friend of our country, who participated in organising protests and airport blockades on Corfu during the 1999 bombing.

We also cannot forget the solidarity shown by the Greek sport community in those difficult times. Because of international sanctions, our country was banned from almost all inter-

MORE AND MORE GREEKS COME TO ENJOY SERBIA

Serbian tourists traditionally choose Greece as their holiday destination, but in recent years the number of Greek tourists visiting Serbia has also been growing.

‘In addition to the six existing regular flights, our national airline, Air Serbia, introduced a seventh route – to Mykonos island. Air Serbia is also operating charter flights to 5 more destinations in Greece. We are very glad that we have initiated the procedure for the opening of our Consulate on Mykonos, to be headed by an honorary consul. Considering the growing interest among Greek tourists in authentic forms of travel, we are actively working on bringing Serbia closer to the Greeks as a destination that offers diverse content, ranging from rich cultural and historical heritage, well-developed gastronomic and wine tourism, to religious tourism.

Because of the large number of Serbian citizens who travel to Greece for holiday by car and because of the problems and discomfort caused by long waiting times on the border, the Embassy’s priority was to solve the issue of congestion at border crossings, particularly at Evzonoi, where most tourists from Serbia cross into Greece, and to swiftly establish a single electronic toll payment system. Greek Minister of the Interior, Theodoros Livanos, during his visit to Belgrade, presented plans for a full reconstruction of Evzonoi, promising that the works would be finalised in 2027. Prime Minister Mitsotakis stated that the Greek government would invest 25 million euros into this border crossing. As a result of all our activities, a set of measures was introduced by the Greek authorities which resulted in shorter waiting times at this border crossing during the summer,’ explains Ambassador Nedeljković.

national competitions, but the Greek sports clubs organised friendly games and came to Belgrade even when others did not want to or did not dare. This was an expression of true friendship and respect which will be remembered. Many of our biggest names in sports spent part of their careers playing for Greek teams, and this trend is still ongoing.

You mentioned many projects that will further deepen the close bonds between our two peoples. What are the plans for the future of the Serbian Embassy in Athens?

We will actively work on intensifying political dialogue and deepening economic cooperation, primarily by increasing exchange and investing in trade and tourism. We will also continue working on improving cooperation in the fields of culture, sports, education, and science, and on bringing our local communities closer together.

Next year will mark an important anniversary – 110 years since the Serbian army landed on Corfu.

We should also reflect on the remarkably important initiative we started in May this year, which we are planning to continue. The Embassy of Serbia, in collaboration with the Genocide Victims’ Museum in Belgrade and the Greek Foundation ‘I Do Not Forget’ organised an exhibition in Athens to commemorate the many victims and suffering of Serbian people during World War II. A special segment of the exhibition is dedicated to the horrendous crimes committed against Serbs in Jasenovac, which will be remembered as the largest place of execution in the history of Serbian people. The Greek people are no strangers to tragic suffering and the exhibition was complemented with emotional photographs that testify to the tragic events from the period of the Nazi occupation of Greece. Perhaps not many people know that Hitler’s ‘Directive 25’ of March 1941 ordered a joint attack on the kingdoms of Yugoslavia and Greece. This historic document has recently come into the possession of the Genocide Victims’ Museum in Belgrade. The Embassy of Serbia intends to present this exhibition all over Greece, from Thessaloniki, Corfu, Peloponnese, and Cephalonia, to Crete.

We also wish that many of our towns and municipalities develop the highest level of cooperation and partnership by establishing twin-city relations, especially in areas that directly contribute to the well-being of citizens and the development of local communities of Serbia and Greece. ♦

RS

КИРИЈАКОС МИЦОТАКИС

Блискост народа и историјом

Сваки пут када сам у Београду осећам се као код своје куће. Пријатељство између Србије и Грчке чврсто је историјски утемељено, а на нама је да радимо да га обогатимо напретком у другим областима. Наш став о статусу Косова и Метохије се неће мењати.

Ове речи је фебруара 2024. године у главном граду Србије изговорио председник владе Грчке Киријакос Мицотакис, наглашавајући дубоке пријатељске везе између српског и грчког народа. Грчки премијер више пута је био гост Београда и сваки пут је наглашавао дубину и искреност односа двеју земаља, приврженост међународном праву, али и чврсто опредељење Грчке да увек буде снажна подршка Србији, посебно када је у питању пут ка Европској унији.

Штавише, сваком својом изјавом, гестом и ставом, премијер Грчке је истицао исти осећај који дели огромна већина српског и грчког народа – блискост, заједништво, пријатељство. Историја односа двеју земаља, ниво узајамног поверења и узајамних симпатија њихових грађана, као и богата породична историја и вишедеценијско политичко наслеђе, Мицотакиса сврстава у круг истинских пријатеља Србије у свету. Томе доприноси и висок ниво разумевања и сарадње са председником Републике Александаром Вучићем, који увек наглашава снажно пријатељство са грчким народом и његовим руководством.

„Став Грчке о Косову је непромењен и тако ће бити и убудуће. Грчка је вероватно најдоследнија држава у свету када је реч о подршци пријема Србије у ЕУ. У том смислу Београд може увек да се ослони на нас“, једна је од искрених, доследних и принципијелних изјава грчког премијера, на чему се базира грчка спољна, а посебно балканска политика.

Киријакос Мицотакис, лидер странке Нова демократија, у пријатељству према Србији

доследан је и као политичар и као припадник једне од три политички најутицајније породице у Хеленској Републици, која води порекло од легендарног грчког државника, савезника, пријатеља и поштоваоца Срба и Србије – Елефтериоса Венизелоса. Вредно је помена да је и његов отац Константин Мицотакис био на челу грчке владе почетком деведесетих година. У српској јавности оставио је утисак државника старог кова – кредибилног, отвореног и непристрасног. „Мој отац био је велики

Србија увек може да се ослони на Грчку, као што може да рачуна и на мене лично, јоручио је Мицотакис 2019. године

EN

KYRIAKOS MITSOTAKIS

Closeness Between Nations Sealed by History

Whenever I come to Belgrade, I feel at home. The friendship between Serbia and Greece is firmly rooted in history. It is now up to us to enrich it by making progress in new areas. Our position vis-à-vis the status of Kosovo and Metohija will not change.

These were the words spoken by the Prime Minister of Greece Kyriakos Mitsotakis in the capital of Serbia in February 2024, emphasizing

the deep friendly ties between the Serbian and Greek peoples. The Greek Prime Minister has visited Belgrade on many occasions and each time highlighted the depth and sincerity of the relations between two countries, his commitment to international law and Greece's steadfast determination to always strongly support Serbia, especially concerning its accession to the European Union.

Moreover, with each statement, gesture, and stance, the Greek Prime Minister stated that he shared the same feelings with the vast majority of the Serbian and Greek peoples – feelings of closeness, unity, and friendship. The history of relations between the two countries, the level of mutual trust and affection of their citizens, together with rich family history and decades of political legacy, rank Mitsotakis among the true friends Serbia has abroad. This is complemented by a high level of understanding and cooperation with the President of the Republic of Serbia, Aleksandar Vučić, who always stresses that Serbia enjoys a close friendship with the Greek people and their leadership.

‘GREECE’S POSITION ON KOSOVO HAS NOT will not change. Greece is probably the most consistent country in the world regarding the support to Serbia’s EU accession. Therefore, Belgrade can always rely on us’, is just one of the sincere, consistent, and principled statements given by the Greek Prime Minister, which serves as the basis for Greek foreign policy, particularly in the Balkans.

In his friendship with Serbia, Kyriakos Mitsotakis, the leader of New Democracy, is consistent both as a politician and as a member of one of the three politically most influential families in the Hellenic Republic, whose lineage can be traced back to the legendary Greek statesman, ally, friend, and admirer of Serbs and Serbia – Eleftherios Venizelos. It is also worth noting that his father, Konstantin Mitsotakis, was Prime Minister of Greece in the early 1990s. The Serbian

RS

пријатељ Србије и политичар који је играо веома конструктивну улогу у тешком периоду за Балкан и вашу земљу. Људи га у Србији памте по добру, због чега сам ја веома лично задовољан и поносан“, изјавио је Мицотакис, приликом посете Београду 2019. године, у време пре него што је преузео грчку владу.

Од велике је важности његов став да су односи Београда и Атине од „стратешке важности за будућност Балкана“. Мицотакисова платформа не само да потцртава блискост наша два православна народа, већ и указује на сложеност односа у региону, где се, као и увек кроз историју, укрштају интереси великог броја земаља и великих сила. Зато је дух савезништва и искреног партнерства међу државама од непроцењиве користи.

„Србија увек може да се ослони на Грчку, као што може да рачуна и на мене лично“, поручио је Мицотакис 2019. године, истичући постојаност у односима према Београду.

Са друге стране, Србија у свим међународним форумима доследно подржава територијални интегритет Грчке и њене ставове у вези са кипарским питањем. Управо такво поштовање суверенитета и међународног права представља и један од разлога због којих се Србија у Атини сматра искреним партнером.

Све ово показује да је Мицотакис достојан настављач духа савезништва између два народа које датира дубоко у прошлост. Познате су везе и заједнички рад војда Карађорђа са припадницима грчког националног покрета и организације „Филики Хетерија“ у циљу заједничког ослобођења српског и грчког народа од османске власти.

Српски народ и данас нескривено одаје поштовање Грцима на гостопримству пруженом у ратним страдањима измученој српској војсци 1915. и 1916. године. Ове ратне године и епопеја у оквиру које се српска војска обрела на Крфу и на обали Јонског мора трајно су повезале Србе и Грке. Није заборављено ни пријатељство исказано у новијој историји. Тмурних деведесетих Грчка је била међу ретким државама у атласу где је српски народ могао да пронађе разумевање, топлину и пријатељску руку. Нису заборављени ни бескрајни конвоји хуманитарне помоћи, која је из Грчке стизала избеглицама у Србију, као ни радост малишана из ратом опустошених подручја који су први пут видели море – у Грчкој, о трошку тамошње владе и других организација. Такође, добро се памти затворено грчко небо за НАТО бомбардере 1999. године, али и подвиг капетана Рицудиса, који је одбио наређење да током НАТО агресије свој брод

EN

усмери ка Јадранском мору ради учествовања у ратним маневрима.

Овако богата историја пријатељства и дубоког, братског, разумевања, Мицотакиса обавезују на чување заједништва, али и унапређење односа. Зато је сусрет премијера Грчке са државним врхом Србије и председником Александром Вучићем прилика за реализацију старих и прављење нових планова сарадње. Мицотакис је присталица идеје да су стара традиционална пријатељства непроцењива, али и да их непрекидно треба обогатити новим партнерствима на обострану корист. ♦

*Историја односа
двеју земаља,
ниво узајамног
поверења и
симбијотичког
односа
грађана,
Мицотакиса
срцавају у
крви пријатеља
Србије*

*The history of
relations between
the two countries,
the level of
mutual trust,
and the mutual
affection of their
citizens, ranks
Mitsotakis among
the friends of
Serbia*

public remembers him as a statesman of traditional values – credible, open, and unbiased.

‘My father was a great friend of Serbia and a politician who played a very constructive role during a difficult period for the Balkans and your country. People in Serbia remember him fondly, which makes me very pleased and proud’, Mitsotakis said when he visited Belgrade in 2019, before becoming prime minister.

HIS POSITION THAT THE RELATIONS BETWEEN Belgrade and Athens are ‘strategically important for the future of the Balkans’ is extremely significant. Mitsotakis’s platform not only underscores the closeness between our two Orthodox na-

Политика – породично наслеђе

Премијер Киријакос Мицотакис изданак је породице која генерацијама дуже од века кроји националну политику Грчке. Као политичар у својој генерацији није усамљен – његова рођена сестра је Дора Бакојани, некадашња градоначелница Атине, министарка спољних послова, а данас народна посланица Нове демократије у грчком парламенту. Породица Мицотакис традиционално негује симпатије према Србији и српском народу. О чврстости веза, али и позицији Атине, најбоље сведоче две чињенице: Грчка је иако чланица НАТО доследна у одбијању признавања независности јужне српске покрајине, а приликом изјашњавања о пријему тзв. Косова у Унеско 2015. године Атина је била против.

*Од велике је
важност
својој
својој
држави
да су
односи
Београда
и Атине
од
стратешке
важност
за
будућност
Балкана*

*The position of
the Greek Prime
Minister that
the relations
between Belgrade
and Athens are
strategically
important for
the future of
the Balkans is
essential*

Politics as Family Heritage

Prime Minister Kyriakos Mitsotakis stems from a family that has guided the national policy of Greece for generations. He is not the only politician in his generation – his sister is Dora Bakoyannis, former Mayor of Athens, Minister of Foreign Affairs, who today serves as MP in the Hellenic Parliament. The Mitsotakis family has traditionally nurtured affection for Serbia and the Serbian people. The strength of these ties and the position of Athens is best evidenced by two facts: even though a member of NATO, Greece consistently refuses to recognise the independence of the southern Serbian province of Kosovo and Metohija, and also voted against the admission of so-called Kosovo to UNESCO in 2015.

tions, but also emphasizes the complexity of the relations in the region, where throughout history the interests of many countries and major powers have overlapped. That is why the spirit of alliance and genuine partnership between countries is essential.

‘Serbia can always rely on Greece and it can count on me personally’, Mitsotakis stated in 2019, testifying to the steadfastness of Greek relations with Belgrade.

On the other hand, Serbia has also supported the territorial integrity of Greece and its stance regarding the Cyprus issue in all international forums. It is this respect of sovereignty and international law that is one of the reasons why Athens regards Serbia as a true partner.

All of this proves that Mitsotakis is a worthy successor to the spirit of alliance between the two peoples that dates deep into the past. The connections and collaboration between Vožd Karađorđe and the members of the Greek national movement and the Filiki Eteria organisation, aimed at liberating both the Serbian and Greek peoples from Ottoman rule, are well known.

The Serbian people still openly pay respect to the Greeks for the hospitality they showed to the exhausted Serbian army during the war effort in 1915 and 1916. Those war years and the epic ordeal that brought the Serbian army to Corfu and the coast of the Ionian Sea have forever bonded the Serbs with the Greeks. The friendship shown in recent history is also remembered. During the dark 1990s, Greece was among the few countries in the world where the Serbian people could find understanding, warmth, and a friendly hand. The endless convoys of humanitarian aid that arrived from Greece to Serbian refugees are also remembered, as is the joy of children from war-torn areas who travelled to Greece and saw the sea for the first time, at the expense of the Greek government and other organisations. We also remember well the fact that the Greeks closed off their air space for NATO bombers in 1999, as well as the heroic act of Captain Ritsoudis, who refused the order to set sail for the Adriatic in order to participate in war manoeuvres during the NATO aggression.

Such a rich history of friendship and deep, brotherly understanding obliges Mitsotakis to preserve unity and continue to strengthen mutual relations. That is why the meeting between the Prime Minister of Greece and the state leadership of Serbia including President Aleksandar Vučić is an opportunity to implement old and design new cooperation plans. Mitsotakis is a supporter of the idea that old friendships are invaluable, but that they need to be consistently upgraded with new partnerships for mutual benefit. ♦

Проф. др
Надежда
Басара

Свакодневно
живим љубав
према Србији

Professor Dr
Nadežda Basara

Living the Love for
Serbia every Day

RS

Када историја стави неку земљу и народ у искушење, само правдољубиви, слободарски, јуначки народи излазе као велики, без обзира на то колико их бројчано има. Такав је наш, мој српски народ - велики у својим историјским жртвама и јунаштвима. Слободарски. Свој. Отвара врата своје куће, своје трпезе, свога срца

За моју
йородицу
Београд није
йек йресйони
срйски йрад, већ
йресйоница
наших живойа.
У овом йраду су
йророви наших
родийеља,
бака и дека, и
йрадеда. Речју –
у Београду смо
код куће

Ако подизање мостова међу народима замислимо, не само као делатност влада, амбасада, конзулата и интернационалних организација, већ као труд мноштва различитих људи који својим животом, радом и свеукупним ангажманом свакодневно чине везивно ткиво међу различитим државама и културама, неминовно ће нам се појавити лик проф. др Надежде Басаре. Лекар импресивне каријере, изузетне међународне научне репутације, велико име у медицини, посебно у области трансплантације матичних ћелија, истиче се својим космополитским духом, али и снажним родољубљем и дубоким кореном у земљи порекла.

Где год да живи, а тренутно је њена адреса у Немачкој, у граду Фленсбургу, где је до прошле године радила као шеф клинике за хематологију, онкологију и трансплантацију матичних ћелија, како каже, увек се враћа Србији и српском народу. Каријеру је посветила проучавању и лечењу оболелих од најтежих болести, а њен научни рад инспирисао је најугледније лекаре широм света да њене методе и закључке примењују и продубљују.

„Српски народ, иако одувек на оштрици историје, увек је непогрешиво бирао праву страну. Када историја стави неку земљу и народ у искушење, само правдољубиви, слободарски, јуначки народи излазе као велики, без обзира на то колико их бројчано има.

EN

At times when history puts a country or a people to a trial, only the righteous, freedom-loving, heroic peoples emerge, regardless of their numbers. That is true for us, my Serbian people – great in its historical sacrifice and heroism. Freedom-loving. Authentic. They readily open the doors to their homes, to their tables, their hearts

If building bridges among peoples is seen not only as the duty of governments, embassies, consulates, and international organisations, but as the effort of numerous individuals who make up the connecting tissue between different countries and cultures with their daily efforts, then Prof. Dr Nadežda Basara is surely among them. A physician with an impressive career, extraordinary international scientific reputation, prominent figure in medicine, particularly in the transplantation of stem cells, she stands out for her cosmopolitan spirit and strong patriotism, deeply rooted in her homeland.

Wherever she may be, and she is currently residing in Flensburg, Germany, where until last

year she worked as the head of the Clinic of Haematology, Oncology, and Stem Cell Transplantation, she says that she always returns to Serbia and Serbian people. She has dedicated her career to examining and treating people suffering from the most severe illnesses, and her scientific work inspired the most reputable doctors across the world to apply and expand upon her methods and conclusions.

“The Serbian people, though always on the sharp edge of history, have always chosen the right side without exception. At times when history puts a country and its people on trial, only the righteous, freedom-loving, heroic peoples emerge as truly great, regardless of their numbers.

For my family,
Belgrade is not
only the capital
of Serbia, but the
capital of our
lives. In Belgrade
are the graves
of our parents,
grandparents,
and grand-
grandparents.
In short – in
Belgrade we are
at home

RS

Такав је наш, мој српски народ - велики у својим историјским жртвама и јунаштвима. Слободарски. Свој. Отвара врата своје куће, своје трпезе, свога срца. Та доброта имала је своје историјске последице попут стварања прве Југославије после Великог рата, која ће много коштати. Па опет, пре бих да припадам народу који прави историјске грешке, ако је уопште реч о грешкама, из добре и племените намере, него било ком другом и другачијем. Српском народу су у бићу срдачност и госто-примство на које 'велики свет' није навикао. Када би само део те особине као вирус заразио планету, било би нам свима боље“, каже проф. др Надежда Басара за “Дипос магазин”.

Колико је протеклих година, док сте градили међународно име и углед, било тешко сачувати везе са Србијом и остати њен органски део, упркос удаљености? Са каквим емоцијама данас долазите у Београд?

Тачно је да сам грађанин света, али по свету којекуда одлазим, а само се у Србију враћам. То је та разлика између сваког места на планети и моје једине куће која је овде. Верујем у максимум која каже да су ти пријатељства онаква какав си човек. Све ове године, деценије, моја породица је сачувала своја пријатељства, одржавамо контакте безмало свакодневно, обилазимо се, делимо породичне радости и туге, делимо животе ма где били. Радујемо се једни другима као кад смо били деца, школарци, студенти... На блискост не утичу ни даљине ни време. Кад год бисмо се срели, као да се никада нисмо ни растајали. За мене и мог супруга Београд није тек престони српски град, већ престоница наших живота. Мајке су нам рођене у Београду, нас су родиле у Београду, па и ја сам своју децу родила у истој болници. У овом јединственом граду смо, ето, већ три генерације проводили своја детињства, школовања од основаца до доктора наука, свадбовали, славили славе – живели. У Београду су гробови наших родитеља, наших бака и дека, и прадеда. Речју – у Београду смо код куће.

Шта чини вашу личну духовну вертикалу која вам је помогла да изградите професионални интегритет и међународни углед?

Духовна вертикала није само једна ствар. То су рамена предака на која се свака нова генерација успиње да би породица расла. То је систем вредности који носиш из породице, а коју си усвојио више емоцијама неголи сазнањима. Оне су вечне и нераскидиве. Потичем из куће која негује породичне вредности, тра-

Српском народу су у бићу срдачност и љосћојримсћиво на које „велики свей“ није навикао. Када би само део ње особине као вирус заразио љланейу, било би нам свима боље

Ближи смо победи над малигним болестима

Лечите људе од најтежих болести, што носи изузетну одговорност, али и подразумева висока научна достигнућа. Да ли се савремена медицина приближава коначним решењима за малигне болести и како напредне методе лечења учинити доступним што већем броју пацијената?

- Савремена медицина се значајно приближава решењима за излечење малигних болести. Неке од њих се сматрају излечивим, што наравно зависи и од стадијума болести у тренутку откривања. Нове методе лечења и нови лекови су резултат дугогодишњих научних истраживања на молекуларном нивоу и врло брзо су у многим земљама западне Европе, пре свега у Немачкој, доступни. Циљ друштва хематолога и онколога Немачке, чији сам дугогодишњи члан, јесте да све методе, процедуре и медикаменти буду доступни у свим земљама, као што су и у Немачкој. У Европском друштву хематолога тренутно се преговара да се лек који је регистровала Европска агенција за лекове, аутоматски региструје у свим европским земљама без ограничења. Проблем је у томе да неке земље, иако су у европској заједници, немају средства за набавку нових и иновативних лекова који су најчешће врло скупи у време регистрације, јер се на тај начин исплаћује улагање у научни рад који је претходио открићу новог лека.

EN

The Serbian people at its core is kind and welcoming, and the 'great world' is not used to that. If only a part of this trait were to spread across the rest of the planet as a virus, the world would be a better place

This is true of us, my Serbian people – great in its historical suffering and heroism. Freedom-loving. Authentic. They gladly open the doors to their home, their table, their hearts. This kindness has had its own historical consequences such as the creation of the first Yugoslavia after the Great War, which was very costly. And yet, I would rather belong to a people that makes historical mistakes, if indeed these were mistakes, out of good and noble intentions, than to anyone else. At its core, the Serbian people are kind and welcoming, which is not typical of the 'great world'. If only a part of that spirit were to spread across the planet like a virus, the world would be a better place”, says Prof. Dr. Nadežda Basara for Dipos Magazine.

Over the years you spent building your international status and reputation, how difficult was it to preserve the connections with Serbia and stay organically connected, in spite of the distance? How do you feel when you come to Belgrade today?

It is true that I am a citizen of the world, but

A Step Closer to Defeating Malignant Diseases

You treat people with the most serious illnesses, which carries extreme responsibility and also implies high scientific achievement. Is modern medicine approaching the cure for malignant diseases and how can advanced treatment methods be made available to as many patients?

Modern medicine is getting significantly closer to finding cures for malignant diseases. Some of them are considered treatable, which of course depends on the stadium of the disease at the moment of discovery. New treatment methods and new medications are the result of years of scientific research at the molecular level and have quickly been made available in many countries of Western Europe, primarily Germany. The goal of the society of haematologists and oncologists of Germany, of which I have been a member for years, is to make all methods, procedures, and medications available in all countries, just as in Germany. In the European Haematology Association there are negotiations to automatically register medications authorised by the European Drug Agency in all European countries without limitations. The problem is that some countries, even though they are part of the European Union, do not have the funds to procure the new and innovative drugs which are usually very expensive at the moment of registration, because this is how the investment in scientific research that preceded the discovery of a new drug is recovered.

even though I travel to various places around the globe, I only return to Serbia. That is the difference between every place on the planet and my only home, which is here. I believe in the motto that says that one's friendship are a reflexion of one's personality. Over the past years and decades, my family has preserved its closeness, we practically stay in touch on a daily basis, we visit each other, we share moments of joy and of sadness, we share our lives, wherever we may be. We look forward to seeing each other just like when we were children or students. This closeness is not affected by distance or time. Whenever we meet, it is like we never separated. For me and my husband, Belgrade is not only the capital of Serbia, but the capital of our lives. Our mothers were born in Belgrade, they gave birth to us in Belgrade, and I gave birth to my children in the same hospital. Over three decades, in this special town we have spent our childhoods, education from primary school to PhDs, we celebrated weddings, slavas – we simply lived. Belgrade is where the graves of our parents, grandparents, and grand-grandparents are – in Belgrade we are at home.'

What makes your spiritual foundation that helped you build your professional integrity and international reputation?

A spiritual foundation is not just one thing. These are the shoulders of ancestors that each new generation is standing on so that the whole family could grow. It is a system of values you inherit from your family, which you have adopted through emotions rather than knowledge. They are eternal and unbreakable. I come from a home that cherishes family values, tradition, respect of every person, faith in human kindness, in the principle that you can only expect good things if you do good things. My husband comes from a similar family. We recognised each other easily and fell in love when we were young and are still living in the same value system, in this spiritual foundation filled with love for others and for each other. Life in different cultural environments could not break our spiritual thread. Simply, it is what we believe in, and we have passed these values onto our children and grandchildren. Even though they live in Western Europe, our children have extended the tradition of their ancestors, their family. We have witnessed, especially in the last decade, that different values have started to drive out old ones. I can see that in Germany the values of family, heritage, and especially faith, are fading. And when one loses faith in family, the Lord, salvation, people, then one loses faith in oneself. Then you are lost and alienated even among other people.

RS

дицију, поштовање и уважавање сваког човека ко год и шта год био, веру у људску доброту, у оно начело да добру можеш да се надаш само ако добро чиниш. И мој супруг потиче из сличне породице. Лако смо се препознали и заволели у младости и до дана данашњег живимо у том систему вредности, у тој духовној вертикали пуној љубави према другима и једно према другоме. Ни живот у другачијим културолошким окружењима није могао да прекине нашу духовну нит. Напросто, верујемо у њу и те вредности пренели смо на своју децу, сада и на своје унуке. И поред тога што живе у Западној Европи, наша деца су продужила традицију својих предака, своје породице. Сведоци смо да су, нарочито у последњој деценији, неке другачије вредности почеле да истискују ове наше древне. У Немачкој, примећујем, да вредности породице, наслеђа, а посебно вере, бледе. А када се изгуби вера у породицу, у Господа, у спасење, у људе, онда се губи вера и у себе, онда си изгубљен и отуђен чак и међу људима.

Примећујем и све гласнију животну филозофију егоизма и осамљене јединке. То је потпуна супротност мом систему породичне и националне саборности, славског колача као симбола традиције, вере у Господа и у људе. То је моја духовна, животна и једина вертикала.

О Србији на Западу и даље живе предрасуде. Колики је то терет?

Истина је да су предрасуде о Србији наш највећи непријатељ у свету. Свако ко вас сретне, упозна, без обзира на то да ли је колега са клинике или први комшија, прилази вам са том предрасудом у погледу. Ви сте за њих лице Србије. Али кад волите своју земљу тада сте спремни и да је представите, браните, да поносно држите подигнуту главу и свакога самоуверено погледате у очи. Добру причу о својој земљи градите професионалношћу, пословним успесима који су једнаки или превазилазе домете колега. А када једном виде колико и какво знање сте донели из Србије, колико креативности, научне иновативности и постигнућа доносите болници у којој заједно радите, предрасуде падају а стиже и поштовање. Речју – ко год да сте и у којој год страни земљи да сте, будите најбољи у свом послу, будите добар човек и учинићете највише за добру причу о својој земљи. А да ли смо амбасадори своје земље? Ми смо више од тога – неимари који граде мостове међу народима и државама на битно другачији начин, али са истим циљем. Зато је сарадња наших амбасада и наше Цркве са дијаспором од највеће важности. У то сам се

уверила и кроз посвећени рад амбасадорке Србије у Данској, а сада и у Норвешкој, Њ. е. Јасмине Марић Митровић.

За вас се слободно може рећи да сте грађанин света. Какав је ваш доживљај патриотизма?

Патриотизам живим, не доживљавам га. Љубав према Србији, према земљи предака, отаца и мајки, према родном Београду, породици, пријатељима, живим свакодневно. Имамо ми још лепшу реч за патриотизам, то је родољубље – љубав према роду своме. Само ако живиш ту љубав, можеш да волиш и други народ.

Прва сте жена лекар одликована највишим одликовањем Српске цркве – Орденом Светог Саве 2021. године. Одликовао вас је и Малтешки ред Немачке. Коју поруку видите у овим различитим, али ипак сличним јавним признањима највишег реда?

Сваки славодобитник се пита да ли је достојан знамења које му додељују институције које су само биће једног народа. За мене је порука заправо срж свега што сам вам до сада рекла. И дугогодишњи посвећени рад са пацијентима, не само из српског рода, већ и са пацијентима из других народа и народности, што је премиса лекарског позива. Али порука знамења са ликом Светог Саве је и увид у ону љубав према роду своме, земљи својој, у ту спремност да је свуда и увек поносно представљате.

А када вас истакну међу многима, за почетак као жену, а потом као прву хришћанку православне, светосавске припадности којој је додељено одликовање Малтешког реда Немачке, онда је порука да сте постигли такав степен успеха као професионалац и као човек, да су коначно у вама видели оно што ја одувек једино видим у својим пацијентима: човека – и само човека.

Верујете ли да ће човечанство имати снаге да се избори са свим изазовима епохе којима свакодневно сведочимо?

Верујем из дна своје словенске душе да човечанство има снаге да се избори са искушењима. Као да нам нису довољне ђуди природе – епидемије и пандемије, земљотреси и климатске промене, поплаве и суше, него и сами себи загорчавамо постојање ратовима, сукобима, свађама... Па ипак, верујем у људски род, у доброту која ће надвладати у сваком човеку. Можемо ми то ако смо уједињени у љубави и доброти, ако неуморно побољшавамо себе, ако будемо јединствени. ♦

EN

FOTO: LIČNA ARHIVA, EPARHIJA-NEMAČKA/SPC.RS

My spiritual foundation are the shoulders of the ancestors that every generation climbs so that the family can grow. I come from a home that cherishes family values, tradition, respect and appreciation of any person, faith in mankind, the principle that you can only expect good things if you do good things

I am also noticing a growing life philosophy of egotism and isolated individualism. This is totally against my own system of family and national unity, the slava ceremonial bread as a symbol of tradition, faith in the Lord and people. This is my only spiritual and life foundation.

Prejudices about Serbia still exist in the Western world. How much of a burden is that when you live and work there?

It is true that prejudice against Serbia is our biggest enemy in the world. Anyone you meet, be it a colleague from the clinic or next-door neighbour, approaches you with prejudice in their eyes. To them, you are the face of Serbia. But when you love your country, you are ready to represent it, defend it, keep your head high proudly and look everyone in the eye with confidence. You build a positive narrative about your country with professionalism, business success equal or superior to your colleagues. And when they finally see how much you have learned in Serbia, how much creativity, scientific innovativeness and achievement you bring to the hospital where you work together, the prejudice disappears and is replaced by respect. In short – whoever you may be and whatever country you may be in, be the best at your job, be a good person and you will do wonders for a positive narrative about your country. Are we ambassadors of our own country? We are much more – builders building bridges between nations and countries in totally different ways, but with the same purpose. That is why the cooperation between our embassies and our Church with

the diaspora is of utmost importance. I have witnessed this through the dedication of H. E. Jasmina Marić Mitrović, former Serbian ambassador to Denmark, and now to Norway.

You could easily be described as a citizen of the world. What do you think of patriotism?

I live patriotism, I do not think about it. The love for Serbia, the country of our ancestors, fathers and mothers, my native Belgrade, family, friends, is something I live every day. We have an even nicer word for patriotism, which is *rodoljublje* – love of one's kin. Only if you live that love, can you love other nations too.

You are the first female doctor who received the highest order of the Serbian Orthodox Church – Order of Saint Sava, in 2021. You were also decorated by the Sovereign Order of Malta in Germany. What messages do you see in these diverse, yet similar public orders?

Any recipient of a prestigious award wonders if they are worthy of the distinction given by institutions of key relevance of a nation. For me, the message behind this recognition in fact sums up everything I have said so far. It is my years of dedicated work with patients not only from Serbia but from other nations as well, which is the very premise of a doctor's calling. But the message of the order bearing the image of Saint Sava is also insight into the love to one's own kin, country, and the responsibility to proudly represent it anywhere and at all times.

And when you are singled out among many, as a woman, and as the first Orthodox Christian in the tradition of Saint Sava to receive the order of the Sovereign Order of Malta in Germany, then the message is that you have achieved this level of success as a professional and as a human being, that they finally saw in you the only thing I have ever seen in my patients: a human being and nothing else.

Do you believe that humanity will have the strength to overcome all the challenges of our era that we witness every day?

I believe from the bottom of my Slavic soul that humankind has the necessary strength to face all temptations. As if natural disasters were not enough – epidemics and pandemics, earthquakes and climate change, floods and draughts – we make things even more difficult for ourselves with wars, conflicts, and arguments. But I still believe in humankind, in goodness that will prevail in every human being. We can do it if we are united in love and kindness, if we improve ourselves tirelessly, if we are unified. ♦

Кнегиња Милица - прва жена дипломата у Србији

У древном манастиру Љубостиња 1. августа обележен је Дан сећања на кнегињу Милицу, једну од најзначајнијих личности српског средњег века и прву жену дипломату у Србији.

Јединственом догађају у порти манастира Љубостиња, који је задужбина кнегиње Милице, поред бројних грађана присуствовала је прва дама Србије Тамара Вучић, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Милица Ђурђевић Стаменковски, митрополит крушевачки Давид са свештенством, представници Војске Србије и МУП-а. Сви они присетили су се улоге коју је Милица Хребељановић имала у српској историји, након антологијске Косовске битке 1389. године.

„Жене су стубови породице, обновитељи човечанства, снажне личности које су кроз историју својом мудрошћу, одважношћу и стрпљењем чувале и освајале, посебно онда када то мачем није било могуће. Баш таква је била и кнегиња Милица, жена српског кнеза Лазара“, написала је прва дама Тамара Вучић на свом профилу на „Инстаграму“, поводом овог догађаја.

Кнегиња Милица, била је издана светородне српске династије Немањић. После муке и погубљења на Косову 28. јуна 1389. године, склопила је мир са Турцима и управљала ослабљеном Моравском Србијом у име малолетног сина Стефана, чиме је српска средњовековна државност продужена за наредних седам деценија.

Иако се замонашила када је Стефан постао пунолетан, и даље је знатно утицала на државне послове. Показала је велику државничку мудрост и политичку далековидост, спремност на личну жртву, али и балансирајући између тадашњих великих сила, велики преговарачки таленат. Захваљујући њој, српска Деспотовина у 15. веку достигла је изузетан степен привредног и културног развоја. Окупивши удовице српске власти страдале на Косову, у својој задужбини Љубостињи основала је први женски манастир, којим је примивши монашки постриг, као монахиња Евгенија а касније и Ефросинија успешно управљала. У манастиру је преминула 11. новембра 1405. године где је и сахрањена, а у саркофагу се и данас чувају њене мошти.

„Чувала је и освајала мудрошћу, када мачем то није било могуће“, написала је о кнегињи Милицу прва дама Србије Тамара Вучић

„Њена моћ није била у оружју, већ у кроткости и одлучности да очува оно што је вековима грађено. Мир који је кнегиња склопила са јачим непријатељем није био знак слабости, већ мудрости – да се сачува искра слободе“, подсетила је министарка Ђурђевић Стаменковски.

Кнегиња Милица се бавила и дипломатском делатношћу. Забележено је да је са Јефимијом, удовицом деспота Угљеше, 1398. код султана Бајазита заступала интересе сина Стефана и уз помоћ ћерке Оливере, Бајазитове супруге, издејствовала пренос моштију Свете Петке из Видина у Београд.

Бавила се и књижевношћу, а многи сматрају да су књижевни дар од ње наследили ћерка Јелена Балшић и син деспот Стефан. Позната су њена дела „Молитва матере“ и „Удовству мојему женик“.

Љубав и поштовање коју је народ осећао према њој опевани су у песмама, а писац њеног живота сведочи да „по лепоти и доброты својој она не беше само жена, него и мудри Одисеј у многим стварима. Ко ће изрећи сва њена дела?“. ♦

Манастир Љубостиња

Прва дама Србије Тамара Вучић са епископом крушевачким Давидом
First Lady of Serbia Tamara Vučić with Bishop David of Kruševac

Princess Milica – First Woman Diplomat of Serbia

On August 1st, a celebration was held at the ancient monastery of Ljubostinja to mark the Memorial Day of Princess Milica, one of the most prominent figures of the Serbian Middle Ages and the first woman diplomat of Serbia.

This unique event was held in the courtyard of Ljubostinja Monastery, which was founded by Princess Milica, in front of a large crowd featuring the likes of the First Lady of Serbia, Tamara Vučić, Minister of Labour, Employment, Veteran and Social Affairs Milica Đurđević Stamenkovski, Metropolitan David of Kruševac with the clergy, as well as the representatives of the Serbian Armed Forces and the Ministry of Interior. All of them remembered the important role of Milica Hrebeljanović in Serbian history, following the decisive Battle of Kosovo in 1389.

‘Women are pillars of families, renewers of humankind, strong personalities that have guarded and conquered throughout history with their wisdom, bravery, and patience, especially when the sword could not. This is particularly true of Princess Milica, wife of Serbian prince Lazar’, wrote first lady Tamara Vučić on her Instagram profile on the occasion of the event.

PRINCESS MILICA WAS A DESCENDANT OF the noble Nemanjić dynasty. Following her husband’s death at Kosovo on 28 June 1389, she made peace with the Ottomans and governed the weakened Moravian Serbia on behalf of her underage son Stefan, thereby extending Serbian medieval statehood for seven more decades.

Even after she took monastic vows when Stefan came of age, she continued to have a significant impact on state affairs. As a ruler, she showed great wisdom and political vision, readiness for personal sacrifice, and a remarkable talent for

negotiation, expertly threading the line between the great powers of the time. Owing to her efforts, the Serbian Despotate achieved an exceptional degree of economic and cultural development. By gathering the widows of Serbian nobles killed in the Battle of Kosovo, she founded the first women’s monastery in Ljubostinja, where she received the monastic tonsure and became known first as Eugenia and later Euphrosine, all the while successfully running the monastery. It was in the monastery that she passed away on 11 November 1405. She was also buried there and her relics are still kept in her sarcophagus.

‘Her power was not in weapons, but in her meekness and decisiveness to preserve that which had been built over centuries. The peace that the Princess made with the stronger enemy was not a sign of weakness, but of wisdom – to preserve the spark of freedom’, reminded Minister Đurđević Stamenkovski.

PRINCESS MILICA WAS ALSO AN ACTIVE diplomat. It was documented that together with Jefimija, widow of Despot Uglješa, she advocated before Sultan Bayezid for the interests of her son Stefan. With the help of her influential daughter Olivera, Bayezid’s wife, she secured the transfer of the relics of Saint Petka from Vidin to Belgrade.

She also pursued literature, and it is considered that her daughter Jelena Balšić and son Despot Stefan got their talent for writing from Princess Milica. Her best-known works are *A Mother’s Prayer* and *My Widowhood’s Bridegroom*.

The love and respect that the people felt for her has been celebrated in poems, and her biographer testifies that ‘by her beauty and kindness she was more than just a woman – wise as Odysseus in many matters. Her good deeds are too many to be recounted’. ♦

Национални дан Египта: “Дипос” део чврстих веза наших држава

Одлазећи амбасадор Египта у Србији Њ. е. господин Басел Салах организовао је 3. јула 2025. свечани пријем поводом Националног дана Арапске Републике Египат, а свечаности су присуствовале директорка “Дипоса” Бојана Мартиновић и заменица Ивана Милосављевић.

Сарадња “Дипоса” и Амбасаде Египта, која за своје потребе користи две непокретности којима управља наше Друштво,

траје дуже од 60 година. Директорка је, честитајући амбасадору празник поводом Националног дана Египта, изразила уверење да је наша дугогодишња сарадња само додатна потврда традиционално доброг и искреног пријатељства двеју земаља учвршћене и личним односима председника Александра Вучића и председника Египта Абдела Фатаха ел Сисија.

National Day of Egypt Marked: Dipos Attended the Ceremony Celebrating the Strong Historical Ties Between Two Countries

Departing Ambassador of the Arab Republic of Egypt to Serbia, His Excellency Mr. Basel Salah, hosted a formal reception this evening on the occasion of Egypt's National Day on July 3, 2025. Among the distinguished guests was Ms. Bojana Martinović, director of Dipos and Ms. Ivana Milosavljević, deputy director.

The cooperation between Dipos and the Embassy of Egypt, which has been using two properties managed by our company for its

needs, has lasted for more than 60 years. By extending her congratulations to the Ambassador on the occasion of the National Day of Egypt, the Director expressed her belief that our long-standing cooperation is yet another confirmation of the traditionally strong and sincere friendship between the two countries, further strengthened by the personal relations between President Aleksandar Vučić and the President of Egypt, Abdel Fattah el-Sisi.

“Дипос” на свечаности обележавања Дана Републике Италије

Поводом обележавања Дана Републике Италије, директорка “Дипоса” Бојана Мартиновић и заменица Ивана Милосављевић присуствовале су 4. јуна 2025. године пријему у италијанској амбасади и упутиле искрене честитке италијанском народу и Њ. е. амбасадору Луки Горију поводом овог значајног националног празника.

Поносни смо на нашу дугогодишњу сарадњу са Амбасадом Републике Италије и Италијанским институтом за културу који већ скоро 20 година користи објекат из нашег портфолија у Улици кнеза Милоша 56.

Dipos Participates in the Celebration of Italian Republic Day

On the occasion of Italy's Republic Day, the director of Dipos, Bojana Martinović, and deputy director Ivana Milosavljević attended a reception at the Italian Embassy on June 4, 2025 and extended their heartfelt congratulations to the people of Italy and H.E. Ambassador Luca Gori on this important national holiday.

We are proud of our long-standing cooperation with the Embassy of the Republic of Italy and the Italian Cultural Institute, which has been using a property from our portfolio at 56 Kneza Miloša Street for almost 20 years.

Директорка “Дипоса” поводом Дана МУП и полиције: Хвала што бринете о Србији и грађанима

Поводом Дана Министарства унутрашњих послова и Дана полиције, директорка “Дипоса” Бојана Мартиновић и заменица Ивана Милосављевић присуствовале су 8. јуна 2025. године централној свечаности у Палати „Србија”.

Свечаности су присуствовали председник Србије Александар Вучић, премијер Ђуро Мацут, потпредседник Владе и министар унутрашњих послова Ивица Дачић, директор полиције и генерал полиције Драган Васиљевић, као и бројне високе званице.

Честитајући празник свим припадницима Министарства унутрашњих послова и полиције, директорка Мартиновић изразила је захвалност за часно и професионално обављање дужности као и за очување безбедности и сигурности наше државе и свих њених грађана.

Дан Министарства унутрашњих послова и Дан полиције обележава се у знак сећања на 1862. годину, када је српска Жандармерија на Духове одиграла пресудну улогу у сукобима код београдске Чукур-чесме, као и током турског бомбардовања Београда наредног дана.

Director of Dipos on Ministry of Interior Affairs and Police Day: Thank You for Taking Care of Serbia and Its Citizens

On the occasion of the Ministry of Interior Day and Police Day, the Director of Dipos, Ms. Bojana Martinović, and the Deputy Director, Ms. Ivana Milosavljević, attended the central ceremony held at the Palace “Serbia” on June 8, 2025.

The ceremony was attended by the President of Serbia, Aleksandar Vučić, Prime Minister Đuro Macut, Deputy Prime Minister and Minister of the Interior Ivica Dačić, General Police Director Dragan Vasiljević, as well as numerous high-ranking officials.

Congratulating all members of the Ministry of Internal Affairs and the police on their holiday, Director Martinović expressed her gratitude for their honorable and professional service, as well as for preserving the safety and security of our country and all its citizens.

The Ministry of Internal Affairs Day and Police Day are commemorated in remembrance of the year 1862, when the Serbian Gendarmerie played a crucial role during the Pentecost clashes at Čukur Fountain in Belgrade, as well as during the Turkish bombardment of Belgrade the following day.

300+ НЕПОКРЕТНОСТИ У ПОРТФОЛИЈУ “ДИПОСА”
PROPERTIES IN DIPOS'S PORTFOLIO

Обновљена фонтана у Дипломатској колонији

Након обнове и сервисирања, током лета смо поново пустили у рад нашу прелепу фонтану која краси Дипломатску колонију на Дедињу. Осим релаксирајућег жубора воде, уз фонтану се може уживати и у јединственој скулптури – делу белгијског вајара Јана Дриса “Ослобађање камена”. Реч је о једној о најупечатљивијих скулптура наше збирке скулптура под отвореним небом “Мермер и звуци”. Дрис се прославио педесетих година 20. века и радио углавном са специјалним белим мермером који упија светло. Био је оснивач G58 и школе De Nieuwe Vlaamse.

Fountain In the Diplomatic Colony Restored

After restoration and servicing, during the summer we reactivated the beautiful fountain that adorns the Diplomatic Colony in Dedinje. In addition to the soothing sound of flowing water, visitors can also enjoy a unique sculpture by the Belgian artist Jan Dries titled ‘Liberation of Stone’. This is one of the most remarkable pieces from our open-air sculpture collection Marble and Sounds. Dries rose to prominence in the 1950s and mainly worked with a special type of white marble that absorbs light. He was also the founder of the G58 group and the De Nieuwe Vlaamse school.

Зграда Института Сервантес добила нови сјај

На објекту у Чика Љубиној бр. 19, који је у портфолију нашег Друштва, током лета извели смо рестаурацију три уличне фасаде. Како је реч о здању које је прави драгуљ и симбол Београда, радови су извршени у складу са добијеним мерама заштите прибављеним од Републичког завода за заштиту споменика културе и уз њихов стручан конзерваторски надзор. Главни циљ пројекта био је обезбеђивање

оптималних услова за рад запослених у Институту, као и корисника, због чега су у унутрашњости објекта завршени и комплетни молерско-фарбарски радови. На радост љубитеља шпанског језика и шпанске културе, настављамо да негујемо успешну сарадњу са Институтотом Сервантес која траје више од 20 година и да увећавамо вредност имовине Републике Србије која нам је дата на управљање.

The Cervantes Institute in Belgrade Has Been Given a New Shine

The property, located at 19 Čika Ljubina Street, included in our company's portfolio, underwent restoration works on three street façades during the summer. As this edifice represents a true jewel and symbol of Belgrade, the works were carried out in full compliance with the protective measures obtained from the Republic Institute for the Protection of Cultural Monuments under its professional conservatory supervision. The main objective of the project was to ensure optimal working conditions for

both the employees of the Institute and its visitors. For this reason, comprehensive painting and finishing works were also completed in the building's interior. To the delight of admirers of the Spanish language and culture, we continue to nurture our successful cooperation with the Cervantes Institute, which has lasted for more than 20 years, while simultaneously preserving and enhancing the value of the property of the Republic of Serbia entrusted to our management.

Амбасадор Арапске Републике Египат у опрштајној посети “Дипосу”

Директорка нашег Друштва Бојана Мартиновић са великим задовољством је 21. 8. 2025. године примила у опрштајну посету одлазећег амбасадора Арапске Републике Египат у Београду Њ. е. господина Басела Салаха, а поводом завршетка његовог мандата у Републици Србији.

У топлој и пријатељском разговору истакнуто је велико задовољство сарадњом Амбасаде Египта и нашег Друштва, која траје дуги низ година, као и чињеница да Амбасада Египта у Београду има привилегију да дуже од шест деценија користи неке од најлепших и најмонументалнијих непокретности из фонда “Дипоса”.

Директорка Мартиновић се захвалила Његовој екселенцији амбасадору на указаном поверењу и изванредној сарадњи са нашим Друштвом, као и на личном доприносу унапређењу и развоју билатералних односа двеју традиционално пријатељских држава – Србије и Египта. „Наша резиденција и амбасада су две најлепше зграде на целом свету. Веома смо поносни на све радове и иновације које смо направили са ‘Дипосом’. Мислим да сте урадили огроман посао за

нас”, изјавио је амбасадор Салах. „Министарство спољних послова Египта детаљно је сагледало све послове које сте урадили у протекле три и по године и било је веома изненађено посвећеношћу и професионалношћу коју сте показали. Зато сам вам заиста много захвалан за сав посао који сте урадили. Озбиљно, то мислим од срца. И завидим новом амба-

сатору који долази јер ће, сигуран сам, имати исти третман као и ја”, додао је амбасадор. На крају сусрета, директорка је Њ. е. амбасадору, господину Басел Салаху упутила честитке на именовању за помоћника министра спољних послова Арапске Републике Египта и пожелела му нове успехе у даљем раду.

The Ambassador of the Arab Republic of Egypt on a Farewell Visit to Dipos

On the occasion of the completion of his term in the Republic of Serbia, on August 21, 2025, the Director of our Company, Bojana Martinović, had the great pleasure of hosting the outgoing Ambassador of the Arab Republic of Egypt to Belgrade, H.E. Mr. Basel Salah. In a warm and friendly conversation, both sides expressed their great satisfaction with the long-standing cooperation between the Embassy of Egypt and our Company, as well as the fact that the Embassy of Egypt in Belgrade has had the privilege of using, for more than six decades, some of the most beautiful and monumental properties from the Dipos portfolio.

Director Martinović thanked His Excellency the Ambassador for the trust shown and the excellent cooperation with our Company, as well as for his personal contribution to the advancement and development of bilateral relations between the two traditionally friendly countries – Serbia and Egypt. ‘Our residence and embassy are two of the most beautiful buildings in the whole world. We are very proud of all the works and innovations we have carried out together with Dipos; I believe you have done an enormous job for us,’ stated Ambassador Salah. ‘The Ministry of Foreign Affairs of Egypt has thoroughly reviewed all the projects

you have completed over the past three and a half years and was greatly impressed by the dedication and professionalism you have demonstrated. That is why I sincerely thank you for all the work you have done. Truly, I mean it from the heart. And I envy the new ambassador who is coming, because I am certain he will receive the same treatment as I have,’ the Ambassador added. At the end of the meeting, the Director Martinović congratulated H.E. Ambassador Basel Salah on his appointment as Assistant Minister of Foreign Affairs of the Arab Republic of Egypt and wished him continued success in his future endeavors.

Запослени на тренинг радионици „Управљање стресом“

Свесни чињенице да здраво радно окружење позитивно утиче не само на продуктивност, већ и на ментално здравље и укупан квалитет живота запослених, поводом Светског дана менталног здравља, у сарадњи са МНГ Центром, организовали смо у нашим просторијама вишеструко користан тренинг „Управљање стресом“.

Уз помоћ стручњака, кроз практичне ве-

жбе и интерактивна предавања, научили смо да лакше препознајемо синдром сагоревања, разликујемо пасивну, агресивну и асертивну комуникацију и стекли корисне алате за управљање временом, стресом и сопственим емоцијама. Настављамо да подржавамо стручно усавршавање, професионални и лични развој наших запослених који су најважнији ресурс нашег Друштва.

Training Workshop on ‘Stress Management’ Held for Our Employees

Aware of the fact that a healthy work environment positively affects not only productivity but also mental health and the overall quality of employees' lives, and on the occasion of World Mental Health Day, we organized, in cooperation with the MNG Center, a highly beneficial training workshop ‘Stress Management,’ held on our premises.

With the support of experts, through practical exercises and interactive lectures, we learned how to more easily recognize burnout syndrome, distinguish between passive, aggressive, and assertive communication, and acquire useful tools for managing time, stress, and our own emotions. We remain committed to supporting the continuous professional and personal development of our employees, who represent the most valuable resource of our Company.

Conference RISE 2025

‘A community in which women and men cooperate as equals—dignified, respectful, and without power struggles—is the only true path to building a sustainable future,’ stated Bojana Martinović, Director of Dipos, who, together with Deputy Director Ivana Milosavljević, attended the International Conference on the Political and Economic Empowerment of Women, Belgrade Women's Conference RISE 2025, held on September 30, 2025.

The conference, which gathered women from nearly all spheres of society, as well as ministers, diplomats, political leaders, experts, and business representatives across the world, was officially opened by Prime Minister Đuro Macut and Minister Tatjana Macura.

Panel discussions were held on practical strategies and structural reforms necessary to ensure meaningful representation of women at all levels of governance.

Belgrade Women’s Conference RISE 2025

„Заједница у којој жене и мушкарци сарађују равноправно, достојанствено, са поштовањем и без одмеравања снага, једини је прави пут развоја одрживе будућности“, изјавила је директорка “Дипоса” Бојана Мартиновић, која је са заменицом Иваном Милосављевић присуствовала 30. септембра 2025. на Међународној конференцији о политичком и економском оснаживању жена Belgrade Women's Conference RISE 2025. Конференцију која је окупила жене из готово свих сфера друштва, као и министре, дипломате, политичке лидере, експерте и привреднике из региона и света, отворили су премијер Ђуро Мацут и министарка Татјана Мацура. Након уводних обраћања, уследили су панели о практичним стратегијама и структурним реформама неопходним за обезбеђивање суштинске репрезентације жена на свим нивоима управљања,

женама и дипломатији, као и економском оснаживању жена и њиховом равноправном учешћу на тржишту рада и на руководећим позицијама.

Свечани пријем у Амбасади Републике Кипар

Амбасадор Републике Кипар у Србији Њ.е. Андреас Фотиу, приредио је 22. октобра 2025. године, свечани пријем поводом 65. годишњице независности Републике Кипар.

„Најсрдачније честитке братском народу Републике Кипар у име Друштва Дипос, као и у своје лично име. Дуга и плодна сарадња нашег Друштва и кипарске амбасаде у Београду, која траје већ 51 годину, само су део изузетно пријатељских односа наше две земље, историјске блискости и дубоког разумевања наших народа“, изјавила је директорка Дипоса Бојана Мартиновић, која је са заменицом, Иваном Милосављевић, присуствовала пријему.

Reception in the Embassy of the Republic of Cyprus

The Ambassador of the Republic of Cyprus to Serbia, H.E. Andreas Photiou, hosted an official reception on October 22, 2025, to mark the 65th anniversary of the independence of the Republic of Cyprus.

‘My warmest congratulations to the brotherly people of the Republic of Cyprus on behalf of the company Dipos, as well as in my own name. The long and fruitful cooperation between our company and the Embassy of Cyprus in Belgrade, which has lasted for 51 years, is just one aspect of the exceptionally friendly relations between our two countries, their historical closeness, and the deep understanding between our peoples,’ said Bojana Martinović, Director of Dipos, who attended the reception together with her deputy, Ivana Milosavljević.

Комплетно реновиран објекат у Дипломатској колонији

На непокретности у Дипломатској колонији бр. 18 наше Друштво извело је комплетно реновирање постојећег објекта укључујући и спољашње уређење.

Радови су обухватили замену кровног покривача, а у циљу побољшања енергетске ефикасности, извршено је утопљавање објекта уградњом термоизолације на фасади, као и заменом комплетне фасадне столарије.

Унутрашњост објекта доживела је темељно освежење: осим што је замењена и унутрашња столарија, извршена је замена свих слојева на терасама и подовима унутар објекта као и зидних и плафонских облога, инсталација водовода и канализације у купатилима, електроинсталација и унутрашње инсталације грејања.

Постављена је нова електрогалантерија, а уграђена је и кухиња, која ће додатно употпунити функционалност простора. Спољашње уређење подразумевало је изградњу бетонских тротоара, извршено је асфалтирање колског приступа, уградња заливног система као и формирање травњака сетвом семена уз садњу украсних биљака. Овим радовима објекат у портфолију на-

шег Друштва је добио савремени изглед и унапређене техничке карактеристике, уз пуно поштовање естетских, професионалних и функционалних стандарда.

Уколико сте заинтересовани за живот или рад у некој од непокретности из нашег портфолија, посетите наш сајт www.dipos.rs или нам се обратите путем е-мејла: office@dipos.rs или zakup@dipos.rs. Биће нам задовољство да организујемо разгледање расположивих некретнина, а посебно да заједно са вама одаберемо управо ону у којој ћете се осећати као код куће. Јер ми смо „Дом за цео свет“.

Completely Renovated Property in the Diplomatic Colony

At the property located at No. 18 Diplomatic Colony, our Company has carried out a complete renovation of the existing building, including the landscaping of the surrounding area. The works included the replacement of the roof covering. In order to improve energy efficiency, thermal insulation was installed on the façade, and all exterior joinery was replaced. The interior of the building underwent a thorough facelift: in addition to replacing the interior joinery, all layers on the terraces and interior floors were replaced, as well as wall and ceiling coverings. Plumbing and sewage installations in the bathrooms, electrical installations, and indoor heating installations were also renewed.

New electrical fittings were installed, and a kitchen was built in, further enhancing the functionality of the space.

Exterior works included the construction of

concrete walkways, paving of the driveway, installation of an irrigation system, and the formation of a lawn by seeding, accompanied by the planting of ornamental plants. Through these works, the property in our Company's portfolio has gained a modern appearance and enhanced technical features, all while fully respecting aesthetic, professional, and functional standards.

If you are interested in living or working in one of the properties from our portfolio, please visit our website at www.dipos.rs or contact us via email at: office@dipos.rs or zakup@dipos.rs. ‘We would be pleased to arrange a viewing of available properties and, in particular, to help you select the one that will make you feel truly at home. Because we are your Home for the Whole World’.

НАША ПРЕПОРУКА
СУ НАШИ ЗАКУПЦИ

*Our Clients Are Our
Best Recommendation*

ДИПЛОМАТСКО КОНЗУЛАРНА
ПРЕДСТАВНИШТВА
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

DIPLOMATIC AND CONSULAR
MISSIONS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

	АЛБАНИЈА
Albania		КОНГО
Democratic
Republic
of the Congo
	САД
United States		КУБА
Cuba
	АРГЕНТИНА
Argentina		ЛИБАН
Lebanon
	БЕЛОРУСИЈА
Belarus		ЛИБИЈА
Libya
	БРАЗИЛ
Brazil		МЕКСИКО
Mexico
	ДАНСКА
Denmark		МЈАНМАР
Myanmar
	ЕГИПАТ
Egypt		ПАЛЕСТИНА
Palestine
	ИНДИЈА
India		СОМАЛИЈА
Somalia
	ИЗРАЕЛ
Israel		РУСИЈА
Russia
	КИНА
China		ТУНИС
Tunisia
	КИПАР
Cyprus		ЦРНА ГОРА
Montenegro

СРБИЈА И КИПАР

65 година искреног пријатељства

Србија и Република Кипар обележавају ове године 65 година од успостављања дипломатских односа, што је уједно и прилика за подсећање на 51 годину сарадње Друштва „Дипос“ са кипарском амбасадом

RS ИАКО ЈЕ КИПАРСКА АМБАСАДА У БЕОГРАДУ званично основана 1971. године, дипломатски односи Републике Кипар и Републике Србије постоје у континуитету од 1960. године, што је потврда изузетно блиских односа које Београд и Никозија граде деценијама, а који су последњих година добили нов и снажан импулс. Трајању и јачању узајамних веза двеју држава са посебном пажњом доприноси и Друштво „Дипос“, које већ 51 годину сарађује са Републиком Кипар.

Од када је почела са радом, кипарска амбасада као и резиденција смештене су у једном од најпрестижнијих делова Београда, Дипломатској колонији, која је важан део портфолија непокретности којима управља наше Друштво.

„Овај јубилеј не само да истиче трајност нашег партнерског односа већ и наглашава изузетан ниво услуге и подршке коју смо добили. Током протеклих година, када су се увећавале потребе Амбасаде, наш однос са ‘Дипосом’ се мењао и увек је био праћен чврстом подршком и одговарањем на све наше потребе. Наша сарадња је увек била на обострано задовољство, то су наши пријатељи и сарадници“, изјавио је, поводом пола века сарадње „Дипоса“ и Амбасаде Републике Кипар, амбасадор у Београду Андреас Фотију.

Међутим, дуга и плодносна сарадња и пријатељство Друштва „Дипос“ и кипарске амбасаде у Београду само су део великог мозаика блиских веза Србије и Кипра. Још од када је тадашња Фе-

деративна Народна Република Југославија 1960. признала независност Републике Кипар, узајамни односи су кренули узлазним током. Антологијска је сарадња Тита и архиепископа Макариоса, који је 1961. године приликом боравка у Београду на Првој конференцији Несврстаних земаља, добро упознао наш народ али и водио литургију у Саборној цркви. Србија није заборавила ни помоћ Кипрана током тешких деведесетих година, санкција и међународне изолације. Такође, политичка, дипломатска и економска сарадња са Никозијом је у успону, што је потврда квалитетног рада и високог нивоа разумевања.

Основ српско-кипарских односа је заједничко поштовање међународног права, суверенитета и територијалног интегритета. Узајамна подршка постоји још од времена када је Београд подржао Кипар, нарочито када је подељен 1974. године.

Република Кипар за Републику Србију представља веома важног партнера у борби за очување националних интереса, превасходно територијалног интегритета и суверенитета, док Србија снажно подржава суверенитет и територијални интегритет Републике Кипар, како на копну тако и на мору.

Кипар је од самог почетка искрено подржавао и тежње Србије да постане део ЕУ, а интензивирана је и сарадња у области одбране, туризма и културе о чему говори и чињеница да је Кипар потврдио учешће и на ЕХРО 2027. ♦

Амбасада Кипра једна је од непокретности којом управља друштво „Дипос“

The Embassy of Cyprus is one of the properties managed by the company Dipos

SERBIA AND CYPRUS 65 Years of Sincere Friendship

This year, Serbia and Cyprus are celebrating 65 years of diplomatic relations, which is an opportunity to remember the 51 years of Dipos's cooperation with the Embassy of Cyprus

EN **EVEN THOUGH THE CYPRIOT EMBASSY IN** Belgrade was officially established in 1971, the diplomatic relations between the Republic of Cyprus and the Republic of Serbia have existed since 1960, which confirms the remarkably close relations that Belgrade and Nicosia have been building for decades, which have in recent years gained a new and strong momentum. The duration and strengthening of mutual relations between the two countries have been carefully supported by Dipos, which has cooperated with the Republic of Cyprus for 51 years.

Since its establishment, the Embassy of Cyprus and the ambassador's residence have been located in one of the most prestigious parts of Belgrade, the Diplomatic Colony, which is an important part of the real estate portfolio managed by our company.

'This anniversary is not only a reflection of the duration of our partnership, but also highlights the remarkable level of service and support we have received. Over the years, as the needs of the embassy grew, our relationship with Dipos evolved and was always accompanied by strong support and responsiveness to all of our needs.

Our cooperation has always been a pleasure, and we see Dipos as our friends and partners, stated Ambassador of Cyprus, Andreas Photiu, on the occasion of fifty years of cooperation between Dipos and the Embassy of Cyprus.

However, the long and fruitful cooperation and friendship between Dipos and the Embassy of Cyprus in Belgrade is just part of the larger mosaic of close ties between Serbia and Cyprus. Ever since the former Federal People's Republic of Yugoslavia recognised the independence of the Republic of Cyprus in 1960, mutual relations have been on the rise. The iconic cooperation between president Tito and Archbishop Makarios was solidified in 1961 when Makarios visited Belgrade for the First Conference of Non-Aligned Countries, got to know our people well, and led a liturgy in the Cathedral Church of Saint Michael the Archangel in Belgrade. Serbia still remembers the aid that came from Cyprus during the difficult period in the 1990s, when Serbia was under sanctions and international isolation. Also, political, diplomatic, and economic cooperation with Nicosia has been rapidly improving, which is a confirmation of high-quality efforts and a high level of understanding between the two countries.

The foundation of Serbian-Cypriot relations is mutual respect for international law, sovereignty, and territorial integrity. The mutual support has existed since the time when Belgrade showed their support for Cyprus, especially when it was divided in 1974.

For the Republic of Serbia, the Republic of Cyprus is a very important partner in the struggle to preserve its national interests, mostly its territorial integrity and sovereignty, whereas Serbia strongly supports the sovereignty and territorial integrity of the Republic of Cyprus, both on land and at sea.

Ever since the beginning Cyprus has sincerely supported Serbia's aspirations to become part of the European Union, and in recent years cooperation has been intensified in the fields of defence, tourism, and culture, as evidenced by the fact that Cyprus has confirmed their participation in the EXPO 2027 exhibition. ♦

Слава

Почаст светитељу, празник породице

Крсна слава је један од најважнијих елемената српског духовног идентитета и израз дубоке вере и традиције. То је празник српске породице и сваког човека, израз молитвене захвалности, али и прилика за традиционално окупљање најближих. Слава је вером надахнута душа српског народа и његова нит до неба

Икона
свештеника,
заштитника,
свећа, славски
колач, житије и
вино, уз свечано
уређен славски
сто, чине главне
елементе овог
породичног
празника

Slava

Honour to the Patron Saint, Family Celebration

The slava is one of the most important elements of Serbian spiritual identity and an expression of deep faith and tradition. It is a celebration of Serbian families and each individual, an expression of gratitude through prayer, and an occasion for the traditional gathering of closest relatives. Slava is the soul of the Serbian people inspired by faith and the thread that connects them to heaven

The icon of
the patron
saint, candle,
ceremonial bread,
cooked wheat,
wine, and the
lavishly laid out
table constitute
the main elements
of this family
festivity

RS

Ако би се тражило најупечатљивије обележје српског народа, његов најдубљи обичај, јасан знак распознавања међу другим народима и аутентичан израз његове вере и духовности, без сумње би то била - крсна слава. Она чини духовни идентитет српске породице и сваког човека, израз је молитвене захвалности, али и прилика за традиционално окупљање најближих. Слава је, како се често каже, вером надахнута душа српског народа и његова нит до неба. А као и сваку светковину прати је низ старих обичаја, гастрономска раскош и радост свих чланова свечарске породице.

Слава се најчешће одређује као израз молитвене захвалности светитељу – породичном патрону или сећање на најважније догађаје из историје хришћанства. У практичном исповедању вере, слава је чин прослављања Бога и његове благодети којом дарује сваког члана породице. Истовремено, то је и чин сећања на претке и све покојне чланове породице који су у свом времену изражавали захвалност ис-

том свецу заштитнику. Слава је празник који повезује садашњост и прошлост, живе и давно упокојене, породицу и сву безвремену хришћанску васељену. Према народној традицији, крсна слава преноси се са колена на колена, са оца на сина, док жене удајом узимају мужевље-ву славу.

СИМБОЛ ИДЕНТИТЕТА

Аутентична светковина, дубоко укореењена у хришћанској духовности српског народа, не само што се пажљиво чува у породичном памћењу, већ је препозната и као благо целог човечанства. Уврштена је у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа Србије, а потом, пре више од деценије, уписана и у Унесков Регистар нематеријалног културног наслеђа човечанства.

Тиме је крсна слава добила и званично међународно признање као жива пракса која превазилази границе једног народа и држава у којима он живи. Слава је тако постала глобални симбол породичног идентитета, друштвене солидарности и поштовања предака. У савременом свету који се убрзано мења и лако заборавља своје темеље, слава је и сведочанство о томе како један народ чува своје корене и идентитет – свечано, скромно и са дубоком вером.

“Други народи православни славе свој имендан или свој рођендан, а ми, ето, слаavimo своју славу. У ствари, слава је и имендан и рођендан, али не појединца, него целе породице, целог племена. То је наш духовни рођендан, установљен као успомена на дан кад су наши преци постали хришћани, ушли у Цркву Божју и на тај начин рођени духовно. И имендан, јер су се од тада назвали хришћани и до данас то остали”, речи су патријарха српског Павла, из његове популарне књиге – православног приручника под називом „Да нам буду јаснија нека питања наше вере“.

Поред тога што је крсна слава верски празник, она свакако има и социјалну функцију а њена естетика, која није само визуелни доживљај, добро је позната и у крајевима где не живи српски народ. У српским домовима, тога дана у част светитеља приноси се славски колач, обредни хлеб украшен печатима са словима „ІС ХС NІ KА“ („Исус Христос побеђује“) и другим симболичним украсима за здравље и благостање породице. Жито (кољиво) је симбол вечног живота и васкрсења, док славска свећа, чији пламен осветљава дом, симболизује Христову светлост.

Слава је непотпуна без црквеног обреда сечења славског колача са свештеником, читања молитви и исказивања захвалности светитељу.

EN

If one were to seek the most striking trait of the Serbian people, their oldest custom, a clear mark of distinction among other nations and an authentic expression of their faith and spirituality, this would undoubtedly be the family slava celebration. It makes up the spiritual identity of Serbian families and every individual, it is an expression of gratitude through prayer, and an occasion for the traditional gathering of closest relatives. It is often said that the slava is the soul of the Serbian people inspired by faith and the thread that connects them with heaven. Just like any other celebration, it is accompanied by a set of old customs, gastronomic richness and joy shared by all members of the family that celebrates.

The slava is usually defined as an expression of gratitude through prayer to the family patron saint or the remembrance of the most important events in the history of Christianity. In the practical confession of faith, the slava is an act of celebrating God and His grace that is bestowed on each family member. At the same time, it is an act of remembering ancestors and all deceased family members who in their time also expressed gratitude to the same patron saint. The slava is a celebration that connects the present with the past, the living with the long-deceased, family with the entire timeless Christian universe. According to popular tradition, the slava celebration is passed down from generation to generation, from father to son, whereas women take their husbands' slava upon marriage.

A SYMBOL OF IDENTITY

This authentic celebration, deeply rooted in the Christian spirituality of the Serbian people, is not only carefully preserved in family memory, but has been recognised as a treasure of all humanity. It was included in the national registry of intangible cultural heritage of Serbia, and more than two decades ago it was added to the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.

This is how the slava celebration gained international recognition as a living practice that transcends the borders of nations and countries. The slava thus became a global symbol of family identity, social solidarity and respect for ancestors. In a constantly changing modern world, which easily forgets its roots, the slava is also a testimony to how a nation protects its origins and identity – solemnly, modestly, and with deep faith.

Other Orthodox peoples celebrate their name day or birthday, and we celebrate our patron saint. Actually, the slava is a name day and birthday as well, just not of an individual, but of the

whole family, the whole tribe. It is our spiritual birthday, established in memory of the day when our ancestors became Christians, entered the Church of God and were thus born spiritually. It is also a name day, since we have since come to be known as Christians', writes Serbian Patriarch Pavle in his popular book – Orthodox manual entitled *Explaining Some Aspects of Our Faith*.

Even though the slava is a religious celebration, it certainly plays a social role. Its aesthetic, which is not only a visual experience, is also well-known in parts where there are no Serbs. In Serbian homes, on that day, the slava *kolač* is offered to the patron saint. It is a ceremonial bread decorated with seals bearing the 'IC XC NI KA' insignia ('Jesus Christ conquers') and other symbolic decorations for the health and well-being of the family. The koliva boiled wheat (*koljivo*) is a symbol of eternal life and resurrection, whereas the slava candle, whose flame lights up the home, symbolises the light of Christ.

No slava is complete without a church ceremony to cut the ceremonial bread with a priest, reading prayers, and expressing gratitude to the saint. Church fathers do not separate this ritual from the Divine Liturgy or receiving Holy Com-

Једна фамилија – више слава

Прослављање кућног патрона датира у дубоку прошлост сваке породице, али то није апсолутно правило. Многе породице, у фази раздвајања традиционалне породичне задруге, као и бројних историјских миграција, мењале су крсне славе иако су исконске задржавале важно место у породичној култури сећања. Од средњег века, као и у новије време, велики број српских породица преузео је као крсну славу дан установљен као сећање на Светог Саву, утемељивача самосталне српске цркве. На сличан начин, крсна имена су постајали и свети краљеви из династије Немањића. Новопридошле у православну веру, као и све који су стицајем историјских неприлика изгубили славе предака, у случају да немају личних жеља, Српска православна црква упућује да за крсну славу узимају Светог Саву или Видовдан, односно Светог мученика кнеза Лазара и све Свете српске мученике, као својеврсни пансрпски национални празник.

One Family – Multiple Slavas

Celebration of the patron saint dates back to the ancient past of every family, but this is not set in stone. Many families, as a result of breaking up of traditional family communities or numerous historical migrations, had to change their patron saints, although the original ones are still fondly remembered in their family culture. Since the Middle Ages, many Serbian families chose Saint Sava, the founder of the autonomous Serbian church, as their patron saint. Similarly, holy kings from the Nemanjić dynasty also became family patron saints. Newcomers to the Orthodox faith and all those who lost the slavas of their ancestors in historical turmoil, were instructed by the Serbian Orthodox Church to choose either Saint Sava or Saint Vitus (Vidovdan – day of Holy Martyr Lazar and all Serbian martyrs), which is a pan-Serbian national celebration.

Сведок трајања и траг порекла

Једна од најважнијих карактеристика крсне славе у српском народу јесте њено наслеђивање, са оца на сина, без изузетка и без обзира на (не) прилике, што јој даје изузетну етнографску и генеалогску вредност. Српски народ је дуго задржао средњовековну, у основи племенску, традицију коришћења само личног и имена родитеља или фамилије. Бројне сеобе, историјска искушења, ратови и уништавање материјалних трагова брисали су породични идентитет генерација наших сународника. Најпоузданији путоказ за утврђивање порекла, постојбине, ширих сродника, ма где живели, управо је крсна слава. Она је константна, само у изузетним случајевима променљива и нераскидиви део породице, док год она постоји.

Црквени оци овај ритуал не одвајају од Свете литургије и примања Свете тајне причешћа, чиме се заокружује духовни аспект крсне славе, уз молитву укућана и благослов свештеника.

ПОРЕКЛО КРСНЕ СЛАВЕ

Порекло српске славе није до краја расветљено и многи научници га тумаче различито, али углавном се слажу да свој корен има у давној словенској прошлости. Чувени етнолог и истраживач веровања српског народа Веселин Чајкановић сматра да је крсна слава преузета из старе српске претхришћанске религије. Према Чајкановићу, крсна слава (крсно име) је у својој суштини помен, тј. слава прецима. Преласком у хришћанство овај благи дан мења своју форму, а донекле и суштину – култ предака измешта се у домен традиције, а духовно средиште заузима светитељ – заштитник дома.

Савремени етнологи датирају крсну славу у немањинско доба. Хришћански карактер овом обреду највероватније је дала је осамостаљена, аутокефална црква почетком 13. века када је, највероватније под личним утицајем првог српског архиепископа Саве, промењена пракса жртвовања, када се први пут јављају колач, жито или кољиво, које су свештеници благосиљали. Обред какав се примењује данас Српска црква је дефинисала 1862. године, за време митрополита београдског Михаила.

Иако је славски црквени обред јасно одређен, као и целокупни смисао славе, њена лепота је и у мноштву различитих народних обичаја, који често имају локални карактер. Не смемо заборавити да је крсна слава обележје српског народа који живи на широком подручју Балканског полуострва. Срби је славе од Словеније и Мађарске, преко Хрватске, Црне Горе, Босне и Херцеговине до Албаније и Северне Македоније. Славску свећу пале и породице у Румунији, северној Грчкој, чак и у појединим деловима Бугарске, као и у разутјеној српској дијаспори која се простира на безмало свим континентима.

Крсна слава се прожима са готово свим хришћанским празницима понајвише Божићем и Васкрсом, као највећим и симболичком најзначајнијим светковинама. Отуд обичаји у појединим деловима Србије, Херцеговине и Црне Горе да се на крсну славу бере цвеће, плету венци и њима украшавају славске свеће, али и врата и прозори дома. Такође, у јужном Поморављу и на Косову и Метохији пече се више славских колача који се намењују не само патрону већ и путницима намерницима, покојницима...

Окупљање за свечаним ручком или вечером саставни је део народног празника. Према Чајкановићу и овај део славског ритуала има двојак корен. Повезује се са древним култом жр-

Древни је обичај да домаћин током славској ручка не седе за сто са ђосиима, већ да их „говори“, односно ђослужује. Тим чином он не исказује ђошћивање само ђрема особама за столом, већ и ђрема кућном ђајроу која ђрославља

Слава је уписана у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа Србије, а уписана је и у Унесков Регистар нематеријалног културног наслеђа човечанства. Тиме је добила и званично међународно признање као жива пракса и глобална вредност

The slava is included in the National Registry of Immaterial Cultural Heritage of Serbia and UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. This gives it an official international recognition as a living practice of global value

munion, which complements the spiritual aspect of the slava, with prayer of household members and blessing from the priest.

THE ORIGIN OF THE SLAVA

The origin of the Serbian slava has not been fully explained and there are different interpretations by various scientists, who mostly agree that the custom is rooted in ancient Slavic past. The famous ethnologist and researcher of Serbian customs, Veselin Čajkanović, believes that the slava was taken over from the old Serbian pre-Christian religion. According to Čajkanović, the slava celebration is essentially a remembrance or a celebration of the family's ancestors. In accepting

Christianity, this feast changed its form and essence to some extent, as the spiritual core shifted to the patron saint – protector of the home.

Modern ethnologists date the slava back to the Nemanjić period. The Christian character of the ceremony was most probably provided by the autonomous, autocephalous church in the early 13th century, when, probably under the personal influence of the first Serbian Archbishop Sava, the practice of sacrifice was changed and the practice of blessing ceremonial bread and koliva was introduced. The ceremony as it stands today was defined by the Serbian Church in 1862, during the time of Belgrade Metropolitan Mihailo.

Even though the slava religious ceremony is clearly defined, as is the entire purpose of the slava, its beauty lies in the multitude of different traditional customs, often local in character. We should bear in mind that the slava is a trademark of the Serbian people living in the wide area of the Balkan peninsula. Serbs celebrate it from Slovenia and Hungary, across Croatia, Montenegro, Bosnia and Herzegovina, all the way to Albania and North Macedonia. Candles that accompany the slava celebration are also lit by families in Romania, northern Greece, even in parts of Bulgaria, and all over the scattered Serbian diaspora that is present in almost all continents.

The slava is intertwined with almost all Christian holidays, mostly Christmas and Easter, being the greatest and symbolically most important. That is why in parts of Serbia, Herzegovina, and Montenegro people pick flowers and make wreaths to decorate the slava candle and the doors and windows of the home. Also, in the southern Pomoravlje region and in Kosovo and Metohija, several ceremonial breads are baked which are dedicated not only to the patron saint, but also travellers, the deceased, etc.

Gathering over a festive lunch or dinner is the integral part of the holiday. According to Čajkanović, this part of the slava ritual has a dual origin. It is connected with the ancient cult of sacrifice, but in the Christian interpretation also with the Last Supper and the early Christian Agape love feast. The communal meal was

A Witness to Continuity and a Trace of Origin

One of the most important characteristics of the slava in the Serbian people is the fact that it is passed on from father to son, without exception, and regardless of any circumstances, which gives it an exceptional ethnographic and genealogical value. The Serbian people have kept their medieval, basically tribal tradition of using only their first name and family name. The many migrations, historical trials and tribulations, wars and destruction of material traces erased the family identity of generations of our compatriots. The most reliable indicator to determine someone's origin, native land, distant relatives, wherever they may be, is the patron saint. It is a constant that is changed only in extreme circumstances, which is an inseparable part of a family, for as long as it exists.

тве, али у хришћанској интерпретацији и са Тајном вечером и ранохришћанском трпезом љубави – агапе. Заједничком обеду првобитно су присуствовали чланови породице, најближи рођаци и комшије, да би се временом круг славских гостију знатно проширио. На савременим славама за столом су и кумови, широк круг пријатеља, колеге, као и сви у чијем обележавању њихове славе домаћин узима учешће. Баш та узајамност и интимна повезаност крсном славом, празновању даје посебну драж и лепоту.

НАЈЧЕШЋЕ СЛАВЕ

„Свети Никола је слава целог српског народа. Половина слави, а друга половина иде на славу“, често се чује сваке године у децембру, када се празнује Свети епископ Мирликијски Никола Чудотворац, једна од најчешћи крсних имена у српском народу.

Међу светитељима који су патрони највећег броја српских породица су Свети Никола Чудотворац (19. децембар), Свети Јован Крститељ (20. јануар), Свети Ђорђе (6. мај), Свети Лука (31. октобар) и Свети арханђел Михаило (21. новембар). Сваки од ових светаца има свој дан у календару, а датуми који славе успомену на њих истински су народни празници, прожети љубављу, поштовањем, дружењем, весељем, честитањем...

Остало је забележено да су Немањићи славили Светог Стефана, Карађорђе Светог Климента, Обреновићи Светог Николу, Петровић-Његоши Светог Ђорђа баш као и породица Николе Тесле који је често говорио да је и Свети Никола један од његових најбољих пријатеља.

Познато је да и свака црква, село или град имају своје славе као и да су заштитници лекара Свети Козма и Дамјан, винара и виноградар Свети Трифун, ваздухопловаца Свети архангел Михаило, а морепловаца и путника Свети Никола. Одлуком Совјета Књажевства Србског, 1840. године, школе су као своју славу почеле да обележавају Светог Саву.

СЛАВСКИ ОБИЧАЈИ

У домену обичаја, слава је прилика да се дом у коме се слави посебно уреди и обнови, а за домаћицу да у пуном сјају представи своје кулинарско умеће. Зато су славске трпезе раскошно постављене и аранжиране. Тога дана износе се најбољи столњаци, најлепши есцајг и чаше, а столови блистају од сјаја прибора за јело, цвећа и декорација. Древни је обичај да домаћин током славског ручка не седа за сто са гостима, већ да их „двори“, односно послужи. Тим чином он не исказује поштовање само према особама за столом, већ посебно према

кућном патрону кога прославља.

Славски протокол је идентичан без обзира на место прославе, светитеља који се прославља, имовно стање свечарске породице... Гости на улазу у дом или испред њега дочекује домаћин, који прима честитке. Потом следи мали обред исказивања поштовања патрону – узимање делића освећеног жита и вина, као и кратка молитва са жељом за здравље и напредак дома који слави. Потом следи заузимање места за славским столом, здравице и заједничко обедовање.

Строго је правило да храна на славама које се обележавају у дане поста обавезно мора бити посна, припремљена на уљу и без икаквих намирница животињског порекла. Савремене славе у српским домовима праве су гозбе на којима доминирају српски специјалитети, употпуњени појединим јелима која су се спонтано одомаћила на трпезама. Некадашње грађанске славе, насупрот данашњој пракси, подразумевале су сасвим скромно послужење чашицом пића и колачима. Али уз раскош здравица, лепих жеља и разговора блиских пријатеља и сродника.

Колико је снажан дух славе сведочи и што се у данашњици светитељ заштитник прославља и у компанијама, спортским клубовима, јединицама војске и полиције... Иако многи у томе виде само дух модерности, и то је сведочанство привржености традицији и древном слављењу светитеља за којег се верује да бди над свим верницима који му прилазе са вером, поверењем и захвалношћу. ♦

Међу свејшћјељима који су ѿајрони најсечеј броја срѣских ѿпородица су Свејши Никола Чудоѿворац, Свејши Јован Крсѣишћељ, Свејши Ђорђе, Свејши Лука, и Свејши арханђел Михаило

Cities, Churches, and Families Celebrate

The celebration of the patron saint is an integral trait of our people and an important factor in the identity of every Serbian individual, every family, church, and town, as evidenced by the following examples. The slava of the city of Belgrade is the Ascension Day. It is marked by a large procession on the city streets, which invokes the Grace of God for all of the city's inhabitants. The city of Kragujevac celebrates Saint George, while Niš celebrates Holy Emperor Constantine and Empress Helena. The Temple of Saint Sava at Vračar celebrates their slava on the 27th January, in memory of its patron and a living icon of the Serbian people – Saint Sava. The President of Serbia, Aleksandar Vučić, celebrates Saint Nicholas as his family's patron, as does the Minister of Foreign Affairs, Marko Đurić. The Patriarch of the Serbian Orthodox Church, Porfirije, celebrates John the Baptist, on 20 January.

The patron saints of most Serbian families include Saint Nicholas the Wonderworker, John the Baptist, Saint George, Luke the Evangelist, and Saint Michael the Archangel

originally attended by family members, closest relatives, and neighbours, but in time the circle of people invited grew significantly. In modern day slavas, guests at the table include godparents, best men, maids of honour, wide number of friends, and all those that invite the host to their own slava celebration. It is this reciprocity and intimate connection through the slava that gives a special touch and appeal to the celebration.

THE MOST COMMON SLAVAS

‘Saint Nicholas is the slava of the entire Serbian people. One half of all Serbs celebrate, and the other half attends the celebration’, is a phrase often said every December, when Saint Nicholas the Wonderworker of Myra is celebrated, one of the most common family patron saints celebrated in the Serbian people.

The saints most often celebrated by Serbian families include Saint Nicholas the Wonderworker (19 December), John the Baptist (20 January), Saint George (6 May), Luke the Evangelist (31 October) and Saint Michael the Archangel (21 November). Each of these saints has their own dedicated day in the calendar, and the dates that celebrate their memory are genuine people's holidays, filled with love, respect, communion, joy, and congratulations.

According to historical records, the members of the Nemanjić dynasty celebrated Saint Stephen, Karadorde celebrated Saint Clement of Ohrid, the Obrenović dynasty celebrated Saint Nicholas, the Petrović-Njegoš family celebrated

МАГИЈА СРПСКОГ МОНМАРТРА

The Magic of Serbian Montmartre

Позната боемска улица у главном граду подсећа на париски Монмартр, римски Трастевере, прашки Жижков или Равал у Барселони. Али она је и нешто друго, велики кофер личних успомена, место где се грле и наздрављају Балкан и Подунавље, Оријент и Европа. Сматра се да је Београд место где је 1522. отворена прва кафана на тлу Старог континента

The famous bohemian street in the capital is reminiscent of the Montmartre in Paris, Trastevere in Rome, Žižkov in Prague, or El Raval in Barcelona. But it is also something else – a large suitcase filled with personal memories, the place where the Balkans and the Danube, the Orient and Europe embrace and toast to each other. It is believed that Belgrade was the place where the first kafana in the Old Continent was opened in 1522

RS

„Ко уме да воли, не би требало ништа друго да ради. Београд се воли сваког дана, помало, стално и упорно. На кашичицу, тачно одређену дозу три пута дневно. Ко успе да га заволи, имаће награду. Београд уме да узврати љубав.“

Ова луцидна и духовита минијатура Душка Радовића, чувеног писца, песника и доброг духа главног града, подједнако важи за Београд али и епицентар његовог друштвеног живота – Скадарлију. Ко је имао срећу да добро упозна престоничку авенију боемског живота, био довољно расположен и стрпљив да заволи њен ехо, она му је то дарежљиво вратила, богатством најтананијих успомена. А бивало је епоха када је душа ове улице била неупоредиво шира од њене калдрме, увек спремна да прими свакога жељног да отворених очију усни сан изаткан смехом, шалом, виолинским гудалом и звоном додира винских чаша. Под условом да заборави на време, гледање на сат и свакодневицу.

„Најлепше дане у Скадарлији провео сам – ноћу“, записао је песник Августин Тин Ујевић, у своје време једна од златних ведета кафана поређаних од Трга републике до Бајлонијеве пијаче.

Тешко је описати Скадарлију. Упоређују је са париским Монмартром, личи на римски Трастевере, прашки Жижков или Равал у Барселони, иако је београдски боемски квартал знатно скромнији, па и суптилнији, од својих великих пандана. Наоко обична, нешто закривљена улица, попличана турском калдрмом, са мноштвом локала, оркестара и мириса специјалитета. На моменте делује као питорескна боемска улица европских градова, да би наједном променила лик и претворила се у оријентални сокак пун задимљених механа на балканској пади. Скадарлија је место где се грле и наздрављају Балкан и Подунавље, Оријент и Европа.

Београђани имају и дубоки лични однос према Скадарлији, која је за већину велики кофер успомена – на младост, љубав, успехе, нове године, дане предузећа, интимне и државне празнике.

Скадарлијски култ раскошних провода уз тамбурашку музику, вино, песму и српске специјалитете последњих деценија проширен је и ван граница Србије. Привилегију да први осете чар непатворене скадарлијске ноћи имали су посетиоци из иностранства и стране дипломате, које су домаћини радо доводили у „Три шешира“, „Два јелена“, „Има дана“ и друге ресторане. Одатле се легенда преселила у туристичке водиче, најпре на енглеском, а касније и на осталим језицима.

Споменик
Ђури Јакшићу
испред куће
у којој је
становао

*The monument
to Đura Jakšić
in front of the
house where
he lived*

Данас је ова улица незаобилазна тачка свих туриста и гостију Београда и место сусрета са незаобилазном београдском забавом.

Прича о Скадарлији као чувеном месту кафанског и друштвеног живота, почела је на једном другом месту, недалеко одатле, на тадашњем Позоришном тргу. Тачно иза споменика кнезу Михаилу, на месту данашњег Народног музеја, налазила се, скромна естетиком и инвентаром, али раскошна духом, кафана „Дарданели“. Главни ритам овој кафани давали су каламбури глумца Народног позоришта, као и свите уметника, новинара, градских боема и наравно – музичара. Градске власти су 1901. године одлучиле да сруше „Дарданеле“, а весела булумента преселила се мало даље – у скромне механе у Скадарској улици. Ту су већ радили „Три шешира“, „Два јелена“, „Златни бокал“, Велика и Мала пивара, да би се касније појавили и „Има дана“, „Два бела голуба“... Многи од сталних гостију су и станове нашли у околним кућама. И легенда је рођена.

Скадарлију су посећивали и описивали многи славни писци и песници: Ђура Јакшић, Бора Станковић, Јанко Веселиновић,

EN

Those who know how to love should not do anything else. Belgrade should be loved every day, slowly, steadily, and persistently. In small, precisely measured doses, three times a day. Those who succeed to fall in love with it will be rewarded. Belgrade knows how to love back.’

This lucid and witty miniature by Duško Radović, famous writer, poet and soul of the capital, applies to Belgrade and to the epicentre of its social life – Skadarlija. Those who had the good fortune to get to know the capital’s avenue of bohemian life, those open and patient enough to embrace its echo, were generously reciprocated with a multitude of subtle memories. And there were times when the spirit of this street was much bigger than the size of its paved surface, always ready to welcome anyone open to dreaming with wide-open eyes, enjoying the sound of laughter, joke, violin bows, and the ringing of wine glasses. Provided they forgot about time, checking the watch, or the everyday life.

‘My best days in Skadarlija were the nights’, writes poet Avgustin Tin Ujević, once one of the shining stars of kafanas stretching from the Republic Square to Bajloni Market.

It is difficult to describe Skadarlija. It is compared to the Montmartre of Paris, it looks like the Trastevere of Rome, Žižkov of Prague, or El Raval in Barcelona, even though the Belgrade neighbourhood is much more modest or subtle than its larger counterparts. It is a seemingly ordinary, somewhat curved street, paved with Ottoman-era cobblestone, lined with numerous restaurants, live music, and fragrant specialties. At times it looks like a picturesque bohemian street of a typically European city, and then it suddenly changes character and turns into an Oriental alley full of smoke-filled inns on the Balkan cobblestone. Skadarlija is the place where the Balkans and the Danube, the Orient and Europe, embrace and toast to each other.

Belgraders have a deep personal connection with Skadarlija. It is like a large suitcase full of memories for most – memories of one’s youth, love, successes, New Years, company celebrations, intimate and public holidays.

The Skadarlija cult of lavish celebrations with live tamburica music, wine, song, and Serbian specialties has in recent years spread outside of Serbia. The privilege to feel the charm of authentic Skadarlija nights was enjoyed by visitors and foreign diplomats who gladly brought their guests from abroad to restaurants such as ‘Tri šešira’ (The Three Hats), ‘Dva jelena’ (The Two Deers), ‘Ima dana’ (On Some Days), and many more. From there, the legend spread to tourist guides, first in English, and later in

other languages. Today, this street is a must-see for all tourists and guests of Belgrade and a meeting point with the unavoidable Belgrade entertainment.

The story of Skadarlija as a famous place of social life in kafanas started in another place, nearby, at the old Theatre Square. Just behind the monument to Prince Mihailo, on the site of today’s National Museum, there stood a modest but spiritually impressive kafana Dardaneli. The kafana pulsed in the rhythm of wordplay from the National Theatre actors and a slew of artists, journalists, city bohemians, and, of course – the musicians. In 1901, the city authorities decided to tear down the Dardaneli kafana, and the merry company moved to the modest inns on Skadarska Street. Restaurants that had already operated on the street include ‘Tri šešira’, ‘Dva jelena’, ‘Zlatni bokal’ (The Golden Chalice), ‘Velika’ and ‘Mala pivara’ (The Large and Small Brewery), later followed by ‘Ima dana’, ‘Dva bela goluba’ (The Two White Doves). Many of the regular guests found apartments in the nearby houses. And so, the legend was born.

SKADARLIJA WAS VISITED AND DESCRIBED BY many famous writers and poets, such as Đura Jakšić, Bora Stanković, Janko Veselinović, Laza Kostić, Jovan Dučić, Branislav Nušić, Sima Pandurović, Anton Gustav Matoš, Gustav Krklec, Rade Drainac, to name a few. They went to Skadarlija to find inspiration, love, friendship, comfort, and joy. Skadarlija was also the place where many literary evenings were held, along with recitals, exhibitions, concerts, and theatre shows, which attracted a lot of attention from the audience and critics. The famous Sofka Tinka Milošević would sing there, accompanied by the legendary bands of Aca Joksimović and Stevica Stevča Stamenković. The deep voice of famous actor Čiča Ilija Stanojević echoed together with the ringing laughter of actress Žanka Stokić and the witty remarks of Dobrica Milutinović.

Skadarlija was a place of both love and suffering. The famous song ‘Čuješ, čuješ, seko’ (*Can You Hear Me, Sister*), still played to this day, was supposedly dedicated to the famous artiste from Skadarlija, Sofka Nikolić Vasiljković. An unknown poet, head over heels in love with her, wrote the lyrics on a napkin in a Skadarlija restaurant one evening. In spite of the clear message, Sofka did not return his love, but made his song famous.

Between the old inns and simple gardens under the linden trees of Skadarlija, state affairs were conducted, agreements written, verses born, manuscripts edited, and newspapers published. A whole world lived, created, suffered, and rejoiced at the restaurant tables.

RS

Лаза Костић, Јован Дучић, Бранислав Нушић, Сима Пандуровић, Антон Густав Матош, Густав Крклец, Раде Драинац и други. Они су у Скадарлији налазили инспирацију, љубав, пријатељство, утеху и радост. Скадарлија је била и место где су се одржавале бројне књижевне вечери, рецитали, изложбе, концерти и представе, које су привлачиле велику пажњу публике и критике. Певала је чувена Софка Тинка Милошевић, уз пратњу легендарних оркестара Аце Јоксимовића и Стевице Стевче Стаменковића, орио се дубок глас чувеног глумца Чича Илије Станојевића, заједно са звонким смехом глумице Жанке Стокић и духовитим досеткама Добрице Милутиновића.

У Скадарлији се волело и патило. Позната нумера „Чујеш, чујеш, секо“, која се и данас често чује, према легенди, посвећена је славној скадарлијској уметници Софки Николић Васиљковић. Непознати песник, до ушију заљубљен у њу, написао је стихове једне вечери на салвети у скадарлијском ресторани. Софка му упркос јасној поруци није узвратила љубав, али је прославила његову песму.

Између старих „келнераја“ и једноставних башта под скадарлијским липама водили су се државни послови, писали уговори, рађали се стихови, уређивали рукописи и издавале новине. Цео један свет је живео, стварао, боловао и веселио се - за кафанским столовима.

Ова „златна ера“ Скадарлије, јединствена мешавина кафанског живота, бонвиванског стила и уметности преузета је као модел њене послератне ренесансе, када јој је трудом архитектата, урбаниста и градских отаца удахнут данашњи живот и естетика. Кућа у којој је живео Ђура Јакшић постала је дом песника и писца, рођен је фестивал „Скадарлијске вечери“, а за грб овог београдског боемског кутка узет је чувени жирадо шешир и knob-штап. Јеловници постају све дебљи, као и винске карте, претварајући некадашње кафане у места истинског хедонизма и српске гастрономије.

Познати сликар и књижевник Момо Капор имао је срећу, како је сам говорио, да један део свог живота станује у једној од зграда у Скадарској улици, у самом епицентру боемског живота. Са задовољством и сетом причао је касније како је безброј пута, нарочито лети, послушнвао пулс Скадарлије. Била је то заносна симфонија жагора гостију, реке шетача, звука ципела по калдрми и веселог женског смејања, обојен удаљеном музиком кафанских оркестара.

„Нешто ме је неодрживо привлачило да пођем тамо. Обично бих остављао све и силазио на сат, два у ‘Два јелена’ или ‘Има дана’. Уз

пола литре вина и сифон соде посматрао бих људе и упијао раскош свих тих звукова, мириса и мелодија. Била је то истинска чаролија којој сам толико пута био сведок и учесник“, писао је Капор.

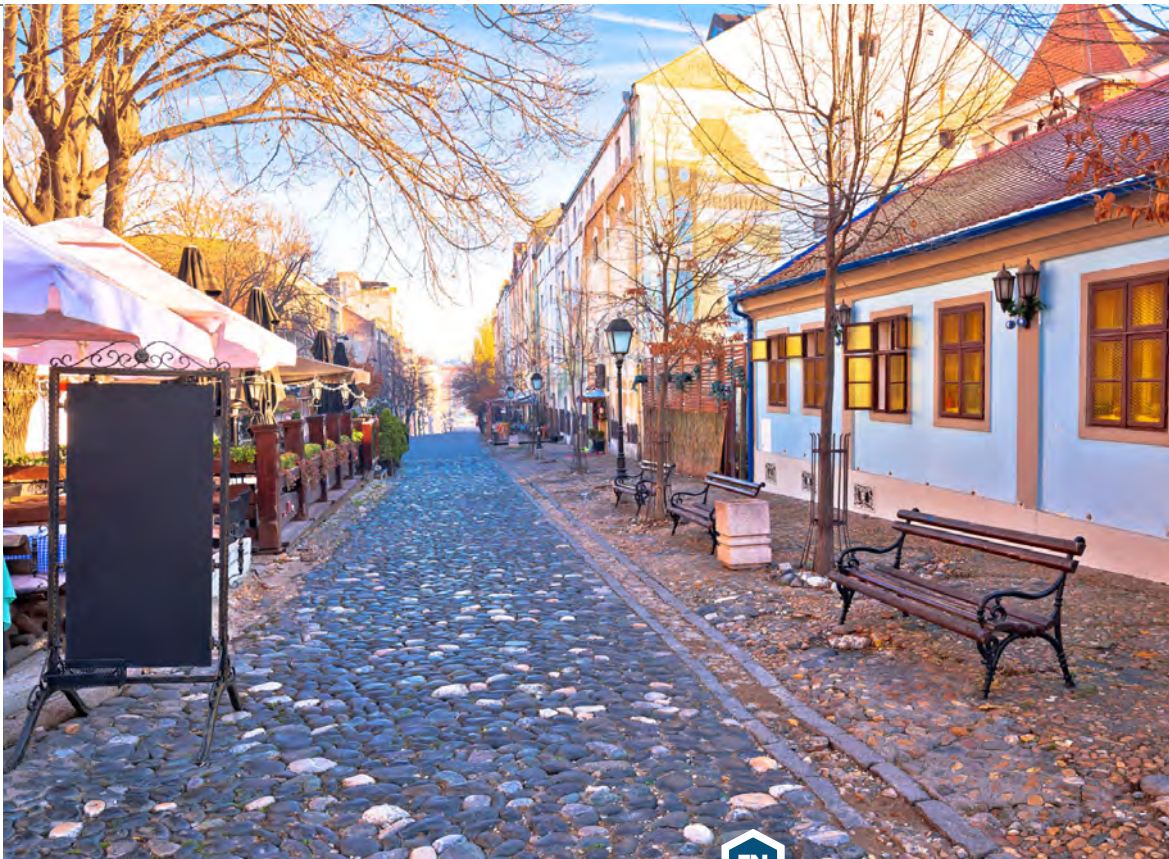
Београд се с правом поноси Скадарлијом, истичући је не само као место доброг провода, националне хране и пића, већ и аутентичног београдског духа. А он је од памтивека живео у кафанама, као централним местима друштвеног живота. Српска престоница у том смислу има престижно место. Јер прву кафану на тлу Европе отворили су Турци још 1522, годину дана након што су освојили Београд, и то негде на Јалији, на данашњем Дорћолу. У Цариграду је, на пример, прва кафана отворена тек 20 година касније, а Беч је своју морао да дочека још цео век.

Хроничар београдског кафанског живота Видоје Голубовић, аутор књиге „Механе и кафане старог Београда“, каже да је живот града на ушћу Саве у Дунав одувек био скопчан са кафанским животом.

„Највећи број гостионица и кафана отворен је крајем 19. и почетком 20. века. Град у неким статистичким проценама на педесет становника има по једну кафану или гостионицу. На Позоришном тргу, данас Тргу републике, у том периоду је било шеснаест кафана, а у Поенкареовој улици, данас Македонској, од 40 кућа 17 су биле кафане или гостионице. На Варош капији је било 12, на Теразијама 11, у Скадарлији седам, на Славији девет, у Дубровачкој улици, у доњем делу, 16 кафана и гостионица“, наводи Голубовић, објашњавајући да су, ма како се звале, кафане имале изузетно место у развоју друштвеног, привредног и културног живота Београда. ♦

И светске звезде – до зоре

Бројни међународни фестивали попут Феста, Битефа или Бемуса, као и жива послератна дипломатска и политичка активност, доводили су у скадарлијске ресторане истинске светске звезде филма, музике, па и политике. Било је ту и крунисаних глава, представника најмоћнијих светских држава, утицајних привредника. Калдрму повише Бајлонијеве пијаце газили су Вили Брант, Маргарет Тачер, Алберто Моравија, Сандро Пертини, Ђина Лолобриџида, Софија Лорен, Тина Тарнер, Џорџ Буш, краљ Хуан Карлос, Ален Делон, Џозеф Бајден... Сви они имали су прилику да макар кратко осете чаролију јединствене скадарлијске ноћи – привилегију Београђана, њихових гостију и истинских заљубљеника у боемију и дарове дружења.

EN

Престоница се с њравом њоноси Скадарлијом, истичући је не само као место доброг провода, националне хране и пића, већ и аутентичног београдског духа

The capital city is rightfully proud of Skadarlija, highlighting it not only as a place for fine entertainment, national food and drink, but also the authentic Belgrade spirit

International Celebrities up until Dawn

Numerous international festivals such as Fest, Bitef or Bemus, as well as the vibrant post-war diplomatic and political activities, brought true international stars of film, music, and politics to Skadarlija. There were also monarchs, representatives of the most powerful international countries, and successful businesspeople. The cobblestones close to Bajloni Market were treaded on by the likes of Willy Brandt, Margaret Thatcher, Alberto Moravia, Sandro Pertini, Gina Lollobrigida, Sophia Lauren, Tina Turner, George Bush, King Juan Carlos, Alain Delon, Joseph Biden, and many more. All of them had the opportunity to experience at least briefly the magic of unique Skadarlija nights – which are a privilege of Belgraders, their guests, and true lovers of bohemian life and gifts of companionship.

Belgrade is rightfully proud of Skadarlija, highlighting it not only as a place of entertainment, national food and drink, but the authentic Belgrade spirit. This spirit has existed in the kafanas, as central locations of everyday life, for ages. In that sense, the Serbian capital holds a prestigious position because the first kafana on European soil was opened by the Ottomans in 1522, a year after they conquered Belgrade, in the neighbourhood of Jaliya, modern-day Dorćol. In Istanbul, for example, the first kafana was opened only 20 years later, and Vienna had to wait for a whole century for its first coffee house.

The chronicler of life in Belgrade's kafanas, Vidoje Golubović, author of book *Inns and Kafanas of Old Belgrade*, says that the life in the city at the confluence of the Sava and the Danube has always been closely linked with the life in kafanas.

‘Most of the inns and kafanas were opened in the late 19th and early 20th centuries. According to statistics, the city had one kafana or inn for every 50 inhabitants. At the Theatre Square, today known as Republic Square, there were sixteen kafanas then, and on Poenkareova Street, today known as Makedonska Street, of the 40 houses, 17 were kafanas or inns. At the Varoš Gate there were 12, 11 at Terazije Square, 7 on Skadarlija, 9 on Slavija Square, 16 in the lower part of Dubrovačka Street’, Golubović says, adding that irrespective of their name, kafanas played an important role in the development of social, commercial, and cultural life of Belgrade. ♦

Српски светионик на Дунаву

Град који је, уз Карловце и Будим, пуна два века био један од кључних центара Срба у Угарској, насељен је у Великој сеоби 1690. године, и данас чува бројне трагове богате прошлости. Ова варош недалеко до Будимпеште била је жариште културе, просвете и националног духа, али и више од тога – место сусрета нашег народа са духом, културом и традицијом средње Европе

СЕНТАНДРЕЈА

Град кресе четири
православна храма, од којих
је највећа и најраскошнија
Саборна или Београдска црква,
чији барокни торањ доминира
панорамом Сентандреје

*The town boasts four
Orthodox temples, the largest
and most impressive of which
is the Cathedral Church or
Belgrade Church, whose
Baroque tower dominates
over the Szentendre skyline*

SZENTENDRE *Serbian Beacon on the Danube*

The town that was once one of the key Serbian locations in Hungary along with Sremski Karlovci and Buda was settled in the Great Migration of 1690 and still preserves many traces of its rich past. This town near Budapest used to be a focal point of culture, education, national spirit, and more – it was the point where Serbs encountered the spirit, culture, and tradition of Central Europe

RS

Сроман, скоро неприметан, али витак и елегантан, мраморни јонски стуб са гвозденим крстом на врху, на Дунавском корзу у Сентандреји, окружен веселим жамо-ром башта ресторана, један је од најважнијих споменика српског народа ван Србије. Он обе-лежава место где су мошти Светог кнеза Лазара Хребељановића спуштене на угарско тло у јесен 1690. године, чиме је српски народ у Великој сеоби пронашао нову домовину и симболично стекао другу кућу. Мошти Светог кнеза мучени-ка Лазара биле су не само успомена на оставље-ну отаџбину, већ и живо сведочанство некада-шње националне државности.

Око моштију кнеза Лазара никао је почет-ком 18. века нови живот у изгнанству, а Сен-тандреја је постала незванични главни град Срба у Угарској. На месту данашњег крста подигнута је прва црква брвнара, а недале-ко одатле било је и прво седиште патријарха Чарнојевића. У деценијама које ће уследити, варошица на Горњем Дунаву, повише Будима, постаће нови дом бројним прогнаницима из Старе Србије, али и највеће жариште српске уметности, просвете и националног духа. Зна-чај Сентандреје за српску историју и културу још је и већи – баш у овом подунавском граду српски народ се срео са средњоевропском тра-дицијом и институцијама. Зато академик Дин-ко Давидов, један од најбољих познавалаца свих прегнућа Срба после 1690. године, тврди да је овај град „поприште и исходиште првог српског европеизираног грађанског света“.

Данашња Сентандреја, као заустављена у времену - место је питеореских улица, шаре-них фасада, марципана и мушкатли, башта ре-сторана и соба за преноћиште, за српски на-род је много више од туристичке дестинације и излетишта. Реч је о месту ходочашћа и успо-мене на светла два века успона и напретка на-шег народа у доба најтамније отоманске оку-пације Србије. Колико је овај градић, удаљен двадесетак километара од Будимпеште, био важно упориште Срба у Угарској и данас све-доче бројне цркве, споменици, гробља, ико-ностаси, музејски предмети... Велики део ових материјалних трагова прошлости припада са-мом врху српске барокне уметности и заузи-ма најважнија места у антологијама културне баштине. Због свега тога, Сентандреја има је-динствено место у српској духовној култури.

Вишеслојност и вишедимензионалност Велике сеобе Срба 1690. године, једног од кључних догађаја наше историје, можда је најбоље описао историчар уметности и књижевник Милан Кашанин: „Нисмо ми, тражећи излаз на светску

Саборна - Београдска црква у Сентандреји

Cathedral – Belgrade Church in Szentendre

Обележје посвећено Вуку Караџићу

Monument dedicated to Vuk Karadžić

EN

A modest, barely noticeable, yet tall and elegant, marble Ionic pillar topped with an iron cross, located at the Danube promenade in Szentendre, surround- ed by the cheerful bustle of restaurant gardens, is one of the most important monuments of the Serbian people outside of Serbia. It marks the place where the relics of Holy Prince Lazar Hrebeljanović were laid on Hungarian soil in the autumn of 1690, when the Serbian people found their new home during the Great Migration. The relics of Holy Prince Martyr Lazar were not only a memory of the abandoned homeland but also a liv- ing testament to former national sovereignty.

The relics of Prince Lazar were the starting point for the new life of Serbs in exile in the ear- ly 18th century, and Szentendre became the un- official capital of Serbs in Hungary. On the site where the cross stands today, there once stood a wooden church. Nearby was the first seat of Pa- triarch Čarnojević. In the decades that followed, the little town on Upper Danube, north of Buda, was to become the new home for many exiles from Old Serbia and the biggest focal point of Serbian art, education, and national spirit. The importance of Szentendre for Serbian history and culture is even greater – it was in this town on the Danube that the Serbian people encoun- tered Central European traditions and institu- tions. That is why academician Dinko Davidov, one of the foremost experts on Serbian endeav- ours after 1690 claims that this town is the ‘stage and place from which the first Serbian Europe- anised urban life came to be’.

Today, Szentendre seems frozen in time – it is a place known for picturesque streets, col- ourful facades, marzipan delicacies, geraniums, restaurant gardens and guest rooms, but for the Serbian people it is much more than a tourist destination or a spot for daytrips. It is a place of pilgrimage and remembrance of the shining two centuries of progress and development of our people during the darkest times of the Ot- toman occupation of Serbia. The importance of this town, just twenty kilometres from Budapest, as a Serbian stronghold in Hungary is still evi- denced by the many churches, monuments, cem- eteries, iconostases, and museum artefacts. Most of these material traces from the past come from the pinnacle of Serbian baroque art and hold the most important positions in the anthologies of cultural heritage. These are the reasons why Sz- entendre has a unique place in Serbian spiritual culture.

THE MANY LAYERS AND DIMENSIONS THAT accom- pany the Great Migration of Serbs in 1690, one of the key events in our history, were perhaps best described by art historian and writer Mi- lan Kašanin: ‘In finding our way onto the global stage, we did not travel from Studenica to Hilan- dar and from Hilandar to Szentendre in vain, nor did we just sow our bones along the way. We also sowed ideas and beauty.’

Szentendre is a town crowned by churches, some of which are among the best examples of Serbian art following the Great Migration. De- vout Serbs gathered in as many as seven church- es, four of which remain Orthodox to this day.

The most impressive church in the town is the Cathedral Church of the Dormition of the Most Holy Theokotos, completed in 1756, which is still known as Belgrade Church. It rises in the very heart of the old Serbian settlement, fea- turing a tall Baroque bell tower. In the church’s courtyard is where one of the most significant Serbian church dignitaries, leader of the Second Migration of Serbs, Patriarch Arsenije IV Jova- nović Šakabenta is buried. The church contains an iconostasis of remarkable artistic value, made by Serbian masters under the influence of Ba- roque and early Classicism.

The Annunciation Church, built in 1731, is known for its tall façade and decorated bell tow- er. Even though it is known locally as the Greek Church, it is a Serbian Orthodox Church. Its pop- ular name comes from the fact that Serbian Or- thodoxy in Hungary at the time used to be des- ignated as the ‘Greek faith’. The Church of Saint Archangel Michael or Požarevac Church from 1746 stands on a hilltop with a view of the Dan- ube and the town. Its interior contains a carved

Милион туриста годишње

Савремена Сентандреја, шармантна и љупка барокна варош, постала је познато место за излете и бег од градске журбе. Сваке године некадашњу српску варош која сада броји око 26.000 становника посети око - милион туриста. Највише гостију је из Аустрије, Немачке, Италије, Француске... То је прилика и да се представи богато српско наслеђе овог града, које данас баштини Епархија будимска СПЦ, као и неколико српских организација које имају своје филијале и у овом граду. Према резултатима пописа, у Сентандреји живи мање од 50 Срба, али српски дух овога града није сасвим ишчезао. Велики број поклоника из Србије посећује Сентандреју, а овај град често је домаћин културно-уметничких манифестација које повезују Србију и Мађарску. Сентандрејским улицама одјекне често српско „добар дан“, а у репертоару мађарских оркестара који свирају у сентандрејским кафанама могуће је чути и „Тамо далеко“.

A Million Tourists Each Year

The contemporary Szentendre, a charming and delightful Baroque town, has become a famous destination for daytrips and escape from urban monotony. Each year, this once Serbian town with the population of around 26,000 is visited by around a million tourists. Most guests come from Austria, Germany, Italy, and France. This is an opportunity to showcase the rich Serbian heritage of the town which is today protected by the Buda Eparchy of the Serbian Orthodox Church, together with several Serbian organisations that have their branches in the town. According to census results, there are fewer than 50 Serbs living in Szentendre today, but the Serbian spirit of the town never fully disappeared. Many people from Serbia visit Szentendre, and the town often hosts cultural and artistic events that connect Serbia and Hungary. It is not unusual to hear the Serbian greeting ‘dobar dan’ on the streets of Szentendre, and the Hungarian bands playing in local restaurants often play traditional Serbian songs such as Tamo daleko (There, Far Away).

RS

сцену, узалуд ишли од Студенице до Хиландара и од Хиландара до Сентандреје, ни сејали путем само кости. Сејали смо и мисао и лепоту.“

Сентандреја је варош којој су круна цркве, а већина њих најбољи су сведок домета српске уметности после Велике сеобе. Верујући Срби окупљали су се у чак седам храмова, од чега су данас православна четири.

Најимпозантнији храм овог града је Саборна црква Успења Пресвете Богородице, завршена 1756. године, која се и данас свакодневно назива Београдском црквом. Уздиже се у самом срцу некадашње српске вароши, са високим барокним звоником, а у њеној порти почива један од најзначајнијих српских великодостојника, предводник Друге сеобе Срба, патријарх Арсеније Четврти Јовановић Шакабента. Црква чува иконостас изузетне уметничке вредности, дело српских мајстора под утицајем барока и ранокласицизма.

Благовештенска црква, саграђена 1731, позната је по својој високој фасади и декоративном звонику. Иако је у народу позната као Грчка црква, реч је о српској православној цркви, јер се српско правослађе на простору Угарске у том добу често означавало „грчком вером“. Црква Светог архангела Михаила или Пожаревачка црква из 1746, стоји на узвишењу са кога се пружа поглед на Дунав и град, а у њеној унутрашњости налази се иконостас у дуборезу, карактеристичан за српске уметнике 18. века.

Духовно наслеђе ових храмова сабрано је у некадашњем епископском двору, где је данас смештен Музеј Српске православне епархије будимске. Музејска збирка се сматра једном од најзначајнијих ризница српског уметничког наслеђа ван граница Србије. У њој се чувају иконостаси, портрети српских епископа и патријарха, старе богослужбене књиге, одежде и златарски предмети који сведоче о снази и утицају Српске цркве у некадашњој Угарској. Похрањен је и велики број икона из периода од 16. до 19. века, бројних аутора, које на најбољи начин одсликавају сусрет старе византијске уметничке традиције и нових тенденција затечених и усвојених у новој средини. Посебно драгоцене рукописне књиге, које су, доселивши се у Великој сеоби, украшавали монаси из манастира Рача на Дрини, а чија је делатност помогла да се успостави духовни континуитет између постојбине и нове домовине.

УСПОМЕНУ НА БРОЈНЕ И УТИЦАЈНЕ СЕНТАНДРЕЈСКЕ породице чува старо српско гробље на периферији града. Древни надгробни споменици са ћириличним натписима сведоче о вишевековном животу и лаганом нестанку српске заједнице. И дан-данас

су видљиви споменици с почетка 18. века са кишама и ветром испраним натписима „раб божји Станко“, „раб божји Бошко“, као и презименима Димшић, Калић, Милић, Игњатовић, Мартиновић, Петровић....

Иако у Сентандреји данас Срба готово да нема, српски трагови могу да се пронађу готово на сваком кораку. А како их и не било када је већи део од 8.000 породица које је Чарнојевић повео са собом у Сеобу насељено баш на овом простору. У периодима врхунца вароши у њој је живело више хиљада наши сународника, који су до 19. века чинили и до 88 одсто становништва. О српском карактеру насеља сведоче бројни српски топоними, називи улица, храмова и зграда, који су очувани до данас. Трг цара Лазара, Улица Вука Караџића, Српска улица, Улица Мартиновића, насеље Збег, Стара вода, само су неки од њих.

Централни градски белег и најомиљенија туристичка тачка јесте Главни трг, некадашња градска пијаца, са препознатљивим крстом Српског трговачког еснафа. Обичај је био да сваки еснаф подигне белег, најчешће са хришћанским знамењем, који је служио за верске обреде, али и као споменик и место састајања. Трговци окупљени у Српском привилегованом сентандрејском друштву су 1763. подigli ово знамење које је и данас једна од главних знаменитости града на Дунаву.

НЕДАЛЕКО ОДАТЛЕ, НА СВЕГА ПАР ДЕСЕТИНА метара од Крста и Благовештенске цркве, у срцу старог градског језгра својом естетиком скреће пажњу барокна кућа са гостионицом у приземљу. То је био дом породице Јанковић, а главни елемент фасадне рококо декорације био је медаљон између прозора, где је некада била осликана породична славска икона.

У близини Пожаревачке цркве на кречној фасади једне од типичних кућа овог града налази се бронзана табла са рељефним ликом Вука Караџића. Недалеко одатле, такође је таблом обележена родна кућа најпознатијег Сентандрејца – Јакова Игњатовића, утемељивача реализма у српској књижевности. Писац „Васе Решпекта“ и „Вечитог младожење“ исписао је најлепше речи о свом родном месту, али, свестан дубинских промена и континуиране асимилације српског становништва, и својерестан некролог овој јединственој вароши на обали Дунава:

„Сентандреја је била негда Фарос, истински светионик Српства. И кад у Сентандреји једном нестане Срба, а једаред ће их нестати, онда ће им обронак дивних планина бити гроб, покров мирисаво зеленило, звук њихових цркава отпратиће их у вечност...” ♦

EN

Централно
градско
чвориште
и омиљена
туристичка
тачка је
Трговачки
крст, који су
на Главном
тргу подигли
српски трговци,
оставивши
трајно обележје
о својој моћи и
улози

The central point
of the town and
the favourite
tourist attraction
is the Merchant
Cross, erected
at the main
square by Serbian
merchants, who
left a lasting
trace of their
former power and
importance

iconostasis, typical of 18th century Serbian art.

The spiritual heritage of these churches is preserved in the former episcopal palace, which today holds the Museum of the Serbian Orthodox Eparchy of Buda. The museum collection is considered to be one of the most important repositories of Serbian artistic heritage outside of Serbia. It is home to iconostases, portraits of Serbian bishops and patriarchs, old liturgical books, attire and gilded objects which testify to the strength and influence of the Serbian Church in old Hungary. The collection includes many icons between the 16th and the 19th centuries which perfectly depict the overlapping between old Byzantine artistic tradition and new tendencies encountered and adopted in the new environment. Especially precious are the manuscript books, which were adorned by the monks from Rača Monastery on the Drina river, who moved during the Great Migration and helped establish a spiritual continuity between their land of origin and their newly found home.

THE SERBIAN CEMETERY ON THE OUTSKIRTS of the town keeps the memory of the many influential families from Szentendre. The ancient tombstones with Cyrillic inscriptions are a testament to the centuries of existence and gradual disappearance of the Serbian community. Tombstones from the early 18th century still stand and their weather-worn inscriptions feature such names as ‘Stanko, servant of God’, ‘Boško, servant of God’ and surnames such as Dimšić, Kalić, Milić, Ignjatović, Martinović, and Petrović.

Even though almost no Serbs remain in Szentendre today, Serbian traces are visible at almost every step. This is no wonder, since most of the 8,000 families that travelled with Čarnojević during the Great Migration, settled in this very area. Back when the population of the town was at its peak, several thousand Serbs used to live here, making up as much as 88 percent of the population until the 19th century. The Serbian character of the town is still visible in the many Serbian toponyms, names of streets, churches and buildings, which still remain. The Square of Saint Lazar, Vuk Karadžić Street, Serbian Street, Martinović Street, Zbeg neighbourhood, Stara Voda (Serbian for Old Water), are just some of them.

The central landmark of the town and the most popular tourist spot is the Main Square, which used to be the town market, featuring the striking cross of the Serbian Merchants’ Guild. It was customary for each guild to erect their marker, usually with Christian symbolism, which was then used in religious ceremonies and served as a monument and meeting point. The merchants from the Serbian Privileged Society of Szentendre erected this monument in 1763, and it is still one of the main attractions of this town on the Danube.

NEARBY, JUST A FEW DOZEN METRES from the Cross and the Church of the Annunciation, in the heart of the old town core stands a beautiful Baroque house with an inn on the ground floor. This used to be the home of the Janković family, and the main decorative element of the Rococo façade was a medallion between the windows, which used to bear the painted icon of the family’s patron saint.

Near the Požarevac Church, on a typical Szentendre limestone façade stands a bronze plaque with the relief image of Vuk Karadžić. Not far from there is another house with a plaque – the birthplace of the most famous resident of Szentendre, Jakov Ignjatović, founder of realism in Serbian literature. The writer of *Basil the Respectable* and *Eternal Bridegroom* is known for writing some of the most beautiful prose about his birthplace. However, aware of the deep changes and continuous assimilation of the Serbian population, he also wrote an obituary of sorts for this unique Danube town:

‘Szentendre was once Pharos, a true beacon of Serbdom. And when there are no more Serbs in Szentendre, which will surely happen someday, then the slopes of these beautiful mountains will serve as their grave; the fragrant greenery will be their covering, and the sound of their churches will escort them into eternity...’ ♦

Моћ и раскош српског средњег века

Изложба реконструисаних одежа и инсигнија српских средњовековних владара Историјског музеја Србије пред очи савременог посматрача изнела је древну прошлост у пуној аутентичности и лепоти. Круне и свечана одећа израђене су према ктиторским портретима у манастирима, од материјала из тог доба и техникама које су коришћене у време настанка

The Might and Splendour of the Serbian Middle Ages

The exhibition of the reconstructed garments and insignia of Serbian medieval rulers organised by the Historical Museum of Serbia has brought ancient past to light in all of its authenticity and glory. Crowns and official attire have been crafted based on the portraits of monastery patrons, using materials and techniques from the time of their creation

Средњи век за највећи део Европе важи за мрачно доба – епоху разарања, ратова, епидемија, суноврата вредности наслеђених у античко доба. Насупрот томе, на простору „византијског круга“, који је обухватао већину тадашњих српских земаља, средњовековље је време успона, политичког јачања, развоја институција и привреде, доба ширења писмености и уметности. Како је то изгледало у својим најсјајнијим облицима изузетно успешно су дочарали стручњаци Историјског музеја Србије, који већ годинама стварају и обогаћују јединствену збирку реконструисаних одежа и

инсигнија српских средњовековних владара.

Захваљујући овом у много чему пионирском подухвату, данас можемо да видимо како су се облачили српски жупани, краљеви и деспоти, инсигније којима су демонстрирали своју власт, као и украсе њихових одежа, јединствене лепоте и раскоши. Овом збирком предмета, реконструисаним према аутентичним владарским портретима из цркава и манастира – њихових задужбина, они престају да буду неме фреске, већ се пред нашим очима појављују у пуној аутентичности и лепоти.

Иза овог деценијског подухвата који је успео да направи временски мост до раног сред-

Иза подухвата који је направио временски мост до раног средњег века, стоји широки круг кустоса и сарадника Историјског музеја Србије, са директорком Душицом Бојић на челу

Behind the endeavor that created a time bridge to the early Middle Ages stands a wide circle of curators and associates of the Historical Museum of Serbia, led by Director Dušica Bojić

In most of Europe, the Middle Ages are known as the Dark Age – an epoch of destruction, wars, epidemics, and the collapse of values inherited from the Antiquity. In contrast, in the territory of the ‘Byzantine Circle’, which included the majority of Serbian lands at the time, the medieval period was a time of growth, political strengthening, development of institutions and the economy, and an age that saw the spreading of literacy and the arts. The experts of the Historical Museum of Serbia have effectively brought to light the brightest examples of the period, after years of dedicated work on creating and developing a unique collection of reconstructed garments and regalia of Serbian medieval rulers.

Owing to this pioneering effort, we can now see how Serbian princes, kings, and despots dressed, as well as the insignia that demonstrated their authority, featuring garment ornaments of exceptional beauty and opulence. This collection of items, reconstructed based on the authentic portraits of rulers in the frescoes from churches and monasteries, their endowments, has brought the old monarchs to life in all of their authenticity and splendour.

Behind this decade-long endeavour which built a time bridge back to the early Middle Ages stands a wide range of curators and associates of the Historical Museum of Serbia.

Круна и жезло цара
Стефана Душана

The crown and scepter
of Emperor Stefan Dušan

Др Душица Бојић са севастораторским венцем краља Стефана Првовенчаног
Dr. Dušica Bojić with the sebastokrator's wreath of King Stefan the First-Crowned

њег века, стоји широки круг кустоса и сарадника Историјског музеја Србије. На челу тима стручњака, истинских ауторитета у областима којима се баве, и врских мајстора бројних заната, стоји директорка Музеја Душица Бојић, која је успела да реализује један од најатрактивнијих музејских подухвата у нашој земљи и таму векова осветли јарким светлом не само научне истине, већ и савршенства преданог људског рада и талента.

Изложбана названа „Чекајући сталну поставку“ током последњих шест година постала је један од најпосећенијих музејских садржаја у Београду. Радо је посећују не само странци, гости главног града, већ и домаћи посетиоци. Изложени експонати – одежде и инсигније српских владара јединствен су час „учитељице живота“, али и историје уметности, етнологије и етнографије и уметничког занатства. И важније од тога, сведочанство сјаја и успеха српске средњовековне државе.

„Када сам пре више од шест година позвала радионицу врсног филигранисте из Краљева Горана Ристовића Покимице, изнела му идеју и питала га да ли може да од аутентичних материјала направи круну какву су носили Немањићи, духовито је одговорио: „Наравно, ми то у Краљеву радимо. Али такву наруџбину нисмо добили 800 година!“ Ипак, временски јаз је успешно превазиђен, а Покимица је творац великог броја предмета из наше колекције“, прича Душица Бојић анегдоту која најбоље одсликава сву сложеност овог посла.

Иза овог подухвата је чињеница да круне Немањића и других српских владара нису сачуване, што сасвим довољно говори о бурној историји наше земље. Ипак, њихов изглед је познат, због великог броја владарских портрета на фрескама њихових задужбина. Манастири у којима су овековечени српски монарси налазе се широм Поморавља, Западне Србије, Косова и Метохије, Црне Горе, Хрватске... Трудом тима Историјског музеја Србије реконструисано је укупно 10 круна и све их имамо пред нама, у пуном сјају и лепоти. Збирка је употпуњена и великим бројем свечаних владарских одежа и пратећих предмета – жезала, ручних крстова, прстења...

„Збирци је недавно придружена реконструкција круне првог српског краља Михаила Војислављевића, владара из преднемањићке епохе, коју је израдила златарска радионица Марсела и Симона Чивљака по угледу на ктиторску фреску из Цркве Светог Михаила у Стону на Пељешцу, а уз велику помоћ Предрага Коматине из Византолошког института и археолога Марка Алексића. Круна има форму венца на чијим врховима се налазе четири крста и специфична је по томе што се овакав облик круне среће у кратком историјском периоду само код владара Енглеске, Немачке и Норвешке. Урађена је од позлаћеног сребра и украшена слатководним бисерима, као и зеленим ахатом, ониксом, жадом, хризопрасом, плавим синтетичким сафиром и аметистом. Покимица је урадио и севастораторски венца Стефана Првовенчаног, по фресци у манастиру Студеница. Круна првог овенчаног краља династије Немањић, изведена је од позлаћеног сребра и раскошно декорисана турмалинима, гранатима, рубинима, аметистима и слатководним бисерима“, наводи Бојићева.

Витрине здања на Тргу Николе Пашића богатије су и за раскошну реплику оклопа краља и цара Душана, дело архитекте Стевана Стевановића настало на основу представе на житијној икони Стефана Дечанског у манастиру Дечани и бројних аналогја са представама витезова израђених у бронзи и каменем ефигијама са простора Балкана, јужне Италије и Шпаније. Мајстор ковач мачева Слободан Маринић, консултујући се са археологом Марком Алексићем, урадио је Душанов мач, по фресци из манастира Светог Ђорђа у Пологу у Северној Македонији.

Међу новитетима су и реконструкције одежде краљице Каталине, супруге краља Драгутина Немањића, израђене по узору на фреску из Цркве Светог Ахилија у Ариљу, као и јачачко одело деспота Јована Оливера са ктиторског портрета у његовој задужбини ма-

Мушке круне Немањића биле су затворене да би касније, у време деспотовине, попримиле отворени облик. Женске су биле увек отворене и биле су израз моде свог времена

The male crowns of the Nemanjić dynasty were closed, but later, during the Despotate, they took on an open form. The female crowns were always open and reflected the fashion of their time

The team of experts, leading professionals in their respective fields and exceptional artisans, was led by Museum director Dušica Bojić, who succeeded in implementing one of the most attractive museum efforts in our country, shining a bright light on the darkness of centuries past not only with the light of scientific truth, but also with the brilliance of dedicated effort and talent.

The exhibition entitled ‘Waiting for the Permanent Exhibition’, has become one of the most popular museum events in Belgrade over the previous six years, gladly visited by foreign visitors and the locals alike. The items on display – garments and insignia of Serbian rulers, are a one-of-a-kind lesson in Serbian history, and also in the history of art, ethnology, ethnography, and artisanal craft. Even more importantly, they are a testimony to the glory and achievements of the Serbian medieval state.

‘More than six years ago, I contacted the workshop of the renowned filigree artist from Kraljevo, Goran Ristović Pokimica, and asked him if he could make a crown identical to the one worn by the Nemanjić dynasty using authentic materials. He replied wittily by saying, ‘Of course, we can do that in Kraljevo. But we have not received such an order in 800 years!’ Still, this time gap was bridged successfully, and Pokimica crafted many of the items in our collection’, Dušica Bojić says about the anecdote that perfectly reflects the complexity of the task.

THIS ENDEAVOUR WAS MOTIVATED BY THE fact that no crowns from the Nemanjić dynasty or other Serbian rulers have been preserved, which speaks volumes of the turbulent history of our country. Still, their appearance is known because of the many portraits of rulers on the frescoes of their endowments. The monasteries where Serbian monarchs have been immortalised can be found all over the Pomoravlje region, in Western Serbia, Kosovo and Metohija, Montenegro, and Croatia. Owing to the efforts of the team of the Historical Museum of Serbia, a total of 10 crowns have been reconstructed and can be seen in all of their glory and splendour. The collection has been complimented by many ceremonial regalia garments and accompanying items, such as sceptres, hand crosses, and rings.

‘The reconstruction of the crown of the first Serbian king Mihailo Vojislavljević, a ruler from the pre-Nemanjić era, was recently added to the collection. It was made by the goldsmith workshop of Marsel and Simon Čivljak after the patron fresco from the Church of Saint Michael in Ston on Pelješac, Croatia, with the generous assistance of Predrag Komatina of the Institute for Byzantine Studies and archaeologist, Marko Aleksić. The crown has the shape of a wreath topped by four crosses and is specific because similar crowns have only been present in a short historical period among the rulers of England, Germany, and Norway. It was made from gilded silver and decorated with freshwater pearls, green agate, onyx, jade, chrysoprase,

Реконструисане одежде српских владара по фрескама из манастира
Reconstructed garments of Serbian rulers based on frescoes from monasteries

настиру Лесново и одежда краља Стефана Првовенчаног по узору на фреску из манастира Студеница.

Ова изложба пред очи јавности изнела је сву раскош дизајна и естетике средњовековних круна, симбола владарске части и власти.

„Имамо прилику да директно видимо најсјајније предмете српског средњег века, и то у форми која је највернија оригиналима. До сада смо урадили и изложили круне краља Милутина и краљице Симониде, изведене по фресци у Грачаници, цара Душана, деспота Стефана из Манасије и Ђурђа са Есфигменске повеље, као и Јелене Анжујске из манастира Светог Ахилија у Ариљу. Ускоро ће бити изложена и круна босанског краља Твртка Котроманића“, наводе у Историјском музеју Србије.

Прича о крунама српских владара занимљива је и пуна драгоцених информација које су запрете у дубинама историје. Чувена круна коју је Стефан Првовенчани добио из Рима, што се тумачи као важан дипломатски гест тек заокружене српске државе, није сачувана нити постоји иједан приказ овог предмета. На фресци у Студеници осликан је са севастократорским венцем византијског типа, који је вешто урадио Горан Ристовић Покимица. Залагањем владике Тихона, аутор је добио пуни увид у све детаље фреске, укључујући и цветне завршетке на перпендулијама.

У СРЕДЊЕМ ВЕКУ КРУНЕ СУ ИЗРАЂИВАНЕ од злата, а њихове реконструкције за потребе музеја направљене су од чистог сребра са 24-каратном позлатом. Бојићева објашњава и да су мушке средњовековне круне у доба Немањића биле затворене, у виду црквених богослужбених митри, да би касније у време деспотовине, попримиле отворени облик. Женске су биле увек отворене, као и деспотске, и биле су израз моде свог времена, што важи и за одежде и обућу.

„Круну краљице Јелене Анжујске урадили су Марсел и Симон Чивљак, а она је специфична јер под собом нема мараму, већ је ношена на фризури, највероватније плетеници. Код Симониде и царице Јелене испод круне је марама, а преко ње велики обоци, који се данас углавном погрешно препознају као минђуше. Обоци стоје на ланцу од злата и ситних бисера, на њима су два велика круга и чине целину са круном. На круни босанског краља Твртка јасно се види западни утицај, па на њој видимо љиљане као симболе врховне власти. Њих проналазимо и на хаљини краљице Каталине, што се тумачи трендовима израде које су диктирали западни мајстори. О томе нам сведочи и круна деспота Ђурђа

Владарске инсигније краља Петра Првог Карађорђевића

Royal insignia of King Peter I Karadordevic

Бранковића, која је изузетне лепоте. Она изгледа као да припада ар декоу, иако је пет векова старија од појаве овог уметничког стила. Његова одежда са Есфигменске повеље је феноменална и потпуно се разликује од свих одежда његових претходника. Он је на овом документу приказан у бунди европског типа, али на себи носи сакос, лорос, манијакис и све остало типично за Византију“, наводи Бојићева. ♦

ТРИ СРПСКЕ ДИНАСТИЈЕ НОВОГ ВЕКА

За више од шест деценија рада, стручњаци Историјског музеја Србије прикупили су велики број предмета од значаја за историју Србије и српског народа, као и других народа и култура – чак 50.000 предмета распоређено је у више од 20 збирки и пет фондова. Велику пажњу на изложби „Чекајући сталну поставку“ изазивају оригинални предмети из заоставштина династија Обреновић и Карађорђевић. Изузетно је атрактивна круна краља Петра Првог, изливена од делова Карађорђевог топа, која чини целину са скиптаром, шаром и плаштом, којим је краљ био огрнут приликом крунисања 1904. године.

„Не смемо заборавити да српски народ од почетка 19. века има своје три нововековне династије – Карађорђевиће и Обреновиће у Србији и Петровиће у Црној Гори. Поређења ради, мимо шведске, све остале династије у Европи су увезене немачке, данске или скандинавске. То је важна чињеница која говори о дубокој вези српске државе и народа“, наглашава Бојићева.

synthetic blue sapphire, and amethyst. Pokimica also made the sebastokrator's wreath of Stefan the First-Crowned, after a fresco in Studenica Monastery. The crown of the first-crowned king of the Nemanjić dynasty was made from gilded silver and opulently decorated with tourmalines, garnets, rubies, amethysts, and freshwater pearls,' Bojić says.

A lavish replica of the armour of King and Emperor Dušan, made by architect Stevan Stevanović, was based on Dušan's representation at the hagiographic icon of Stefan Dečanski at Dečani Monastery, using also analogies drawn from the bronze sculptures of knights and stone effigies from the Balkans, southern Italy, and Spain. The swordsmith Slobodan Marinić, in consultation with archaeologist Marko Aleksić, recreated Dušan's sword, according to the fresco in Saint George Monastery in Polog, North Macedonia.

New additions include the recreated clothes of Queen Katalina, wife of King Dragutin Nemanjić, modelled after the fresco from the Church of Saint Achillius in Arilje, and the equestrian attire of Despot Jovan Oliver from the donor portrait in his endowment of Lesnovo Monastery, as well as the attire of King Stefan the First-Crowned after the fresco from Studenica Monastery.

This exhibition brings to light all the splendour of the design and aesthetics of medieval crowns, symbols of honour, and authority of rulers.

'We now have the opportunity to see first-hand the most glorious items of the Serbian Middle Ages, in the form that is faithful to the originals. So far, we

THREE SERBIAN DYNASTIES OF THE MODERN ERA

In more than six decades, the experts of the Historical Museum of Serbia collected many items significant for the history of Serbia and Serbs, as well as for other peoples and cultures – as many as 50,000 items are preserved within more than 20 collections and 5 archives. Especially popular in the exhibition 'Waiting for the Permanent Exhibition' are the original artefacts from the endowments of the dynasties of Obrenović and Karađordević. Particularly interesting is the crown of King Peter I, cast from parts of Karađordević's cannon, which is part of a complete regalia set with his sceptre, orb, and cloak that the king was wearing at his coronation in 1904.

'We must not forget that the Serbian people had three native modern era dynasties from the early 19th century – the Karađordević and Obrenović dynasties in Serbia, and the Petrović dynasty in Montenegro. For the sake of comparison, except for Sweden, all other dynasties in Europe have been imported from Germany, Denmark, or Scandinavia. This is an important fact that speaks of the deep connection between the Serbian state and Serbian people,' Bojić states.

have created and exhibited the crowns of king Milutin and Queen Simonida, made after the fresco in Gračanica, Emperor Dušan and Despot Stefan after the fresco from Manasija Monastery, Despot Đurađ after the image from the Esphigmenou Charter, and Helen of Anjou after the fresco from the Monastery of Saint Achilius in Arilje. Soon, the crown of Bosnian King Tvrtko Kotromanić will also be exhibited', they say in the Historical Museum of Serbia.

The story of the crowns of Serbian rulers is fascinating and full of precious insights, which have long been buried in the depths of history. The famed crown obtained by Stefan the First-Crowned from Rome, interpreted as an important diplomatic gesture of the budding Serbian state, has not been preserved and has no visual representations. In the fresco in Studenica he was painted wearing the Byzantine-style sebastokrator's wreath, which was skilfully recreated by Goran Ristović Pokimica. Owing to the efforts of Bishop Tihon, the author was given full insight into all details of the fresco, including floral finials on the pendilia.

IN THE MIDDLE AGES, CROWNS USED to be made of gold, and their reconstructions for the needs of the museum were made from pure silver plated with 24-carat gold. Bojić explains that men's medieval crowns during Nemanjić rule had a closed circular shape, resembling liturgical mitres, and later, during the time of the Despotate, they started employing an open shape. Women's crowns were always open, like the ones from the Despotate, and reflected the fashion of the time, which applied also to the garments and footwear.

'The crown of Queen Helen of Anjou was made by Marsel and Simon Čivljak, and it is specific because it does not include a veil underneath, but was worn directly on her hair, probably braided. Simonida's crown had a headscarf underneath, and featured metal ornaments, which are today usually wrongly interpreted as earrings. The ornaments were suspended from a chain made of gold and tiny pearls, including two large circles that were an integral part of the crown. The crown of Bosnian King Tvrtko clearly shows western influence and features lilies as symbols of supreme authority. Lilies can also be found on the dress of Queen Katalina, which was impacted by the manufacturing trends dictated by the Western artisans. This is further evidenced by the outstanding crown of Despot Đurađ Branković. It looks as if it belonged to the Art Deco style, even though it predates it by five centuries. His clothes from the Esphigmenou Charter are phenomenal and totally different from all garments of his predecessors. In this document, he is portrayed as wearing a European-style fur coat, while also wearing a *sakkos*, *loros*, and *maniakis*, and other ceremonial Byzantine-style garments', Bojić adds. ♦

За добродошлицу комад слатког златног сунца

Српско слатко – јединствена делиција дуге историје, увек је радо прихваћено освежење и омиљена посластица, која у себи чува поруку искреног гостопримства, добродошлице, као и неговања традиције и старих обичаја

RS

Прво послужење у кући домаћина, тренутак освежења, моменат сласти и уживања чула, делициозни предах пред озбиљније разговоре уз кафу или ручак... Све то, као и много више, даје слатко – древна посластица, која је временом постала незаобилазни део српског обичајног и гастрономског корпуса. Изгландани послужавник са хекланим миљеом, а на њему чинија са укуваним воћем у сирупу боје старог злата призор је некада омиљеног послужења у готово свакој српској кући. Шљиве, смокве, трешње, дуње, са изузетном пажњом заслађене и зачињене, често помешане са орасима или бадемима, сервиране су уз замагљену чашу хладне воде, обично пре кафе

и ракије. Српско слатко служи се искључиво у дому, а радо прихваћено освежење и омиљена посластица носи и искрену поруку гостопримства, добродошлице, али и неговања традиције и старих обичаја.

Ова помало заборављена делиција, „мало златно сунце у кашичици“, у данашње време почиње да живи свој нови живот, али и постаје један од симбола српске гастрономије.

Слатко се одвајкада служило када дођу гости, на славама и кућним светковинама, али и ујутро, пре прве чаше воде, уз кафу, пре сваког оброка, па чак и као десерт. Ипак, овај специјалитет много је више од слаткиша – у себи чува елементе широк друштвених закона и обичаја. Зато би ускоро могло да се нађе

Слатко је на наше њосиоре сийило из Византије, иде је омиљени десерт било воће у меду. Временом је њојримило форму воћа куваној у шећеру, а дује је било карактеристично за грађанску културу

EN

A Piece of Sweet Golden Sun as a Sign of Welcome

Serbian *slatko* – a unique delicacy with a long history has always been a welcome refreshment and a favourite treat, carrying a message of genuine hospitality, warmth, and a cherishing of tradition and old customs

The first dish you are served as a guest, a moment of refreshment, a treat for the senses, a delicious break before serious conversations over coffee or lunch... All of this and much more is what *slatko* represents. It is an ancient delicacy, which in time became an integral part of Serbian customs and gastronomic culture.

A shining, polished tray covered by a crocheted doily, with a bowl of fruit cooked in a gold-coloured syrup is a cherished sight in all Serbian households. *Slatko* made from carefully sweetened and seasoned plums, figs, cherries, quinces, often mixed with walnuts or almonds, was usually served with a chilled glass of water, normally before coffee and *rakija*. Serbian *slatko* is served only at home. This welcome refreshment and favourite treat carries also a sincere message of hospitality, warmth, and cherishing of tradition and old customs.

This slightly forgotten delicacy, a ‘little golden sun in a teaspoon’, is today starting its new life and is becoming a symbol of Serbian gastronomy.

Slatko has always been served to welcome guests, at *slava* and family celebrations, and also in the morning, before the first glass of water, with coffee, before every meal, and even as a dessert. However, this specialty is much more than a sweet treat – it holds elements of wider social laws and customs. That is why it might soon be inscribed in UNESCO’s list of intangible cultural heritage, which already includes the *slava*, *šljivovica* plum brandy, the *kolo* dance, *gusle* musical instrument, or pottery from the village of *Zlakusa*.

The initiative to add Serbian *slatko* to the global heritage list originated in the *Cvetić House* in *Kraljevo*, which is home to the one-of-a-kind Museum of *Slatko*. The enthusiasts from *Cvetić House* have so far participated in the reconstruction of customs in the process of adding the Serbian *slava* to the list of intangible cultural heritage, and they also started the initiative to include the *Kraljevo* filigree and *Senta* marzipan on the list.

Lidija Cvetić Vučković, PhD, art and media theorist and programme director of the Museum of *Slatko* – *Cvetić House*, together with her mother, curator, and art historian, *Marina Lukić Cvetić*, researched the topic of *slatko* in great detail. According to their findings, the favourite specialty made by our grandmothers was preceded by another old delicacy. This was fruit served in honey, a treat that arrived from Byzantium to Serbian medieval cuisine. The discovery of sugar and its industrial production transformed the Byzantine treat into *slatko*. Housewives started making it in the Mediterranean, and besides Serbs, it is also made by Greeks, Aromanians, Macedonians, some Jews, and some Bulgarians.

It was introduced to Serbian urban culture by Princess *Ljubica*, wife of Prince *Miloš*. As a sublime cook – according to *Felix Kanitz* – in her family home in *Ljubičevo*, while *Miloš* was stay-

Slatko arrived in our region from Byzantium, where fruit in honey was the favourite dessert. In time it evolved into fruit cooked in sugar, and was a staple of urban culture for many years

RS

на Унесковој листи светског нематеријалног културног наслеђа, на којој се већ налазе слава, шљивовица, коло, гусле или грнчарство из села Злакусе.

Иницијатива о упису српског слатка у књигу глобалне баштине потекла је из краљевачке Куће Цветића, у којој се налази Музеј слатка, јединствен у свету. Ентузијастичка Кућа Цветића до сада су учествовали у реконструкцији обичаја у процесу увођења српске славе на листу нематеријалног културног наслеђа, а са њихове адресе потекла је и иницијатива уписа на листу краљевачког филигран, као и сенћанског марципана.

Др Лидија Цветић Вучковић, теоретичарка уметности и медија и програмски директор Музеја слатка – Куће Цветића, уз мајку, кустоскињу и историчарку уметности Марину Лукић Цветић, бавила се истраживачким радом на тему слатка. Према њиховим сазнањима, претеча специјалитета наших бака јесте једна друга древна делиција. Реч је о воћу у меду, послатици која је из Византије стигла у српску средњовековну кухињу. Откриће шећера и његова индустријска производња преобратила је византијски слаткиш у – слатко. Домаћице су почеле да га кувају на Медитерану, а осим Срба, спремају га Грци, Цинцари, Македонци, део Јевреја као и један део Бугара.

У српску грађанску културу увела га је кнегиња Љубица, супруга кнеза Милоша. Као врховна домаћица – према опису Феликса Каница – у породичном дому у Љубичеву, док је Милош боравио у Крагујевцу, она је прела, месила, пекла хлеб и - кувала слатко. Уједно је и прва жена која га је увела у део дворског протокола, па се обичај затим проширио по угледним, трговачким кућама.

„Слатко је изворно део културе грађанске Србије, а не производ села, и тек средином двадесетог века већински прелази на село (када је шећер постао доступан намирница, а воћа је било у изобиљу). Како су се култура свакодневице и начин живота у граду мењали, као и начин представљања националног идентитета чији је слатко било симбол још од ослобођења од Османлија и настанка модерне Србије, слатко је – као што описује Душко Радовић – протерано на периферију Београда, а затим и сасвим у рурална насеља, где је служено више као освежење него као симболични репрезент културе“, каже др Лидија Цветић Вучковић.

Ову делицију је виђенијим гостима служила и краљица Наталија Обреновић, а током истраживања у Кући Цветића дошли су до дирљивих детаља. Рецимо, у Првом светском рату жене нису дозвољавале да непријатељ дође

до слатка, већ су га паковале српској војсци током повлачења. Њиме се за време бомбардовања Београда служио и чувени форензичар, публициста и професор Рудолф Арчибалд Рајс, у близини ровова, уз коњак и кафу код пуковника Миливоја Момчиловића.

Најстарији нама познати писани рецепт односи се на слатко од поморанце и забележен је у свештеничкој породици из Крушевца. У Кући Цветића објашњавају да је у моменту када се појавило у Србији, само по себи било екзотично, а најчешће сорте које су дошле преко Грчке биле су цитрусне. Поробљеним народима било је важно да направе дистинкцију у односу на турску културу, која је уз кафу подразумевала служење ратлука. Пре више од века имали смо знатно разноврснију понуду, а данас су слатко од пољских љубичица, зелених орашчића или нељуштених смокава, шефтелија (бресква), белих трешања, шљива филованих бадемима, младих зелених бадема, ружа, огрозда, жутог парадајза или кафе – права екзотика. Некада је најцењеније било „бело“ слатко, јер је такво воће сматрано вреднијим. Свако воће или цвеће има своју симболику. Нпр. слатко од купина тумачено је као другоразредно и није служено гостима.

„Уз слатко од поморанце помирила су се и два највећа српска ума - Михајло Пупин и Никола Тесла“, прича др Лидија Цветић Вучковић. „Ову анегдоту из последњих дана славног научника Пупина, чије је ово било омиљено слатко и по које је из болничке постеље послао своју кћи, записао је у мемоарима тадашњи генерални конзул Краљевине Југославије у Њујорку Радоје Јанковић. Судећи по великој архивској и путописној грађи, може се рећи да је слатко било велики, а незванични српски дипломата.“

Др Лидија Цветић Вучковић
Dr Lidija Cvetić Vučković

У оквиру Куће Цветића у Краљеву, јединственој чувара народне баштине, ради и Музеј слатка, јединствен у свему

Кнегиња Љубица је сачувала на двору, уз њега се поклањала српској војсци у Великом Рају, Арчибалд Рајс је конзумирао њог бомбама у Београду, уз њега су се поклањали Тесла и Пупин

Кућа Цветића у Краљеву, у којој је смештен Музеј слатка

House of the Cvetić family in Kraljevo, where the Museum of Slatko is located

Cvetić House, a special keeper of traditional heritage, also operates the Museum of Slatko, the only one in the world

Princess Ljubica used to make it at the court, soldiers brought it with them on their retreat in the Great War, Archibald Reiss ate it in Belgrade during the bombing, and it helped reconcile Tesla and Pupin

ing in Kragujevac, she would spin yarn, knead dough, bake bread, and make slatko. She was also the first woman to introduce slatko as part of court protocol, after which the custom spread among prominent merchant families.

‘Slatko was originally a part of Serbian urban culture, and not a product of rural life. It was only in the middle of the 20th century that it spread across the countryside (when sugar became widely available and there was plenty of fruit available). Later, the culture of living in the city changed, as did the representation of national identity of which slatko was a symbol since the liberation from the Ottomans and the creation of modern Serbia. According to writer Duško Radović, slatko was exiled to the suburbs of Belgrade and then to entirely rural settlements where it was served more as a refreshment than as a symbolic representation of culture’, says Dr Lidija Cvetić Vučković.

This delicacy was also served to important guests by Queen Natalija Obrenović. During their research in the Cvetić House they arrived at some touching details. For example, in World War I, women prevented the enemy from getting hold of their slatko, and packed it for the Serbian soldiers during their retreat. At the same time, during the bombing of Belgrade, the famous forensic scientist, publicist, and professor Rudolph Archibald Reiss, enjoyed it near the trenches, with coffee and cognac with Colonel Milivoje Momčilović.

The oldest known written recipe is for slatko made from oranges, which was recorded in a priest’s family in Kruševac. In Cvetić House they explain that at the time when it appeared in Serbia, slatko was considered exotic, and the va-

rieties that arrived through Greece were usually made with citrus fruits. It was important for the enslaved nations to distance themselves from Ottoman culture, which included serving Turkish delight with coffee. More than a century ago, there were many more varieties. Slatko made from field violets, green walnuts, unpeeled figs, wild plums, white cherries, plums filled with almonds, young green almonds, roses, gooseberries, yellow tomatoes, or coffee – is today seen as truly exotic. ‘White’ slatko was usually the most appreciated, since such fruit was considered more valuable. Every fruit or flower carries its own symbolism. For example, slatko made from blackberries was seen as second-rate and was not served to guests.

‘The two greatest Serbian minds – Mihajlo Pupin and Nikola Tesla – made up over slatko made from oranges’, says Lidija Cvetić Vučković. ‘This anecdote from the final days of the great scientist, Pupin, who adored slatko and requested his daughter to bring it to him even at his hospital bed, was recorded in his memoirs by the general consul of the Kingdom of Yugoslavia in New York at the time, Radoje Janković. Owing to extensive archival and travel materials, it can be said that slatko served as a major, though unofficial Serbian diplomat.’

Slatko was treated delicately and with special care, and in time a special serving protocol was established: a tray, starched doily, special glass plate, silver spoons and a mandatory chilled glass of ice-cold water. Everything must be clean, well-polished, and starched. The Museum representatives add that only the finest and noblest fruits should be used to make slatko. It should be made in the weight of one kilogram,

Слатком се приступало деликатно и са посебном пажњом, па је временом установљен и посебан протокол послужења: послужавник, штиркана шустикла, специјална стаклена тацна, сребрне кашичице и обавезно чаша ледене воде. Све чисто, изгланцано, уштиркано. У Музеју додају и да се за слатко увек бира најбоље и најплеменитије воће. Оно се прави у количини од једног килограма, не меша се и пази се да се сваки комад савршено конзервира у правилној размери шећерног сирупа, уз додатке одређених зачина (розетла, лимун, штап ваниле). Домаћица дежура („дуби“) изнад шерпе, а посуђе, као и кухиња морају да буду савршено уредни (постоји посебна шерпа само за слатко). Не прави се на брзину, а конзумира се такође у миру. Верује се да „слатко нисте смели узети уколико нисте уредни и лепих мисли“.

„У слатку се огледа однос према себи, породици, али и према читавајој заједници, као и гостима. Следећи традиционалну технологију, немогуће га је направити фабрички и то је оно што подиже његову вредност. Чак ни рецепт не значи колико вештина и искуство домаћице. Постојао је и обичај да три члана из комшилука оцене слатко пре дозволе за служење“, појашњавају наше саговорнице.

Иначе, Кућа Цветића у којој је Музеј, добила је име по Филипу Цветићу, предратном трговцу вином и ракијом. После повратка са Солунског фронта, породица је отворила прву радњу колонијалне робе. Ту је слатко од ружа (кувао женски део породице) продавано француским авијатичарима - тадашњим радницима компаније „Луј Бреге“, која је у Краљеву отворила чувену Фабрику авиона. Луј Шарл Бреге, директор фабрике, једно време им је био први комшија.

У породичном музеју до сада су направили 47 врста овог специјалитета, искључиво од старих сорти воћа или самониклог цвећа, који су део њихове баште још из 1908. Слатко припремају чланови породице у малим количинама, али је пропутовало цео свет. Цветићи припремају слатко пуних 117 година, но дистрибуција је посебно развијена након 1920. и оснивања Краљевске фабрике авиона. Поводом јубилеја куће, специјални гост био је г. Станислас Пјере, саветник за културу Амбасаде Француске и директор Француског института у Србији.

Кућа Цветића члан је удружења Историјске куће Европе, са седиштем у Бриселу.

„Посебним укусима градимостове између различитих европских народа и култура, па су се на нашем ормару нашла и слатка од љубичица (које је путовало и на Шекспиров

Најстарију
познати писани
рецепт односи
се на слатко
од њоморанце и
забележен је у
свештеничкој
породици из
Крушевца

The oldest known
written recipe is
for orange slatko
and was recorded
in a priest family
from Kruševac

never mixed, and with special care to perfectly preserve each piece in the proper ratio of sugar syrup, with the addition of certain spices (rose, geranium, lemon, vanilla bean). When slatko is made, it is necessary to stay vigil above the pot, whereas the dishes and the kitchen need to be perfectly tidy (there is a special pot used just for slatko). It should not be made hastily, and should also be consumed in peace. It is believed that ‘you should not take slatko unless you are clean and have good thoughts.’

‘Slatko reflects our relationship towards ourselves, our family, the entire community, and guests. Slatko can only be made following the traditional approach and it cannot be recreated in a factory setting, which increases its value. Even the recipe is less important than the experience and skill of the person making the slatko. It was once customary for three neighbours to taste and evaluate the slatko before it could be

served’, our interlocutors explain.

The Cvetić House, which holds the Museum, was named after Filip Cvetić, a pre-war merchant of wine and rakija. Upon their return from the Salonica front, the family opened the first shop with imported groceries. It was here that rose slatko (made by the women of the family) was sold to French aviators – workers of the ‘Louis Breguet’ company, which opened their famous Aircraft Factory in Kraljevo. Louis Charles Breguet, factory director, was their next-door neighbour for a while.

So far, they have made a total of 47 different versions of this treat, using only old fruit varieties or wild fruits, which have been growing in their garden since 1908. The slatko is made by family members in small quantities, but it has travelled all over the entire globe. The Cvetić family has been preparing slatko for a total of 117 years, though the distribution particularly boomed after 1920, when the Royal Aircraft Factory was founded. On the occasion of their jubilee, the guest of honour was Mr Stanislas Pierret, cultural advisor of the Embassy of France and director of the French Institute in Serbia.

The Cvetić House is a member of the European Historic Houses association from Brussels.

‘With these special flavours we are building bridges between different European nations and cultures. That is how in our cupboard there is slatko made from violets (which even travelled to Shakespeare’s Institute in Stratford), lilacs (because we come from the famous Lilac Valley in Serbia), black locust and different varieties of edible roses. Some of them are traditional, while others are our innovations based on traditional technology’, say the ladies of Cvetić House. ♦

Колекција делиција и прибора

У Кући Цветића посебно су посвећени музејској едукацији, нарочито младих, као и колекционирању предмета за служење слатка. Тако су настале богате колекције стакла, порцелана, текстила и дизајна и покућства из епохе. Гости се директно служе из музејских предмета, а свакодневно су коришћени и у припреми слатка, хлеба и српских историјских торти и сладоледа. У музеју постоје посебне реконструкције obroka са нашег поднебља, попут приказа под називом „Ручак из 1908“.

Collection of Delicacies and Utensils

At the Cvetić House they are particularly devoted to education, especially of the youth, and to the collecting of items used to serve slatko. That is how rich collections of glassware, porcelain, textiles, design and household items from old times came to be. Guests are served directly from museum items, which are also used daily to prepare slatko, bread and Serbian historical cakes and ice creams. In the museum, there are special reconstructions of meals from our region, such as the display entitled ‘Lunch from 1908’.

ЦВЕТ СРПСКЕ ГОЛГОТЕ И РАТНОГ ТРИЈУМФА

Наталијина рамонда живи је национални симбол пркоса, храбрости и победе у Првом светском рату, који је за кратко време постао део естетике колективног сећања на епопеју српске државе, војске и народа од 1914. до 1918. године. Креиран као амблематични део обележавања Дана примирја у Великом рату данас живи и ван контекста овог празника

The Flower of Serbian Suffering and War Triumph

Natalie's Ramonda is the living national embodiment of defiance, courage, and victory in World War I, which quickly became part of the aesthetic of collective memory of the epic struggle of the Serbian state, army, and people between 1914 and 1918. Created as the emblem to mark the Armistice Day in the Great War, today it exists also outside of the context of this holiday

Појавио се готово неприметно с јесени 2013. на реверима телевизијских водитеља, потом високих државних функционера, официра и војника. Осмишљен уочи почетка обележавања века од почетка Првог светског рата као амблем сећања на ратну епопеју, Наталијина рамонда постала је живи национални симбол пркоса, храбрости и победе у Првом светском рату. Данас га виђамо сваке године уочи празника 11. новембра - Дана примирја у Великом рату, али и ван празничног контекста, као део естетике колективног сећања на голготу и васкрс српске државе, војске и народа од 1914. до 1918. године.

И овог новембра, када ће Србија обележити још један Дан примирја, али и 110. година од антологијског ступања војске и народа на српску стазу суза, од Косова до албанског приморја, грчких острва и севера Африке, Наталијина рамонда ће нас све подсетити на библијско страдање, али и блиставу победу 1918. године.

Успех овог симбола – једног од најуспелијих идејно и дизајнерских решења овог типа у новијој историји – објашњава се пажљивим избором мотива, њиховој дубокој симболици и атрактивним визуелним изразом. У његовој основи је редак цвет јединствених особина Наталијина рамонда, положен на црно-зелену ленту медаље Албанске споменице. Комбиновањем ова два снажна мотива добијен је упечатљив комеморативни амблем, који веома јасно упућује на голготу, страдање и победу српског народа у Великом рату, али и буди понос на славне претке и славне странице националне историје.

ДА ЈЕ ЉУБИЧАСТА RAMONDA NATHALIAE, ЦВЕТ истински достојан да постане знамење страдања и победе, сведоче његове особине, али и занимљива ботаничка историја. Биљка која на први поглед делује скромно, у себи носи снажну поруку. Ова ретка балканска ендемска врста, откривена у 19. веку и названа по српској краљици Наталији Обреновић, поседује јединствену особину - способност да уз сасвим мало воде и земље оживи након што се потпуно осуши. Захваљујући томе је у народу позната као „цвет феникс“ или „цвет васкрсења“. Уз то, ова биљка расте и на падинама планине Кајмакчалан, на попришту једне од највећих српских битака за ослобођење окупиране отаџбине.

Тај циклус умирања и поновног буђења постао је снажна метафора за страдање и препород Србије с почетка бурног 20. века, али

и касније. Као што рамонда у тренутку суше изгледа као да је угинула, да би потом уз свега коју кап оживела и засијала љубичастим цветовима, тако је и Србија после албанске голготе, изгнанства и епског страдања успела да се подигне и врати међу победнике. Захваљујући овој изузетној особини, ова биљка је постала симбол издржљивости, обнове и наде народа и државе.

Избору рамонде за национални симбол претходило је велико истраживање и разрада концепције израде новог комеморативног амблема. Овим захтевним послом руководили су тадашњи саветник председника Србије Марко Ђурић, који данас обавља дужност министра спољних послова, и Александар Ристић, данас амбасадор Србије у Бразилу. Они су се, разрађујући основну идеју, консултовали са великим бројем стручњака различитих области, који су им, свако у свом домену, указали на иконичне примерке флоре и фауне, историјске и естетске елементе, што је све заједно искоришћено да се дође до најефектнијег решења.

ТВОРЦИ ОВОГ СИМБОЛА ЗАКЉУЧИЛИ СУ ДА је Први светски рат, због великих жртава и свенародног учешћа у њему, дубоко утиснут у колективну свест и национални код српског народа, али и да недостаје јединствено визуелно и идентитетско комеморативно обележје, ка-

Нови симбол инспирисан је бриџанским црвеним маком, али и руском Георгијевском лентом, с њим шћо српски симбол љраиш љрака са Албанске сћоменице

Заштићена и ретка биљна врста

Завод за заштиту природе Србије у својим аналима бележи да је биљку наталијина рамонда 1882. године, у Јелашничкој клисури надомак Ниша, открио лекар и ботаничар Сава Петровић, дворски лекар краља Милана Обреновића. Због краја у којем је открио тај цвет, желео да га назове нишка рамонда, али је ипак одлучио да му име да по краљици Наталији Обреновић.

Овај цвет у Србији је заштићен законом, као „строго заштићена врста“, што значи да је строго забрањено и кажњиво њено сакупљање и нарушавање станишта. Заштићена подручја наталијине рамонде су Парк природе „Сићевачка клисура“, Специјални резерват природе „Јелашничка клисура“, Специјални резерват природе „Сува планина“, Национални парк „Шарпланина“. Уз то, расте и у Северној Македонији, северној Грчкој, Албанији, Црној Гори и на северозападу Бугарске. Постоје још две сличне биљне врсте - српска рамонда, *Ramonda serbica* коју је на Ртњу открио Јосиф Панчић, и *Ramonda myconi* – ендемска врста на Пиринејском полуострву.

It was barely noticed when it first appeared in the autumn of 2013 on the lapels of TV presenters, then on the lapels of high-ranking state officials, army officers, and soldiers. Designed in the lead-up to the 100th anniversary of the outbreak of World War I as an emblem of remembrance of Serbia's war effort, Natalie's Ramonda (*Ramonda nathalie*) has become a living national embodiment of defiance, courage, and victory in the First World War. Now we see it every year on the eve of Armistice Day, celebrated on 11 November, and even outside of the holiday context, as part of the aesthetic of collective memory of the suffering and resurrection of the Serbian state, army, and people between 1914 and 1918.

This November, when Serbia will mark another Armistice Day and the 110th anniversary of the iconic and heart-breaking retreat of the Serbian army and people from Kosovo to Albanian coast, Greek islands, and northern Africa, Natalie's Ramonda will again remind us all of this biblical suffering and the resounding victory of 1918.

The success of this symbol, one of the most effective conceptual designs in recent history, can be explained with the careful selection of its motif, deep symbolism, and visually striking expression. In its core is a rare flower of unique properties, Natalie's Ramonda, set against the black-and-green ribbon of the Albanian Commemorative medal. By combining these two

strong motifs, a striking commemorative emblem was made, which clearly points to the suffering, ordeal, and victory of the Serbian people in the Great War, while also evoking pride for our heroic ancestors and glorious national history.

THE FACT THAT THE PURPLE RAMONDA *nathaliae* truly deserves to be made the symbol of hardship and victory is evidenced by its qualities and remarkable botanical history. This flower, which might seem modest at first, holds a powerful message within. This rare species endemic to the Balkans, discovered in the 19th century and named after Serbian Queen Natalija Obrenović, has a unique ability – it can come back to life after being completely dried out, with just a little water and soil. That is why it is known traditionally as the ‘phoenix flower’ or ‘resurrection flower’. The flower also grows on the slopes of

Protected and Rare Plant Species

The records of the Institute for Nature Conservation of Serbia show that Natalie's Ramonda was discovered in 1882 in the Jelašnica Gorge near Niš by physician and botanist Sava Petrović, royal physician of King Milan Obrenović. Because of the area where the flower was discovered, he initially wanted to name it Niš Ramonda, but later decided to name it after Queen Natalija Obrenović.

In Serbia, this flower is protected by law as a ‘strictly protected species’, which means that it is absolutely forbidden to collect it or disturb its natural habitat. The preserved areas of Natalie's Ramonda include the Sićevo Gorge Nature Park, Jelašnica Gorge Special Nature Reserve, Mount Suva Planina Special Nature Reserve, Šar Mountain National Park. It also grows in North Macedonia, northern Greece, Albania, Montenegro, and north-western Bulgaria. There are two other similar plant species: Serbian Ramonda, *Ramonda serbica*, discovered on Mount Rtanj by Josif Pančić, and *Ramonda myconi* – endemic to the Iberian Peninsula.

RS

Способност Наталијине рамонде да преживи и у најсуровијим условима послужила је као метафора страдања и уздицања Србије која је у Првом светском рату изгубила 1.247.435 људи, односно 28 процената њенадашње популације и више од 50 одсто мушкараца

ква постоје код других народа.

Наталијина рамонда инспирисана је црвеним маком, симболом Remembrance Poppy који је у Великој Британији установљен као знак сећања на све пале у Првом светском рату. Други елемент српског амблема инспирисан је традицијом руске Георгијевске ленте. Ова традиција надахнула је творце српске рамонде да љубичасти цвет употпуне црно-зеленом бојом са ленте Албанске споменице, најпрепознатљивијег српског одликовања из Првог светског рата. Ова јединствена споменица додељена је свим војницима, подофицима и официјерима који су прешли Албанију 1915. године. Медаљу је установио краљ Александар Карађорђевић, који је током рата као регент био врховни командант Српске војске. Зато изглед медаље садржи и својеврсну личну ноту. На њој, уз краљев портрет и државни грб, стоји и натпис: „Својим ратним друговима – Александар“.

Значка Наталијина рамонда, чак и у поставци црно-зелене ленте крије дубоку симболику – она је укрштена тако да чини латинично слово „В“, у значењу победе. Тако овај амблем сугерише не само отпорност нашег народа, већ и његов тријумф у светском сукобу.

Њему је, међутим, претходио трновити пут српске војске, пре тачно 110 година, до тада највећа српска ратна и национална епопеја. Након успешне прве године рата, победничке одбране и краћег затишја, с јесени 1915. године Србија се нашла на удару велике аустро-немачке офанзиве. Уласком Бугарске у рат, већ исцрпљена српска војска била је принуђена на повлачење на југ, ка албанском приморју. Једина помоћ стигла је првих дана 1916. године од Црне Горе, која је херојским отпором на Мојковцу успела да обезбеди одступницу српској војсци. Албанска голгота, вишемесечно страдање, транспорт на Крф, острво Видо, Тунис и Алжир најдраматичније су странице историје Првог светског рата. ♦

Ове јесени Србија ће обележити 110 година најдраматичније фазе Првог светског рата – повлачења српске војске и цивила преко Албаније, њенадашње као Албанска њенадашња

EN

This autumn will mark 110 years since the most dramatic stage of World War I – retreat of Serbian army and civilians across Albania, known as the Great Retreat

mount Kajmakčalan, the site of one of the greatest Serbian battles for the liberation of the occupied homeland.

This cycle of death and resurrection has become a strong metaphor for the suffering and rebirth of Serbia in the early 20th century and afterwards. Just like the ramonda at times of drought may seem dead, only to rise again with just a few drops of water which resurrect its shiny purple flowers, so was Serbia able to rise and emerge victorious after the Great Retreat through Albania, exile, and epic suffering. Owing to this remarkable trait, this flower has become the symbol of endurance, renewal, and hope of our people and state.

Before the ramonda was chosen as the national symbol, there was extensive research and many conceptual studies developed for the design of the new commemorative emblem. This demanding task was managed by the then advisor to the president of Serbia, Marko Đurić, who is today the Minister of Foreign Affairs, and Aleksandar Ristić, now Serbian ambassador to Brazil. In developing the initial idea, they consulted with many experts from different fields, who, each within their respective domain, pointed out

medal was awarded to all soldiers, non-commissioned officers, and officers who crossed Albania in 1915. The medal was established by King Aleksandar Karadordević who served as the supreme commander of the Serbian Army as Crown Prince-Regent. That is why the medal includes a personal note. Along with the king's portrait and state coat-of-arms it also holds the inscription: 'To my comrades in arms – Aleksandar'.

Even the green-and-black ribbon of Natalie's

The ability of Natalie's Ramonda to survive even the harshest conditions served as the metaphor for the suffering and resurrection of Serbia, which lost 1,247,435 people in World War I, i.e. 28 percent of its total population and more than 50% of its male population

iconic examples of flora and fauna, historical and aesthetic elements, which were all used to arrive at the most effective design.

THE CREATORS OF THE SYMBOL CONCLUDED that the First World War, because of the enormous sacrifices and participation of the entire nation, is deeply engrained into the collective awareness and national code of the Serbian people, but that a unique visual and recognisable commemorative symbol, akin to what other peoples had, was missing.

Natalie's ramonda is inspired by the Remembrance Poppy which was established in the United Kingdom as a symbol of remembrance of those who died in World War I. The other element of the Serbian emblem is inspired by the tradition of the Russian Ribbon of Saint George. This tradition inspired the creators of the ramonda symbol to complement the purple flower with the green and black colours from the ribbon of the Commemorative Memorial of the Great Serbian Retreat, the best-known Serbian order from the First World War. This unique

ramonda badge carries deep symbolism – it is crossed so that it forms the letter 'V', signifying victory. That is how this emblem suggests not only the resilience of our people, but our triumph in the global conflict as well.

However, this triumph was preceded by an arduous path that the Serbian Army had to take, exactly 110 years ago. It was the greatest Serbian war and national heroic effort yet. After a successful first year of the war, victorious defence, and a short period of calm, in the autumn of 1915, Serbia was attacked by a massive Austrian and German offensive. When Bulgaria joined the war, the already exhausted Serbian army was forced to retreat to the south and the Albanian coast. The only help they received was in early 1916 when Montenegrins were able to provide a safe retreat for the Serbian army with their heroic resistance at the Battle of Mojkovac. The Great Retreat, months of suffering, transport to Corfu, isle of Vido, Tunisia, and then Algeria, are among the most dramatic events in the history of World War I. ♦

ХЕРОИНЕ СРПСКОГ СПОРТА

Симбол снаге и понос нације

Женски спорт на овим просторима дуго је био у сенци резултата мушког, али даме у дресовима нашле су начин да свету покажу ко су и какве су. Тихо и без помпе, мало-помало, спортисткиње су постале истински национални хероји. Оне носе све одлике архетипа српске жене: тихе али храбре, одане и поуздане, снажне и дискретне. И не само то, већ и најјаче и најстаменије онда када је најтеже

HEROINES OF SERBIAN SPORTS

Symbol of Strength and Pride of the Nation

Women's sports have long been in the shadow of the results of male athletes, but the ladies representing Serbia have found ways to show the world who they are and what they are truly like. Quietly and without fanfare, little by little, women athletes have become genuine national heroes. They embody all qualities of archetypal Serbian women: quiet yet courageous, loyal and reliable, powerful and modest. Not only that, they are the strongest and most unwavering when it matters most

RS

У свету у којем доминирају приче о мушким рекордима, милионским трансферима и препуним стадионима, Србија је пронашла своје истинске хероје и узор тамо где их, привидно, није очекивала - међу спортисткињама. Снага ових јединствених жена није само у освојеним медаљама, већ у упорности да пробију зидове тишине, лимите „другог плана“ и мањка подршке.

Данас, српске спортисткиње представљају оно најбоље што земља има да понуди спортском свету: таленат, дисциплину и упорност. Оне су слика архетипа српске жене: тихе али храбре, одане и поуздане, снажне и дискретне. И не само то, већ и најјаче и најстаменије онда када је најтеже. По оцени многих, поред огромног талента које поседују, наше спортисткиње сврставају се и међу најлепше жене у глобалном спорту.

Данас, када је све пехаре и медаље женског спорта немогуће и пребројити, поглед уназад неминовно води ка храбрим девојкама, које су, упркос проблемима, радом и талентом трасирале стазе којима ће пролазити нове генерације. Успеси нису дошли лако нити преко ноћи.

Некада давно, док су се лопте тек закотрљале по покошеним ливадама градских периферија, мало ко је могао да замисли да ће жене са ових простора исписати најлепше странице светског спорта. А онда је из Ћуприје, хитрим кораком закорачила Вера Николић - седамнаестогодишња девојка која је 1966. године у Будимпешти шокирала Европу и постала најмлађа шампионка на 800 метара. Само две године касније, у Лондону, ритам њеног корака постао је светски рекорд (2:00.5) и јасан знак да се снови остварују.

Антологије памте да је дуго типично мушки спорт - фудбал, затегао пертле и дамама. Женски фудбалски клуб „Слога“ из Земунa, основан још 1969, најстарији је женски спортски клуб који и данас живи и постиже успехе. Одбојка је имала нешто другачији пут и лакше се примала међу младима, па су југословенске одбојкашице још 1951. биле треће у Европи. Осам година касније, кошаркашице су се домогле четвртог места на Старом континенту. Ипак, били су то само почети, а најсјајније медаље биле су још далеко од чекића.

На београдском Црвеном крсту стасавала је нешто касније још једна легенда - Светлана Китић. Проглашена за најбољу рукометашицу свих времена, Китићева је водила Раднички до европских круна 1976, 1980. и 1984. године, док је са репрезентацијом Југославије освајала олимпијско сребро у Москви и злато

Славље златних српских кошаркашица

The celebration of the golden Serbian women's basketball players

у Лос Анђелесу. Њени голови нису били само бројке - били су рафали инспирације, доказ да жене могу да командују и у најтврђим аренама спорта.

Док се свет касних осамдесетих преслагао, на стрелишту у Сеулу 1988. године тишину је пресекла Јасна Шекарић - прва Српкиња са олимпијским златом. Хладне руке, мирно око и челична концентрација донели су јој, поред злата, и бронзу - али и почасно место у историји као симбола упорности и достојанства, а то је наставила да буде и у надалазећем миленијуму. Те исте Олимпијске игре обележио је и неочекивани подвиг женске кошаркашке репрезентације Југославије, предвођене Анђелијом Арбутином, која је дошла до изненађујуће бронзане медаље - симболично потврђујући да и екипни женски спорт има снагу да пише велике приче. Наравно, прича о златном женском спорту Србије не би била потпуна без макар спомена тенисерке Монике Селеш, каратисткиње Тање Петровић, Соње Петровић, удате Васић, једне од најбољих кошаркашица које смо икада имали или Ангелине Топић која још није рекла последњу реч у спорту.

РЕНЕСАНСА УСПЕХА

Почетком новог миленијума, женски спорт

ХАЗЕНА - ЗАБОРАВЉЕНИ БЕОГРАДСКИ СПОРТ

У међуратној Србији, жене су имале свој први велики тимски спорт - хазену, претечу рукомета. Играла се у Београду, а мечеви су окупљали стотине гледалаца. Иако је после Другог светског рата потпуно нестала, хазена је оставила траг као пионирски покушај да се женама пружи простор на великим спортским сценама.

HAZENA - FORGOTTEN BELGRADE SPORT

In interwar Serbia, women had their first major team sport - hazena, the predecessor of handball. It was played in Belgrade in front of hundreds of thousands of spectators. Even though it completely disappeared after World War II, hazena left a mark as a pioneering attempt to give women space in large sports arenas.

EN

И n a world dominated by stories of men's records, transfers worth millions, and packed stadiums, Serbia has found its true heroes and role models in a place few expected - among women athletes. The strength of these remarkable women lies not only in the medals won, but in their persistence to break through in spite of the wall of silence, being 'in the background', and lack of support.

Today, Serbian female athletes are the best that the country has to offer to the world of sports: talent, discipline, and persistence. They are the embodiment of the archetypal Serbian woman: quiet yet courageous, loyal and reliable, powerful and modest. Not only that, they are the strongest and most unwavering when it matters most. According to many, in addition to their enormous talent, our women athletes are considered to be among the most beautiful women in global sports.

Today, when it would be impossible to list all the trophies and medals won by female athletes, we must look back and remember those brave girls, who, in spite of all difficulties, were able to lay the path for later generations with their hard work and talent. Success did not come easily or overnight.

A long time ago, when balls first started rolling on the freshly mowed meadows of urban peripheries, few could have imagined that women from this region would write some of the most beautiful pages in the history of world sports. It was then that quick-footed Vera Nikolić from the town of Ćuprija entered the stage. This seventeen-year old shocked everyone at the European Championship in Budapest in 1966 where she became the youngest winner of the 800-metre race. Just two years later, in London, she managed to break the world record (2:00.5), which was a clear sign that dreams were starting to come true.

Although usually considered a typically men's sport, football was also popular among the ladies. The women's football club 'Sloga' from Zemun was founded back in 1969 and is the oldest women's sports club that still exists and is still successful. Volleyball became popular among young girls even sooner, and the Yugoslavia women's national volleyball team won the bronze at the European Championship in 1951. Eight years later, women basketball players were fourth in the European Championship. Still, this was only the beginning, and the brightest medals were yet to come.

In the Crveni Krst neighbourhood of Belgrade,

Ангелина Топић
Angelina Topić

FOTO: OLIMPIJSKI KOMITET SRBIJE

Стиже успеха
ушабале су
генерације
храбрих
девојака, али
иуи до врха
није био лак
нији је дошао
преко ноћи

Успеси у теквонду:
Тијана Богдановић
и Милица Мандић

Achievements in
Taekwondo by Tijana
Bogdanović and
Milica Mandić

Успехе годинама
нижу и српске
одбојкашице

For years, Serbian
volleyball players
have been
achieving success
after success

у Србији доживљава праву ренесансу. Кошаркашице освајају европско злато 2015. и 2021. године и бронзу на Олимпијским играма у Рију 2016. Рукометашице постају вицешампионке света 2013. Тенисерке, предвођене Аном Ивановић и Јеленом Јанковић, годинама су се налазиле у самом светском врху. Веслачице, цудисткиње, ватерполисткиње, атлетичарке - девојке из Србије све чешће излазе на велика такмичења не само са амбицијом, већ и са стварном шансом за медаљу.

И када се чинило да су врхови већ освојени, појавила се Ивана Шпановић. Њен лет од 7,24 метра није био само резултат - био је поетски скок који је Србију подигао до неслућених висина. Од прве светске медаље 2013. године, преко злата у дворани 2018, до титуле светске шампионке у Јуџину 2023 - њена каријера је метафора полета, снаге и лепоте у покрету.

Посебно место у тој историји припада Милицы Мандић. Појавила се, готово ниоткуда, и 2012. године донела Србији прву златну олимпијску медаљу у једном, за Србе новом спорту - теквонду. Њена победа није била само спортска сензација - била је то победа храбрости, тишине која је одзвањала гласније од сваког аплауза, доказ да се у једном скромном, одлучном кораку може променити све.

another legend was in the making – Svetlana Kitić. Celebrated as the best female handball player of all time, Kitić led her club, Radnički, to European titles in 1976, 1980, and 1984, while she won the Olympic silver with the Yugoslav national team in the Moscow Olympics and gold in the Los Angeles Olympics. The goals she scored were not just a matter of statistics – they served as a barrage of inspiration, proving that women were fit to command even the hardest sports arenas.

While the world of the late 1980s was reshaping, the ubiquitous tension was interrupted by Jasna Šekarić at the 1988 Seoul Olympics, becoming the first Serbian woman with an Olympic gold medal. Her steady hands, calm eyes, and steel nerves brought her the bronze as well, along with the honorary position in history, as a symbol of perseverance and dignity, an image she would continue to have in the coming millennium. The same Olympics were marked by the remarkable feat of the women's national team, lead by Anđelija Arbutina, which surprisingly won the bronze – symbolically confirming that women's team sports also had the strength to write successful stories. Of course, any talk about the golden women's sports of Serbia would be incomplete without at least mentioning tennis player Monika Seleš, karate champion Tanja Petrović, Sonja Vasić, née Petrović, one of the best female basketball players we ever had, or Angelina Topić, who is yet to have her final say in the world of sports.

RENAISSANCE OF SUCCESS

At the beginning of the new millennium, women's sports in Serbia experienced a true renaissance. The national basketball team won European gold in 2015 and 2021, and bronze in the 2016 Rio Olympics. The national handball team won the silver medal at the World Championship in 2013. The national tennis team, led by Ana Ivanović and Jelena Janković, were among the best-ranked teams in the world for years. Rowers, judokas, water polo players, track and field athletes – girls from Serbia are not just participating in international competitions, but always compete for medals.

And just when it seemed that there was nothing else to achieve, Ivana Španović emerged. Her 7.24-metre long jump was not just a result – it was the flight that lifted Serbia to unprecedented heights. From her first international medal in 2013, to the indoor gold in 2018, through the title of world champion in Eugene in 2023, her career

is a metaphor for vigour, strength, and poetry in motion.

Milica Mandić also deserves a special place in that history. She appeared seemingly out of nowhere and brought Serbia its first Olympic gold in 2012, in a sport that was still new to Serbs – taekwondo. Her victory was not just a sports sensation – it was a triumph of courage, a silence that echoed louder than any applause, and proof that it was possible to change everything in one modest and decisive step in the right direction.

When Milica Mandić won her second Olympic gold in taekwondo, Serbia rejoiced. But what came next was probably even more important than the medal itself: thousands of girls across the country were inspired to set their feet on the tatami.

'At the beginning, many asked me: 'Why taekwondo? That is a boys' sport. Why do you want to fight?' But that did not affect me. I did not have such a strong character in those years, but I was having fun and nobody could change that. I am sorry it happened, because I believe there should be no prejudice in sport', Milica said.

The gold medal in karate won by Jovana Preković had a similar effect, while women's volleyball team with yet another medal proved that their success is no longer a surprise but a constant.

GOLDEN VOLLEYBALL PARADOX

The rise of women's sports is arguably the most visible in volleyball. For decades, Yugoslavia was on the margins of Europe. They finished 16th at the 1978 World Championship and never qualified for the Olympic Games. Today, though, Serbia is a powerhouse.

Over the past twelve years, the women's national volleyball team won as many as ten medals in the biggest European and world competitions, including two world champion titles and two European champion titles. Even though many national teams invest significant resources, Serbia continues to dominate with fewer resources and a smaller player pool. The paradox is obvious: the country that had almost no legacy in this sport, today shares the global spotlight with Brazil and the United States of America. At 28, Tijana Bošković is the symbol of that power. She is so dominant that analysts claim that Serbia today has the best player in the world.

'I know that many girls decided to pick up volleyball because of myself and the other girls in the team. I think that volleyball is one of the best team sports, particularly for girls and women', Tijana says.

The way to
success was
paved by
generations of
brave girls, but
the road to the
top was neither
easy nor did it
come overnight

Када је Милица Мандић у Токију освојила своје друго олимпијско злато у теквонду, Србија је славила. Али оно што је уследило било је можда и важније од саме медаље: хиљаде девојчица широм земље пожелеле су да стану на татами.

“Било је у почетку и коментара попут: ‘Откуд теквондо? То је спорт за дечаке. Што се бијеш?’ Мене стварно то није дотичало. Нисам ја била неки огроман карактер у тим годинама, али радила сам то што волим и није могао нико да ме поремети. Жао ми је што је то тако јер мислим да у спорту нема места предрасудама“, истакла је Милица.

Сличан ефекат имала је и Јована Прековић са златом у каратеу, док су одбојкашице, са још једном медаљом у низу, потврдиле да њихов успех више није изненађење, већ константа.

ПАРАДОКС ЗЛАТНЕ ОДБОЈКЕ

Можда нигде успон женског спорта није видљивији него у одбојци. Југославија је деценијама била тек фуснота у европским оквирима. На Светском првенству 1978. заузела је 16. место, а Олимпијске игре су остале недостижне. Данас, Србија је сила.

У последњих дванаест година, одбојкашице су освојиле чак десет медаља на највећим светским и европским такмичењима, укључујући два светска злата и два европска трона. И док многе репрезентације улажу огромне ресурсе, Србија успева да доминира са скромнијим фондом и базом од свега неколико милиона становника. Парадокс је очигледан: земља која је пре три деценије имала једва наслеђе у овом спорту, данас дели светски врх са Бразилом и Сједињеним Државама. Тијана Бошковић, са свега 28 година, симбол је те снаге. Њена доминација је толико изражена да су аналитичари склони да кажу да Србија данас има најбољу одбојкашицу света.

“Знам да је, због мене и због свих осталих девојака у репрезентацији, велики број девојчица одлучио да се бави баш одбојком. Сматрам да је одбојка један од најлепших колективних спортова, поготово за девојчице и за жене“, поручује Тијана.

А како то изгледа кроз бројке? Статистика каже да се на 10 девојчица на тренинге одбојке упише само један дечак! Женска одбојка је неприкосновена већ дуже време и у већини клубова у Србији капацитети су попуњени, а интересовање расте сваке године када репрезентација освоји медаљу.

НАЈКРАЊИ ПУТ ДО СНА

Међу најважнијим пројектима за развој женског спорта свакако је Институт за женски спорт Марине Маљковић. Основан 2019, израстао

је из Покрета за кошарку, који је Маљковићева покренула после историјског злата 2015. године. За четири године, кроз Институт је прошло више од 3.000 девојчица, које потпуно бесплатно тренирају 16 спортова у више од 20 градова широм Србије.

“Институт није клуб већ смо ми помоћ клубовима. У мојој глави то је најкраћи пут до сна“, рекла је једном приликом Марина Маљковић.

Деца тренирају у основним школама које уступају сале, а са њима раде наставници физичког и лиценцирани тренери. Најтраженији су кошарка, одбојка, гимнастика и атлетика, а школице спорта представљају базу за даље. Маљковићева поручује родитељима да децу упишу одмах: „Сигурно људи мисле да нешто што има везе са мном мора да кошта. Е, па неће. Док год стоји моје име, све ће бити бесплатно.“

Институт је за многе девојчице први сусрет са спортом, али и место где уче о здравој исхрани, тимском духу и самопоуздању. У друштву у коме многи родитељи не могу да приуште ни чланарину ни опрему, ова иницијатива постала је симбол једнаких шанси.

Али иза сјаја медаља крије се нешто другачија реалност. Према истраживањима удружења „Жене, спорт, друштво“, укупна медијска видљивост женског спорта у Србији износи тек 7,6 одсто. Мушком спорту посвећено је више од три четвртине телевизијског времена, док спортисткиње, иако освајају половину олимпијских медаља, добијају само мрвице пажње. Зато су њихови успеси већи, а медаље блиставije.

“Жене морају да буду много боље од мушкараца да би биле успешне. У емисијама их има тек 30 одсто, а међу доносиоцима одлука у спортским редакцијама мушкарци чине 95 процената. Њихова перцепција обликује понуду, а они верују да је мушки спорт занимљивији.“, рекла је приликом представљања података Снежана Пантовић, спортска новинарка и чланица удружења.

Упркос препрекама, успех спортисткиња одавно је прерастао границе терена. Оне су постале узор генерацијама. Нису то више само Милица Мандић или Тијана Бошковић. То су хиљаде девојчица које верују да је могуће.

Њихови резултати нису само медаље у витринама, већ и огледало друштва које се мења. У земљи где половину олимпијских медаља освајају жене, крајње је време да њихова прича добије простор који заслужује.

Јер спорт, како каже Марина Маљковић, није привилегија. Спорт је право. А у Србији, то право све чешће носе на својим плећима управо - жене. ♦

Легенда српског
стрелаштва
Јасна Шекарић

Jasna Šekarić,
a legend of
Serbian shooting

And what do the numbers say? According to statistics, for every 10 girls that start practicing volleyball, there is just one boy! Women’s volleyball has been unrivalled for years and most clubs in Serbia are at full capacity, whereas interest grows every year the national team wins a medal.

THE SHORTEST WAY TO MAKING YOUR DREAMS COME TRUE

One of the most important projects for the development of women’s sport is certainly Marina Maljković’s Women’s Sport Institute. Founded in 2019, it grew out of the Movement for Basketball, which was initiated by Maljković after the historic gold medal in 2015. In four years, more than 3,000 girls passed through the Institute, where they were able to practice 16 sports in more than 20 towns across Serbia, free of charge.

‘Our Institute is not a club, but a support for the clubs. In my mind, this is the shortest path to making one’s dreams come true’, said Marina Maljković on one occasion. ♦

The way to success was paved by generations of brave girls, but the road to the top was neither easy nor did it come overnight

Children practice in primary schools which provide their gyms, and are trained by physical education teachers and licenced coaches. The most popular sports are basketball, volleyball, gymnastics, and athletics, whereas schools of sport for young children serve as a foundation for the future. Maljković is urging parents to enrol their children immediately: ‘People may think that something connected with my name has to be expensive. Well, that is not true. As long as my name is on there, everything will be free.’

For many girls, the institute is their first contact with sports and a place where they learn about healthy eating, team spirit, and self-confidence. In a society in which many parents cannot afford to pay for membership fees or equipment, this initiative has become a symbol of equal opportunities.

However, behind the glamour of medals lies a somewhat different reality. According to surveys of the association ‘Women, Sport, Society’, the overall media visibility of women’s sport in Serbia is only 7.6%. More than three quarters of air time are dedicated to men’s sport, whereas female athletes, even though they win half of Olympic medals, get only the fragment of attention. This makes their success even greater and their medals brighter.

‘Women have to be much better than men to be considered successful. They appear in only 30% of sports shows, and men make up 95% of decision makers in sports media. Their perception is shaping the content, and they believe that men’s sport is more interesting’, said Snežana Pantović, sports journalist and association member, during the presentation of the data.

In spite of the obstacles, the success of female athletes has surpassed the boundaries of playing fields long ago. They have become role models for generations. It is no longer just about Milica Mandić or Tijana Bošković. We are talking about thousands of girls who believe that success is possible.

Their results are not only medals in display cases, but a mirror of a changing society. In a country where one half of Olympic medals are won by women, it is high time to give their stories the space they truly deserve.

Because sport, like Marina Maljković says, is not a privilege. Sport is a right. And in Serbia, this right is more and more often carried by women on their shoulders. ♦

RS

Бојана Мартиновић,
директорка „Дипоса”

Снага тима је мера успеха

Након осамнаест година професионалног бављења одбојком, једним од најтрофејнијих и најпопуларнијих спортова у Србији, схватила сам да спорт није био само део моје младалачке страсти већ једно изузетно богато и драгоцено животно искуство

Следећи примере великих спортиста који су нам били узор и обликовали многе генерације, кроз одбојку сам сазревала и учила од изузетних тренера и саиграчица, а успеси, једнако као и порази, били су снажна инспирација да истрајем и онда када је било најтеже. На терену сам научила шта значе дисциплина, истрајност и посвећеност, као и да је уз рад и велико одрицање, али само кроз заједништво и међусобну подршку, сваки циљ достижан. Јер, осећај да си део тима, у којем свако има важну улогу и у којем се успех не мери само индивидуалним достигнућем већ заједничким напором, заиста је непроцењив. Сваки спортиста ће вам рећи да, поред самопоуздања и самоконтроле, бављење спортом доноси и три посебно важне животне лекције и вредности које превазилазе спортске терене: достојанствено прихватање пораза и увиђање грешака, незадовољавање просеком али и прослављање победа без потцењивања противника. Управо та искуства данас ми много помажу у управљању једним успешним државним предузећем као што је “Дипос”, јер вођење колектива и доношење важних одлука, у много чему подсећа на вођење екипе на терену. Лидерство само по себи значи водити примером – показати спремност на рад, залагање, одговорност и веру у заједнички успех. Само тада и тим следи ваш правац, а резултати се мере поверењем и заједништвом, отвореном комуникацијом и одлукама које допри-

носе заједничком циљу. Трудимо се да у нашем Друштву негујемо ту тимску културу у којој свако има своју улогу и простор да расте. Понекад, када је у послу пресудно доносити брзе одлуке под притиском, присетим се тренутка када се меч ломио у петом сету и када су и најмања грешка и недостатак концентрације могли да одлуче побед-

ника. Тада фокус, смиреност, правилна процена и добро промишљена одлука са јасном визијом постају пресудни за добробит тима, а данас институције, којом са поносом руководим. Женски спорт је значајан не само кроз резултате које наше спортисткиње остварују дуги низ година, већ и кроз поруку која се шаље друштву. Свака медаља, сваки успех наших одбојкашица, кошаркашица, атлетичарки или тенисерки, јесте доказ да посвећеност, таленат и рад не познају родне границе, али да померају границе у спорту. Драго ми је да у ери вештачке интелигенције, спорт и данас инспирише нове генерације девојчица да верују у себе, да храбро корачају својим путем и да знају да имају једнако право на снове и успехе као и њихови мушки вршњаци. Дубоко верујем да спорт младима пружа чврсте темеље за сваку будућу професију и да остаје једна од најбољих животних школа коју човек може да прође. Највеће богатство које носимо из спорта нису само медаље и резултати, већ осећај припадности, пријатељства и вредности који остају за цео живот. ♦

EN

Bojana Martinović,
Director of Dipos

Team Strength Is the Measure of Success

After eighteen years as a professional volleyball player, in a sport which is among the most successful and most popular in Serbia, I realised that sport was not just part of my youthful passion, but also an incredibly rich and precious life experience.

Following in the footsteps of great athletes who served as role models and shaped numerous generations, I matured through volleyball, learning from exceptional coaches and players. The victories and defeats served equally as a strong inspiration to persevere even in the most difficult of times. On the court, I learned the meaning of discipline, persistence, and dedication, and also that through hard work and great sacrifice, through togetherness and mutual support, any goal is achievable. The feeling of being part of a team in which everyone plays an important role and where success is not measured only by individual achievement but by concerted effort, is truly unmatched. Every athlete will tell you that, in addition to self-confidence and self-control, sport carries many important life lessons and values that go beyond the playing field, such as dignified acceptance of defeat, learning from one's mistakes, never settling for mediocrity, and celebrating victories without underestimating your opponent. Today, these experiences are extremely helpful in managing a successful state-owned enterprise such as Dipos, since leading the company's workforce and making important decisions is highly

reminiscent of leading a team on the court. Successful management means leading by example – showing readiness to work, commitment, responsibility, and faith in joint success. Only then will the team follow your lead, and results are measured by trust and community, open communication, and decisions that contribute to the common goal. We try to nurture that team spirit in our company, while finding a suitable role for everyone and giving them an opportunity to grow. Sometimes, when it is crucial to make quick business decisions under pressure, I remember the times when matches went to five sets, when even the slightest of errors and lack of concentration could decide the winner. It is in those moments that focus, calmness, sound judgement, and well-thought-out decisions with a clear vision become crucial for the benefit of the team and the institution that I am now proud to manage. Women's sport is important not only

because of the results of our sports-women, but because of the message delivered to the society at large. Every medal, every success of female track-and-field athletes, volleyball, basketball, or tennis players, is proof that dedication, talent, and hard work know no boundaries of gender, but they do push the boundaries of sports. I am glad that even in the age of AI, sport continues to inspire new generations of little girls to believe in themselves, to bravely tread their own path, and to know that they have equal right to dream and succeed just like their male peers. I firmly believe that sport provides young people with a solid foundation for any career and that it remains one of the best schools of life anyone can go through. The greatest treasure we gain from sport is not just medals and results, but the sense of belonging, friendship, and values that stay with us for life. ♦

Четврта „Винска визија” у Београду

Од 22. до 25. новембра главни град Србије угостиће најбоље регионалне и светске винарије

RS

Београд ће од 22. до 25. новембра бити у фокусу европске и светске јавности као престоница вина, енологије и гастрономије. Четврти међународни сајам вина „Винска визија Отвореног Балкана”, осим што ће афирмисати најбоље винске регионе, отвориће и нове шансе за сарадњу између различитих произвођача и држава. Биће то и врхунска прилика за незабораван сусрет са најбољим винима Србије, из суседства, али и са Старог континента, на манифестацији која се сматра једним од најутицајнијих винских сајмова у Европи. Слободно се може рећи да је „Винска визија” сведок и актер винске ренесансе Србије.

Према најавама, под куполама Београдског сајма ове јесени окупиће се више од 650 излагача из бројних винарија, дестилерија, гастрономских компанија и дистрибутивних кућа из готово 40 држава.

Познаваоци вина јединствени су у ставу да је „Винска визија” ексклузивни догађај који у Београд доводи сам врх винског света. Овај сајам је

за кратко време стекао изузетну репутацију, а многи га убрајају међу првих пет винских сајмова у Европи. Границе се сваке године померају – и по броју учесника и по квалитету представљених етикета.

Посебну чар овом догађају даје дегустација великог броја најквалитетнијих вина. Посетиоце овог престижног догађаја, осим дегустација, очекује и безброј разговора, размене искустава, па и едукација, о сортама,

стиловима, тероарима, ретким етикетама и упаривању са храном. Сајам прате и стручне конференције, округли столови и сомелијерски мастер класови.

Током претходне три године, сајам „Винска визија” позиционирао се као центар сусрета светских укуса, знања и пословних прилика. Под слоганом „Јединствено”, овогодишње издање сајма наставиће да повезује регион са светом. ♦

The Fourth Wine Vision in Belgrade

Between 22 and 25 November, the capital of Serbia will host the finest regional and global wineries

EN

Between 22 and 25 November, Belgrade will be in the spotlight of European and international audiences as the capital of wine, oenology, and gastronomy. The fourth international Wine Vision by Open Balkan will promote the best wine regions and open up new opportunities for cooperation between different producers and countries. This will also be an excellent opportunity for an unforgettable encounter with finest wines from Serbia, the region, and Europe, at the event which is considered to be one of the most influential wine fairs in Europe. It is fair to say that Wine Vision witnesses to and participates in the winemaking renaissance of Serbia.

It has been announced that more than 650 exhibitors from various wineries, distilleries, gastronomic companies and distributors from almost 40 countries will gather under the domes of the Belgrade fairground.

Wine connoisseurs agree that Wine Vision is an exclusive event that brings the very top of the world of winemaking to Belgrade. This fair has gained an exceptional reputation in a very short while, and many consider it to be among the top five wine fairs in Europe. The bar is raised each year – both in terms of the number of participants and in terms of the quality of presented labels.

What makes the event particular-

ly special is the tasting of numerous top-quality wines. The visitors of this prestigious event, can expect not only tasting, but also countless opportunities for discussion, sharing of experiences, and even education on varieties, styles, terroirs, rare labels, and food pairing. The fair will be complemented with professional conferences, round tables, and sommelier master classes.

Over the previous three years the Wine Vision has positioned itself as a hub of global flavours, knowledge, and business opportunities. Under the slogan ‘Unique’, this year’s edition will continue to connect the region with the world. ♦

ЕР СРБИЈА: На крилима традиције ка новим висинама

Национална авио-компанија је недавно обележила свој дванаести рођендан. У ери глобалних изазова, вођена визијом која спаја традицију и иновацију, Ер Србија је и даље симбол српског гостопримства, поузданости и квалитета. Ширењем мреже дестинација, унапређујући своју флоту и путничко искуство, ова компанија са поносом најављује успостављање директних летова између Београда и Торонта од маја 2026. године. Овај стратешки искорак је почетак новог поглавља у историји Ер Србије и представља наставак економског, привредног и културног развоја земље.

Отварањем нових рута, проширењем флоте, континуираним иновацијама и модернизацијом у домену услуга, Ер Србија тежи да остане једна од водећих авио-компанија у региону и да буде препознатљив бренд у европској авио-индустрији. Флота Ер Србије, коју тренутно чине укупно 28 авиона, ускоро постаје богатија за још два нова авиона типа ембраер Е-195. Наставком стратешког развоја, отворени за иновације, а чувајући оно најбоље од традиције, Ер Србија наставља да спаја континенте, културе и људе, постајући део нових искустава својих путника.

Air Serbia: Reaching New Heights On The Wings Of Tradition

The national airline recently celebrated its twelfth anniversary. In an era of global challenges, guided by the vision that merges tradition with innovation, Air Serbia remains the symbol of Serbian hospitality, reliability, and quality. By expanding its network of destinations, upgrading its fleet and customer experience, the company proudly announces the introduction of direct flights between Belgrade and Toronto starting from May 2026. This strategic breakthrough is the beginning of a new chapter in the history of Air Serbia and a continuation of the economic, industrial, and cultural development of the country.

With the opening of new routes, fleet expansion, continuous innovation and modernization in the field of services, Air Serbia strives to remain one of the leading airlines in the region and a recognisable brand in the European aviation industry. The fleet of Air Serbia, currently consisting of a total of 28 aircraft, will soon be expanded with two new Embraer E-195 aircraft. With the continuation of strategic development, openness to innovation, while preserving the best of their tradition, Air Serbia continues to bring together continents, cultures and nations, becoming part of their passengers' new experiences.

*Бринемо о нејокрејносћима
у власништву Републике
Србије*

Dipos

*We take care
of real estate owned by
the Republic of Serbia*

